

LEO WOLPERT

KRATKE KATEHEZE

ZAGREB

1959

Leo Wolpert

KRATKE KATEHEZE

I Vjerovanje

Preveo
O. Franjo Carev

Zagreb - 1959

Naslov originala:

Leo Wolpert, Fünf Minuten Christenlehre

S DOPUŠTENJEM CRKVENIH VLASTI

Izdao O. Franjo Carev, Makarska, Put Žrtava fašizma 1.
Umnožile Sestre "Naše Gospe", Zagreb, Primorska 20 - 1959. godine

1. PUT MOGA ŽIVOTA

Put našega života nalik je vlaku, što vozi kroz mračni tunel. Poznato nam je koliko smo puta prevalili, ali ne znamo koliko još puta leži pred nama. -

Mi opet prolazimo mimo jedan miljokaz: crkvena je godina došla kraju, i počinjemo novu crkvenu godinu. Iskrsava staro, ali uvijek novo, jako, veliko i tajanstveno pitanje: kamo vodi naš put? Pitanje ne gubi ništa od svoga zapovjedničkog zvuka i svoje oštrine, što mi starimo i što dublje zalazimo u tamni tunel. Naprotiv, ono se pooštrava, reže u živo meso, smeta nam mir danju i počinak noću.

Kod mornara, kad se razgovaraju sa zastavicama postoji znak, koji se sastoji iz slova C R V Q i glasi: "Koje je vaše odredište?" Uzmimo na primjer da smo susreli neki brod i stavili mu pitanje C R V Q - i dobili odgovor: "Mi nemamo odredišta." Kako bismo mi primili taj odgovor? Ne bismo vjerovali samima sebi ili bismo sažalno kimnuli glavom. Brod bez određenog mjesta? Nepojmljivo! Tko bi se povje-

rio takovu brodu? Kapetan bi nas smatrao luđacima. Ili je on sam luđak. - Kad bi lađica našega života zajedrila i kad bi pustila da je valovi tjeraju bez cilja te sama ne zna svoje odredište, ne bi li se tu moglo reći: Kapetan jamačno nije pri zdravoj svijesti!

Gdje ćemo se onda raspitati o cilju našega života, o našem odredištu? Možda kod filozofa, mudraca, koji su razmatranje o smislu života učinili svojim zvanjem; koji su svoj razum tako izoštrili kao što je slikar izvježbao svoje oko i svoju ruku ili kao pjevač svoje grlo? Kakav nam odgovor oni pružaju? Jedni vele da je smisao života šport i tjelesna kultura, da su cilj života ljepota i snaga. No čovjek nije samo šaka praha, osim tijela on ima i dušu koja je neizmjerno vrijednija. Duši činimo malu ili gotovo nikakvu uslugu jahanjem i plesanjem, igrama na tenis ili nogomet. Zacijelo, mi se moramo brinuti za zdravlje i razvitak svoga tijela. Općenito govoreći, zdravlje tijela i zdravlje duše odgovaraju jedno drugome. Ali gdje se tijelo jednostrano njeguje a duša zapušta, tamo i u herkulskom tijelu može prebivati pokvarena duša. Euripid je kazao u svoje vrijeme, kad je šport u njegovoj domovini vrlo cvao: "U Atici imade mnogo zla svijeta, ali su najgori ljudi atlete." To je znak, da jednostrana njega tijela ne vodi dobru. Pa ako iz

kultiviranog tijela u ljepoti i snazi i onako nesuzdržljivo izčezava ljepota i snaga kao toplina iz peći, kakav je tu smisao života?

Bilo je drugih filozofa, koji su nam kao cilj čovjeka propovijedali iz-življavanje nagona. Ali one koji slijede ovo evanđelje, razjarene strasti tjeraju brzo čak u samu smrt. Njihov jaram nije blag ni lagan, njihov jaram zadaje čovjeku rane dokle ga ne rani smrtno. Može li to biti smisao života, cilj čovjeka? -

Valjda bi to moralo biti umjetničko stvaranje i umjetnički užitak, kako bi to neki htjeli? Pođimo u sobu punu sušičavih i od rana oboljelih majki, pa ih kušajte utješiti Šilerovim baladama ili Geteovim lirskim pjesmama. -

Netko je rekao, da je cilj čovječanstva nadčovjek, a mi ostali da smo građevno kamenje ili dapače đubar za nadčovjeka. Ali čemu nadčovjek, ako ni on sam ne zna, čemu je tu? -

Jedan je opet rekao, da ne treba pitati koji je smisao života, cilj čovjeka; čovjek jednostavno mora živjeti. No plovi li lađa po moru samo zato da plovi? Sigurno plovi zato, da prispije u neku luku.

Možemo li se prema tome stvarno pitati: koji je smisao našeg života?

Ljudski razum ne bi nikada našao zadovoljavajući odgovor. Ali Onaj, koji je stvorio kuglu zemaljsku, na ko-

joj oremo i branamo i sijemo i žanjemo, na kojoj gradimo kuće i slavimo blagdane i na kojoj moramo jednom umrijeti, koji je i mene i tebe poslao na ovaj svijet, da ga posjetimo za kratko vrijeme, na usta svoje Crkve odgovara nam na to temeljno pitanje našega života: Ti si na zemlji zato, da si zaslužiš nebo i da me u nebu vječno slaviš. Tako piše na prvoj stranici katekizma. - To je temeljni kamen, na kojemu se gradi naš život, da iz vremena procvjeta u vječnosti.

+ + +

2. TRAŽENJE PUTA K SREĆI

Upoznali smo cilj našega života: to je nebo, koje je ujedno vječno proslavljenje Boga i naše vlastito usrećenje. No sada odmah iskrsava novo odlučno pitanje: kako da postignemo taj cilj, koji put vodi u nebo? Pazi, tu ima za nas opet jedan sasvim jasni, ozbiljni odgovor: Moramo činiti volju Božju. To je put koji vodi u nebo. Jedini put. Ali bezuvjetni i najpouzdaniji put. Volja Božja: pa što Bog hoće od nas? Troje: da njegovu nauku vjerujemo, da držimo njegove zapovijedi, da upotrebljavamo sredstva njegove milosti. Ove velike životne zadaće, rastavljene na njihove sastavne dijelove, i primjenjivane na život, nas će ovdje još mnogo puta zanimati. Danas nam i ovdje može biti najbolja duševna dobit i najljepša radost, smjelo pogledati na divni primjer, u kojem vidimo uzorno ostvarene ove životne zadaće: na Mariju, kojoj je u čast posvećen na početku crkvene godine blagdan, koji Je stavlja iznad svih ljudi i iznad svih Svetaca. Volja Božja! To je jedina misao, koja je vladala Marijinim srcem

kroz čitav njezin život. A ono, što je tako duboko i isključivo u njezinu Srcu živjelo, to je samo od sebe naviralo na usne: "Evo službenice Gospodinove!" Samo volja Božja, drugo ništa. Zato je njezina duša već u zemaljskom ruhu ispunjena blaženstvom. Zato ona znade: "Blaženom će me zvati svi naraštaji." Kad Ju je jednom ljudski jezik nazvao blaženom, to je proglašenje "blaženom" Spasitelj usvojio i za nas nadodao tako utješnu riječ: "Blago svima, koji slušaju riječ Božju i nju vrše", koji čine volju Božju. Neka nam jasno pred očima lebdi Marija i neka nam te Spasiteljeve riječi budu urezane duboko u srce.

Danas kanimo naše razmišljanje ograničiti na tisuću godina staro iskustvo, da ni na zemlji nema bez Boga sreće, da je s druge strane već na zemlji sretan svaki, koji ozbiljno vrši volju Božju. Bilo bi to vrlo izvanjsko i mehaničko poimanje našeg životnog i kršćanskog poziva, kad bismo pomišljali ovako: Ja se moram odreći izvjesnih ugodnosti života i na se preuzeti izvjestan broj neugodnosti, a onda ću na koncu života svoga dobiti počivalište na nebu - nekako slično kao čovjeku, koji drobi kamenje na putu i koji u toku nedjelje izdrobi toliko i toliko kubičnih metara kamenja i za to u subotu navečer primi odnosnu svotu novca kao plaću. Ne, između našeg životnog poziva

i vječne plaće na nebu postoji tjesnija veza:dok ja svojom voljom ulazim u volju Božju i tako pomažem ostvariti nacrt, koji on ima sa mnom, ja udaram temelje sreći,blaženstvu u mojoj duši.

Sreća nipošto ne znači posjedovati bogatstvo i užitak; sreća naprotiv znači duševni mir. Taj je duševni mir sasvim lagani- predokus nebeseke sreće. Nebeski mir, koji je ovdje položen u klici, u nebu će se pojačati u jednoj, nama sada nepojmljivoj mjeri; on će našu dušu ispuniti i oviti slašću, čiju snagu i dubinu u ovom životu ne možemo ni zamisliti; zemaljsko će blaženstvo Bog u prekogrobnom životu dignuti u nadzemaljsku sreću.

I kao što se sreća na zemlji i blaženstvo na nebu ne mogu jedno drugome protiviti niti mogu stajati neovisno jedno o drugome, već jedno raste iz drugoga, tako se isto ne da zamisliti čovječja sreća i proslavljenje Boga rastavljeno jedno od drugoga: Samo čovjek Boga slavi dok čini volju Božju, on osniva,djeluje,radi i nalazi svoju sreću. I obratno: prava je sreća nepojmljiva bez proslave Boga, bez izvršenja njegove volje. Bog je čovjeka jednom stvorio za sebe, i stoga ljudsko srce nema počinka, dok ne odpočine u svom Bogu. To je zakon u kojem nema izuzetka.

3. PUTOKAZ JE BOŽJA RIJEČ

Čovjek se može učiti i od raka! Neki je bečki profesor, koji je umro pred više godina, putem mnogih pokusa iznio na svijetlo, da raci na dnu svojih ticala imaju mali šuplji prostor; u nj oni uzmu mali kamenčić. Kamenčić im daje osjećaj za ravnotežu, jer ih on pri svakoj promjeni položaja pritište na drugu stranu. Kad se rak ljušti, svlači sa sebe svoje staro odijelo i pri toj izmjeni ruha izmjeni se i kamenčić. Sada je ovaj račni profesor - njegovo ime nije važno - učinio zanimljiv pokus: on je odstranio iz akvarija, koji drži na konaku rake na bečkom životinjsko-fiziološkom institutu, brižno sve kamenčiće i sve djeliće odbačene za vrijeme ljuštenja. Raci izgubiše ravnotežu, prevrtali se, ostaše tako ležati, plivahu koso, ukratko - manjkao im je osjećaj ravnoteže; nisu više osjećali, što je dolje, što gore, gdje je središte zemlje. Sada posuše željeznog iverja po akvariju. Raci odmah posegoše za njima, i za čas dobiše svoj normalni stav; sa željeznim komadićima oni su se mogli tako dobro držati u

ravnovjesju kao s kamenčićima. Tada im je profesor Kreidl donio blizu magnet; i gle sve je izgubilo ravnotežu; željezne djeliće u prostoru ravnoteže privukao je magnet i potisnuo na druga mjesta. Posljedica je bila, da su raci primili takav stav kao da je magnet središte svijeta. Bilo je smiješno, kako su svi okrenuli trbušnu stranu prema malom magnetu.

Imade ne mali broj ljudi, koji su ponešto nalik ovim racima. Oni duševno nemaju ravnoteže. U svoju su dušu primili krive misli, misli, koje nisu upravljene na vječni cilj i na Boga, već na malene ljudske ciljeve. Unutrašnjost njihove duše reagira na novac, ili na čast, ili na osjetni užitak, ili na moć kao željezno iverje u prostoru ravnoteže kod raka na magnet. Oni se vladaju kao da je novac ili čast ili užitak ili moć najveće dobro što ga ima; oni su "dezorijentirani".

Kad se tako ponašaju raci, to je smješno. No kad se tako ponašaju ljudi, onda je to žalosno - ljudi s besmrtnom dušom; ljudi s razumom; ljudi sa slobodnom voljom, ljudi, kojima je Bog objavio, kojima je pokazao cilj života: cilj, koji je ujedno njihova prava i jedina sreća, naime vječno gledanje Boga u nebu. Vječne Božje misli i Božje riječi moramo primiti u svoju dušu; moramo se orijentirati prema njima; i ne smijemo dopustiti, da nas išta zavede

na krivi put.

Božje misli, Božje riječi bile su nam saopćene već na majčinom krilu, kod nogu učitelja i svećenika u školi; svеđerno su nam bile prizivane u pamet u propovijedima, u vjerskoj pouci. One su ukratko sabrane u katekizmu. O, kad bi ovu malenu knjigu visoko cijenili i odrasli! Naš je vjerski nauk najvažnije što mi učimo i što moramo znati. "Blago čovjeku koji nađe mudrost! Ona je dracjenija od svakoga blaga, i sve, što čovjek može zaželjeti, s njom se ne može usporediti..... Ona je stablo života onome, koji je prigrli. Tko je drži čvrsto, sretan je." (Priče 3, 13-18.). -

Pred šestdeset godina umro je Troplong, jedan od najvaljanijih francuskih pravnika, predsjednik francuskog senata. Kad je već primio sakramente umirućih, rekao je: "Poslije nego čovjek toliko uči, toliko proučava i dugo proživi, uviđa, kako mu se približi smrtni čas, da je jedina istina katekizam."

Kad je August Reishensperger osjetio da mu se primiče konac, reče : "Ja sam svršio s ovim svijetom, on me više ne uznemiruje. Izvršio sam svoj dnevni posao i spreman sam umrijeti... kratko vrijeme što mi preostaje, želio bih se pozabaviti stvarima vjere. Čitajte mi katekizam, jer se na nj moramo povratiti."

I riječi na ovim stranicama hoće, da vam u dušu urone Božje misli, Božje riječi i to u vezi s katekizmom; hoće da vam pomognu naći pravi smjer te prispijete k istinitom, vječnom cilju. Da li će one naći otvorena i spremna srca?

\+ + +

4. ZLATNI PUTNIČKI ŠTAP

Za vrijeme praznika neki se student našao u očinskoj kući. Došao je Božić. Hoće li on poći na ponoćku? Izgubio je vjeru svoje mladosti: zar to ne bi bilo licemjerstvo, ako bi on slavio rođenje Odkupiteljevo, u koje on nije više vjerovao? S druge strane: hoće li spremiti žalost svojima, ako im svojim izoštankom pokaže, kakovo je njegovo duševno stanje? Kad su zvona pozvala na ponoćku, pođe i on u crkvu te je slušao, kao nekoć dok je bio dječak, svečane pjesme, kliktajući radosnim zvukom: "U ponoć se Bog rodi. Nebo i zemlju prosvijetli; Kako u podne svijetlo bi. S svetom Djevom Marijom." Vidio je kako ljudi sjajnih očiju mole. Gledao je kako njegova majka kleči i moli; sigurno je molila za njega ..... Kao da mu se iz srca počeo dizati neki sveti vrući žar: Ah, kad bih ja ipak mogao vjerovati! - I gle, od ovoga Božića on je počeo vjerovati - opet se je osjećao sretnim.

Na visokoj školi učili su ga profesori, ponosni na svoje znanje, da treba držati za istinu samo ono, što u-

poznajemo svojim razumom, ali on je opet znao, da je ljudski razum vrlo ograničen, da je on tek iskrica Božjega beskrajnoga razuma. Na visokoj školi su rekli, da je svijet od vijeka i da čovjek nije ništa drugo nego djelić toga svijeta, a duša da nije ništa drugo nego vidljivi organ za orijentaciju, da se snađe u svjetskom zbivanju. Sada je on najednom prezreo šupljinu takove ljudske mudrosti i sada je njegov duh opet vidio iza pojava, koje se mijenjaju, vječnog Stvoritelja i upoznao, da je duša dah od vječnoga Božjega duha. Na visokoj školi njega su učili, da filozofija čovjeka čini sretnim i zadovoljnim; a sad je on opet osjetio, da od Boga stvoreno ljudsko srce može naći počinak i mir jedino kod svoga Boga Stvoritelja, u radosnom potvrđivanju svega onoga, što je Bog objavio i što po svojoj Crkvi predlaže vjerovati.

Je li ta vjera stvar Božanske milosti - ili je ona rezultat rada ljudskog razuma ili je ona plod djelatnosti volje? Odgovor glasi: vjera nije rezultat isključivo jedne od spomenutih moći. Sve tri moći djeluju zajedno. Hoćemo li se mi ovdje pustiti u istraživanje, na kakav način one djeluju zajedno? Ne, ovdje nam je dovoljno znati: ti, koji ovoga časa u rukama držić ovu knjigu, ti imaš milost vjere; ne manjka ti potrebno znanje vjere; ako sada imaš i dobru volju da rekneš svoj da

na Božju objavu, tvoja je sreća ispunjena. Tako je dakle vjera velika milost, ali je ona i velika zasluga. A nevjera je velika nesreća i ona je veliki grijeh.

Bog se ljudima objavio i dao im milost vjere. S jedne strane da ga ljudi zaista upoznaju kao svoga Stvoritelja i Gospodina te Ga doličnim načinom proslave: Bogu na čast cvate cvijeće, ptice Mu pjevaju svoje pjesme, zvijezde sjaju na Njegovu čast. No cvijeće i ptice i zvijezde toga ne znadu, ali čovjek Ga mora častiti svijesno.

K tome Bog se je objavio ljudima i podijelio im milost vjere, da i njih učini sretnima. Vjera pomaže čovjeku da postigne vječno blaženstvo, ona je "zlatni putnički štap" na putu u nebo.

U današnje je doba ipak prikladno silno upozoriti na to, da čovjek bez vjere ne može uistinu biti sretan ni na zemlji. Možda je on veseo za neko vrijeme; ali on nije nipošto sretan, nipošto zadovoljan, nipošto duhovno miran, prije svega ne, ako nesreća i bijeda uhvate ljudsko srce u svoje oštre pandže te ga više ne ispuštaju.

U predvečerje Duhova godine 1913. umrla je u Viterbu cistercitkinja Marija Bernarda Frey. Na njezin pokop dohrlilo je tamo 50.000 ljudi. Ona je ležala 52 godine bolesna, i to tako, da je na glavi neprestano imala obruč kao zavoj, koji je pomoću remenja bio

pričvršćen o zidove i o strop. Za 52 godine! Pa ipak je ova svetica iz Viterba bila uvijek dobro raspoložena, čak sklona na šalu. K njoj su dolazili mnogi patnici i na pogled te patnice crpli utjehu i novu snagu.

Tko može pomisliti, da je nešto takova moguće pod nebom bez vjere?

+ + +

5. PISANA I NEPISANA BOŽJA RIJEČ

Bog se ljudima objavio. Ali ne tako, da je svakome čovjeku pojedinačno i napose govorio ili mu još govori; naprotiv on je po svojoj volji izabrao pojedine ljude kao vjesnike svojih objava. Na pr. Mojsija; njemu je na brdu dao upute, koje on ima javiti narodu; dao mu je ploče sa zapovijedima. Ili Jeremiju kad je ovaj digao prigovore na svoje poslanje, da ne umije govoriti i da je nedoraslo dijete, reče Gospodin: "Kamo te šaljem, tamo ćeš poći, i što ti nalažem to ćeš govoriti." (Jer.1,7) Ili apostole: "Idite i naučavajte sve narode!" (28.19) "Tko vas sluša, mene sluša, i tko vas prezire, mene prezire. A tko mene prezire prezire onoga,koji je mene poslao" (Lk..10 15.).

Najprije je govor samo o tome, da se objava Božja ima navještati među ljudima usmenim govorom. Ali se je jedan dio izabranih ljudi osjetio od Boga potaknutim, da objavljenja Božja čvrsto uhvati i pismeno. Tako su nastale one dostojne poštivanja knjige, koje se ukratko zovu imenom Sveto Pismo,

i koje se dijele u dvije velike skupine knjiga Staroga i Novoga Zavjeta,već prema tome da li su nastale prije ili poslije Krista. Na zadnjem crkvenom Saboru u Rimu Crkva je izjavila kao članak vjere, "da sve knjige napisane po nadahnuću Duha Svetoga, Boga imaju za začetnika". Dakle Bog nije ove pisce ovih pisma sačuvao samo od zablude,nego nam je on preko njih govorio (kaže sv.Augustin). Zacijelo on im nije diktirao riječi, ali im je nadahnjivao misli. Bog pušta svim ljudima, i onim svojim izabranicima, njihovu osebinu i čuva njihovu slobodu.

Sveto Pismo je na taj način ujedno pismo, što ga je Otac nebeski nama, svojoj djeci u tuđini napisao. Ne moramo li onda Sveto Pismo visoko cijeniti kao dragocjeno blago? Jednom je moćni car Konstantin upravio pismo svetom pustinjaku Antoniju. Učenici su pri tom pokazali svoje začuđenje. Onda je Antonije rekao: "Vi se više čudite, što je Kralj neba i zemlje napisao pismo nama grješnim ljudima." Povucimo zaključak, ne samo za naš razum, kako bismo obogatili naše znanje, već i za naš život, da što čvršće ukorijenimo svoj značaj u vječnome, prema kojemu ipak u toku godine moramo sve više težiti. Božju riječ istinski častimo, koja je postavljena u Svetom Pismu. Onako kako čini Crkva svojim primjerom: Kod svečane službe ona kadi misnu knjigu, prije no

što se pročita Evanđelje - u znak strahopoštovanja. Svećenik moli sagnut na sredini oltara, neka mu Bog očisti srce i usne, prije no što će navještati Evanđelje. Kršćani su u vrijeme progonstva radije podnijeli smrt nego su izručili poganima svete knjige. U Srednjem vijeku, kad se čitalo Evanđelje, vitezovi bi trgli mač i držali ga nad glavom u znak, da su spremni Božju riječ braniti s vlastitom krvlju. Naučimo se dakle poštivati Božju riječ. Moramo ustati puni strahopoštovanja kad se naviješta Božja riječ. Puni strahopoštovanja prekrstimo se na čelu,ustima i prsima; ali također primimo k srcu ono, što nam Bog objavljuje.

Kao izvor svoje vjere uz Sv.Pismo imamo usmenu predaju,koja je istoga stepena i vrijednosti. Zove se tradicija, od starijih predana nauka. Ona nam kazuje one istine,što su ih apostoli propovijedali,ali ih nisu pismeno ostavili. Mi se ovdje ne ćemo prepirati s onima, koji hoće da za izvor vjere vrijedi samo Sv.Pismo. U samoj bibliji piše, da je Isus Krist učinio mnogo toga,što nije u njoj zabilježeno (Iv.21,25),i da se moramo čvrsto držati predaje (2. Sol. 2.14). Jest,mi ne bismo znali,koje knjige spadaju na Sv.Pismo,i koje se od mnogih zabluda s nepravom broje u Sv.Pismo, kad nam to ne bi kazala predaja,živo učiteljstvo. Naš pravac vjere glasi: "Bože,ja vjerujem pouzdano ono,što tvoja Crkva uči,bilo to napisano ili ne!"

6. VELIKO PITANJE: ŠTO JE BOG?

Duboko tamo unutra u pustinji, blizu brda Horeb, Mojsija pazi ovce medijanskoga svećenika Jetra. Najednom opazi podno brda jedan grm u plamenu. Grm je gorio sve više i više, ali nije izgarao. Mojsije pohrli da istraži čudo. Tada mu jedan tajanstveni glas doviknu: "Izuj obuću s nogu, jer je zemlja,na kojoj stojiš sveta." Stupimo danas na "svetu zemlju". U našim razmatranjima nastojmo se danas približiti onome,koji je iz gorućeg grma govorio Mojsiju.Stavimo sebi danas pitanje: Što je Bog?

Isto pitanje jednom je stavio tiranin Hijeron Sirakuški grčkom mudracu Simonidu. Onaj je zamolio za odgovor jedan dan razmišljanja. Kad je dan prošao i tiranin ponovio pitanje, Simonid je molio još dva dana razmišljanja. A kad su prošla i ta dva dana, još uvijek on nije davao očekivani odgovor, već zamolio još dulje vremena za razmišljanje. Hijeron nestrpljiv pitao je za razlog oklijevanja. Filozof je odgovorio: "Što više mislim o tome pitanju, to mi se čini teži odgovor."

Na pitanje, da li ima Bog, nije te-

ško odgovoriti. O njemu nam priča stvorenje do naših nogu i svod nad našim glavama; o njemu nam javlja glas u našoj nutrini, koji nam objavljuje njegovu volju. Pa i on nam se objavio. Još samo luđak može reći: "Nema Bog" (ps.13 1). Ali je neusporedivo teže pitanje: "Šta je Bog"? Najsnažniji odgovor leži u imenu, kojim je Bog samoga sebe nazvao na brdu Horebu: "Ja sam onaj, koji jesam." Sv. Ivan, koji je na Patmosu tako duboko prodro u vječne tajne, ime i bit Božju opisuje riječima: "Ja sam alfa i omega, početak i svršetak, koji jest, koji bijaše i koji će doći Svemogući" (Otkr.1,8). On je vječni nepromjenjivi, koji je jedini po sebi i po kojemu je sve drugo. Pred njim nema prošlosti ni budućnosti, nego sve, što mi zovemo vrijeme, kao i ono što mi zovemo prostor, njemu je vječno prisutno. Uložimo skoro nadljudski polet u visine, ali ne ćemo shvatiti Božju Bit: to nije dano nijednom stvorenom biću; tek ćemo je naslutiti. Walter von Vogelweide, dubokoumni njemački pjesnik, ispjevao je stihove. "Svemogući Bože, ja znam da si neshvatljiv u moći i vječnosti. Pa ipak su toliki poput mene smišljali da dokuče ono, što nikakav ljudski duh ne može izmjeriti. Nitko ne će dobiti nikada jasnu sliku o tebi, mozgao on po mjesečini ili pri danjem svijetlu. Čovječe, to znanje ne izvire iz zdenca mudrosti."

Pa kad bismo mogli to pitanje upraviti i jednom serafinu, koji stoji pred prijestoljem Božjim, ne bi nam on mogao na nj odgovoriti, on bi samo blaženo gledao u lice Božje i na pogled vječne ljepote kliktao svoj: "Svet! svet! svet!"

Pa makar mi ne možemo shvatiti ni opisati najdublju i potpunu Božju bit, ipak znamo o Bogu toliko toga, da nam to u dušu ulijeva strahopočitanje i ljubav.

Katekizam kaže o Bogu: da je on duh. Time on ponavlja Isusovu riječ, koju reče Samaritanki na zdencu Jakovljevu: "Bog je duh." (Iv. 4, 24.).

Tako mi znamo također, da Bog nema tijela, da ima razum i slobodnu volju - dakako razum, koji neizmjerno nadilazi svaki ljudski razum. Zatim, on ima volju, koja ne samo da ne zna za kakvu zapreku, već volju za koju je jedan voljni čin ujedno i izvršeno djelo.

Želimo li mi ljudi dokučiti nešto o biti Božjoj, promotrimo jedno ili drugo od njegovih svojstava. No ne smijemo pri tome zaboraviti, da mi možemo samo uhvatiti pojedine zrake ovoga vječnoga sunca.

Genijalni izumitelj morao je biti starac od osamdeset i dvije godine, kad se izrazio, da mi ne znamo ni milijunti dio onoga, što je to zapravo elektricitet.

Sveti je Grgur skovao jednu lijepu riječ: "Mi o Bogu govorimo najodličnije onda, kada razmatrajući njegovu veličinu, zanijemimo od čuda i udivljenja."

Kao što su mudraci s Istoka pali na koljena te se poklonili utjelovljenom Sinu Božjemu, tako panimo i mi ničice, puni strahopoštovanja i poklona pred prijestolje vječnoga Boga i svoj glas stopimo s glasovima hvale nebeskih zborova!

+ + +

7. VJEČNI BOG NAD VRTLOGOM PROLAZNOSTI

Dnevni je posao svršen. Prije no što se konačno rastanem s danom, stupam opet na prozor. Nad krovovima lebdi mjesec lijevajući kao iz srebrnih vrčeva hladno svijetlo u noć. Na ulici nema žive duše. Kuće su kao izumrle. Velika akacija stoji nepomična, kao zamrzla. Skoro ću i ja na počinak; tu više ne će biti nikoga, da osjeća taj mir i tišinu. Ali to ne traje dugo; tek nekoliko sati. Mjesec će nastaviti svoj put nečujno i nesuzdržljivo i na koncu isčeznuti pred suncem, koje će se pomoliti. U kućama se budi nov život; ulice se pune žurbom i galamom. Rađa se novi dan. Opet dolazi nova noć. Tako dan za danom, noć za noći. Proći će siječanj i veljača. Dani postaju dulji i jasniji, a noći kraće. Cvjetat će visibabe i krokus i ljubica i jaglica i jorgovan. Akacija, do koje se možeš dobaciti u dva puta kamenom, ponijet će cvjetova kao grozdja. Ptice će sjedati na njezine grane i pjevati, da će u srcima onih, koji to čuju, za-

jedno zvečati divne strune. Tada će mnogi raširiti ruke od radosti i uskliknuti: "Kako je ovaj svijet ipak lijep!"

No radost ne dopire do dna duše. Znanje, da je propadljiva sva ljepota, prebiva u duši kao kakova tamna slutnja. Tu spoznaju ne može prevariti ni ljepota cvijeća ni pjev ptica. Cvijeće, koje još danas gleda u sunce sjajnim očima, prekosutra će uvenuti i skoro će sagnjiti. Kos, koji pozdravlja proljeće, što se budi, jednoga će dana ležati s umornim krilima na tlu, i na smrti dignuti u vis zgrčene noge kao zadnju plahu jadikovku. Iza proljeća s njegovim jaglacima i s njegovim pjevanjem ptica slijedi ljeto sa svojim ružama, i svojim snopovima, te jesen sa svojim grožđem. Onda opet dolazi zima.

Zacijelo će opet doći novo proljeće. Zacijelo će se opet i opet ponoviti ljupka igra prirode. Ali ne za me i za te.

Jednoga će proljeća cvjetati cvijeće, no moje umorno oko u njemu ne će moći uživati. Ptice će oriti svojim pjesmama, ali tu pjesmu moje uho ne će čuti. Akacija sa svojim cvijećem pozdravljat će moj prozor, ali ja nju više ne ću pozdravljati..... Ah, a akacije jednom ne će biti, ne će više biti ni prozora, i kuće u kojoj ja stanujem, pretvorit će se u ruševine. Ne će više biti ni ovoga cijelog grada, i

mjesec će završiti broj svoga putovanja, da, cijeli će se svemir u sebi srušiti. Igri cvjetanja i uvenuća dolazi konac. Svijet ima početak, podložan je neprestanoj promjeni, on će jedanput imati i kraj.

O tome nas tako uvjerava razum, tako nam neslomljivo i stalno govori vjera. Vjera nam i pokazuje put prema Onome, koji je stvorio svijet i sve, što je na njemu, koji ga drži u svojim svemoćnim rukama, dok se dopadne njemu, koji će ga pustiti da utone opet u ništa; prema Bogu koji je sam bez početka i kraja, o kojemu je David rekao: "Prije nego su nastala brda i sazdana bila zemlja i krug njezin, ti si, o Bože, od vijeka do vijeka!" Čiji istobitni Sin Božji veli o sebi: "Prije nego Abraham bijaše, ja jesam"; kod kojega po riječi sv. Jakova nema mjene ni sjene promjene."U početku si Ti, Gospodine, sazdao zemlju; i nebesa su djelo ruku tvojih. Oni će proći, a ti ostaješ; oni će ostarjeti kao haljina i promjenit ćeš ih kao odjeću, i oni će se promjeniti; a ti si isti i tvojim godinama nema kraja." (Ps. 101. 26-28.)

Iz vrtloga vremena neka naša duša poleti k njemu, k Vječnome. Tada je ne će zaslijepiti nikakvo varavo veselje, tada je ne može oslabiti nikakva patnja. Na Srcu Božjem ćutimo se dobro zakriljeni, pa da i ugasne naš zemaljski život, pa da se i svijet pretvori

u ruševine; sva ljepota svijeta nalazi se u beskrajno većem stupnju kod Onoga, koji je svijet stvorio.

Cezarije, brat sv. Grgura Nazijanskoga, izmakao je samo sa nekolicinom strašnome potresu, koji je opustošio gotovo cijelu Niceju. Taj ga je doživljaj tako potresao, da se sasvim posvetio Bogu. Rekao je: "Ja ću potražiti kuću, koja se ne će nikada srušiti!"

Tu istu kuću tražimo i mi : nebo, stan Vječnoga Boga. Sv. Augustin kaže: "Hoćeš li da imaš radost, koja traje vječno, moraš pobjeći k onome, koji je vječan."

\+ + +

8. U PRISUTNOSTI VELIKOGA KRALJA

Sveti Franjo Saleški običavao je u svako vrijeme, nalazio se u društvu ili bio sam, držati dostojanstven i pristojan stav iz strahopoštovanja prema posvudašnjem Bogu. Govorio je, da se u prisutnosti knezova ili kraljeva ne nalazi nimalo u neprilici, jer je navikao da živi u prisutnosti jednoga većega Kralja.

Iz istine, da je Bog posvuda, svetac je povukao cjeloviti zaključak. I mi znademo tu istinu, ali kod zaključivanja ostajemo na pola puta, kao što uopće glavna razlika između svetaca i nas običnih kršćana stoji u tome, što njihov život sasvim raste iz vjere - (pravednik živi iz vjere") - dok kod nas život više manje teče mimo vjeru.

Kad su u drugom kršćanskom stoljeću pogani potvorili kršćane zbog svakojakih zločina, Atenagora je pisao godine 177. caru Marku Aureliju u jednom obrambenom spisu (Apologiji), da kršćani vjeruju ovo: Bog ih vodi posvuda , danju i noću. On zna njihove najtajnije misli i nakane i po tome će ih jednom suditi. "Sudi sam, care, kako mora-

ju biti dakle čisti oni ljudi od zločina, s kojih ih okrivljuju, i kako moraju oni biti ispunjeni najplemenitijim mislima." Nije nikome palo na pamet pomisliti, da bi kršćani mogli s jedne strane vjerovati u Božju posvudašnjost i sveznanje, a s druge strane ponovno padati u grijehe i pogreške. Ta podvojenost tako je nenaravna, da se ne može držati mogućom.

Dandanas ta podvojenost postoji na mnogo načina. Jamačno među nama nema nikoga, koji se zove kršćanin, a da pri tome sumnja u Božju posvudašnjost; inače bi morao sumnjati u samoga Boga. Ili bi o Bogu morao imati predodžbu, koja bi stala ispod one, koju su si pogani učinili o svome božanstvu. Egipćani su na pr. svoga boga, prema izvješću sv. Ćirila, zamišljali kao veliko svijetlo oko, koje sve prozire i ispituje. Oni su ga slikali kao žezlo s otvorenim okom na vršku. Žezlom su htjeli naglasiti njegovu moć i najvišu vlast, a okom njegovo sveznanje. Na vršak su žezla postavili oko, da izraze, kako Bog iz svoje visine sve pregledaje i da je sveznanje kao oko za njegovu svemoć.

Da je Bog posvudašnji i sveznajući uči nas i objava: "Zar ja ne ispunjam nebo i zemlju?", govori Gospodin (Jer. 23, 24.). "Bog nije daleko ni od jednoga od nas; jer u njemu živimo, mičemo se i jesmo" (Dj. Ap. 17, 2.).

"Dignem li se gore k nebu, ti si tamo; da legnem dolje u carstvo mrtvih, gle tu si. Da bih uzeo sebi krila zore i nastanio se na kraju mora i tamo bi me pratila ruka tvoja, prihvatila bi me desnica tvoja" (Ps. 138, 8. sl.). Sv. Augustin uspoređuje svijet sa spužvom, a Boga s morem bez granice. Kao što more prožimlje spužvu i u isto vrijeme daleko se iznad nje rasprostire, tako je Bog u svijetu, a da ga svijet ipak ne može obujmiti.

Kao što Božje biće nema granica, tako nema granica ni njegovu znanju; on zna svu prošlost, sadašnjost i budućnost. "Gle, Gospodine, ti znaš sve, novo i staro" (Ps. 138, 5.). On zna ono, što stvarno postoji kao i sve, što nije prekoračilo granicu mogućnosti u stvarnost. Ali ono, što je za nas lično najvažnije, on zna i naše misli i želje našega srca. "Božje su oči sjajnije od sunca; one gledaju na putove ljudi i prodiru najdublje bezdane u srcima ljudi, najskrovitije kutove. Jer Bogu su Gospodinu poznate sve stvari, prije no što ih je stvorio; i tako on prodire sve, pošto ih je svršio" (Sir. 23, 28.). "Štogod činim, o Bože, to ja činim pred Tobom; i što ja činim, Ti bolje vidiš od mene, koji to činim", kaže veliki Augustin.

Smijemo li se mi zaustaviti kod ovih spoznaja? Ne, mi iz toga moramo povući zaključke. Ako ne cjelovite kao

sv. Franjo Saleški, a onda barem bitne, da ne nosimo s nepravom ime kršćanina; da ne zja ponor između naše vjere i našega života. Barem ne činimo grijeha pred licem Božjim!

Kad je sv. Toma Akvinski ležao na smrti, neki ga brat zamoli za zadnju riječ mudrosti. Toma je rekao: "Onaj, koji vazda živi u Božjoj prisutnosti, ne će nikada pristati na grijeh i izgubiti Njegovu ljubav; on će mu rado položiti račun o svome životu."

Tako govori učeni svetac na koncu svoga života.

Stoga nikada ne zaboravi na prisutnost Velikoga Kralja!

\+ + +

9. BOŽJA SVEMOĆ I NJEZINE GRANICE

Govoreći o Bogu, prisiljeni smo svojim mislima Božje biće rastavljati na dijelove, da se tako našim nedovoljnim ljudskim mjerama primaknemo Beskrajnome. Tako je sve što o Bogu govorimo nužno nedovoljno. Dokle ga god ne budemo gledali licem u lice, nego samo u"ogledalu", o njemu možemo govoriti samo u usporedbi. To je značenje i one Jeronimove riječi: "Bog je sav oko; on je sav ruka, jer sve djeluje; on je sav noga, jer je svagdje prisutan."

Govorili smo o njegovu sveznanju i posvudašnjosti. Ovaj put neka našom dušom potrese njegova svemoć. Jest, neka potrese; jer malenoga čovjeka ne će nikada dirnuti Božja veličina koliko djela Božje svemoći i pomisao, da je Bog sve svojom "riječju", t. j. prostim činom volje stvorio.

Kad se je jednom sv. Otac Pijo XI. poslije neiskazanih muka popeo na silno brdo Monte Rosa, pripovijedao je kasnije: "Osjećali smo, da se nalazimo pred jednom objavom Božje svemoći i ve-

ličanstva, koja je ulijevala strahopoštovanje."

Vjera u Božju svemoć prva je istina, koju ispovjedamo u Apostolskom Vjerovanju. "Vjerujem u Boga, Oca svemogućega."

O Božjoj svemoći pripovijeda prva stranica biblije: "Reče Bog: neka bude svjetlost" (1. Mojs. 1, 3.). A u istoj knjizi Mojsijevoj Bog govori Abrahamu: "Ja sam Bog svemogući" (17, 1.). Vjera u Božju svemoć tvori temelj tolikim istinama naše kršćanske vjere: mi ne bismo mogli vjerovati, da je Bog stvorio svijet, kad ne bismo znali, da je Bog svemoguć; mi vjerujemo, da je Isus prisutan u Presv. Oltarskom Sakramentu, jer vjerujemo u svemoć onoga, koji nam je to rekao; mi vjerujemo, da je Otkupitelj uskrsnuo od mrtvih, da ćemo i mi jednoga dana uskrsnuti, jer vjerujemo onome, koji nam to jamči svojom svemogućom riječju.

Pred veličinom ove svemoći postajemo svijesni naše malenkosti i nemoći. Stvorenja Svemogućega vode razgovor, koji kao da nas obara u prah. "Gdje si ti bio, kad sam ja stavljao temelje zemlji?", tako nam Bog dovikuje preko njih. "Tko joj je odredio mjere i tko je rastezao uže preko nje? Na čemu su stupovi njezini uglavljeni? Tko joj je metnuo kamen ugaoni, dok su sve zvijezde jutarnje zajedno slavile, i sva djeca Božja (Anđeli) kliktala? Tko je

zatvorio more vratima, kad mu ja dadoh oblake za odjeću te ga tamom obavio kao dijete pelenicama? Kad mu udarih granice i metnuh prijevornice i vrata i rekoh: Dovle možeš dolaziti, ne idi dalje, ovdje nek se lomi tvoje bučno valovlje" (Job. 38.). "Pred Bogom su narodi kao kap u vedru" (Iz. 40,15.).

Od velikih djela Božjih: onih tisuća njegovih zvijezda u beskrajnom nebeskom prostoru, koje idu svojim nepojmljivo grandioznim stazama, ili veličanstvenih brda, pred kojima se osjećamo skoro zgnječeni, stojeći u čudu pred njima, ili od vodopada, koji nas svojom grmljavinom skoro zaglušuju, - nijesu ništa manje silna čudesa svemoći u malome: šareno naslikano leptirovo krilo, nezaboravime (cvijeće) na potoku, Marijin kukac na listu djeteline.

Na portalu botaničkog instituta na sveučilištu u Marburgu stoji napisano: Deus in minimis maximus - Bog je u malim stvarima najveći.

Zar Božja svemoć nema ipak svojih granica? Može li Bog učiniti, da se nije dogodilo ono, što se je dogodilo; može li stvoriti trouglasti četverokut; može li on počiniti nešto grešno; može li on sam sebe uništiti? To Bog ne "može"; ali to i nije nikakva "moć", nikakvo savršenstvo. Ne moći često puta nije uopće slabost nego moć. Kad mi o nekakvom borcu velimo da je nesa-

vladiv, to mi time ne mislimo izraziti, da je njegova snaga malena, već da je veća od snage svih drugih.

Govoreći po ljudsku - Božja svemoć imade granicu u svome sveznanju. Kod svega, što on radi, on čini kao najsavršenije biće uvijek ono, što najbolje odgovara svrsi, ono, što najbolje vodi cilju. Iako čovjek malenom iskricom svoga razuma krivo misli često puta, da bi on znao bolji put, no što ga pokazuje Providnost, na koncu se uvijek ispostavi, da "je Bog mudro učirio" (Ps. 103, 24.).

Otac nebeski ne pušta, da ljudi ravnaju satom, ali taj sat ide uvijek ispravno.

+ + +

10. SVETI BOG MORA PRAVEDNO NAPLAĆIVATI

Kad je kršćanstvo pokušavalo ući u stare kulturne gradove Atenu, Rim, Efez, Aleksandriju, za pogane je to značilo prije svega napustiti svoje bogove, a priznati pravoga Boga. Poganima nije bila poteškoća u tome da mjesto svojih mnogih samo izmišljenih bogova prihvate živoga Boga kao svoga gospodara. Teškoću su radije načinili u tome, što je ovaj Bog svet i što traži svetost od svojih priznavalaca. "Kao što je svet, koji vas pozva, i sami budite sveti u svome vladanju; jer je pisano: Budite sveti, jer sam ja svet" (1. Petr. 1, 15. sl.). Bogovi i božice, kojima su oni odvajkada iskazivali počast, bijahu sve prije negoli sveti: oni su imali prijestolje na olimpijskim visinama, kavgali su se i prepirali i varali jedni druge, puštali bez zapreke uzde svojim strastima. Ljudi su pripisivali svojim bogovima, koje su u svojoj mašti izmišljali, sve mane, kojima su sami bili podloženi; smatrali su to najboljom isprikom za svoj

vlastiti neobuzdani život.

Ali je pravi Bog bez ikakve sjene zla, on je sama bitna svetost. Prema tome on može željeti i ljubiti samo dobro i mora prezirati svako zlo. "Gospodine, Tvoje su oči odveć čiste, da gledaš zlo, ne možeš gledati nepravde" (Hab. 1, 13.). - Ali prema tome, On mora sva dobra djela ljudi nagraditi, i sve zlo što ga ljudi čine, kazniti. Sa svetošću je Božjom usko povezana i Njegova pravednost. "Recite pravedniku, da je njemu dobro, jer će uživati plodove djela svojih. Teško bezbožniku, njemu je zlo, jer će mu se naplatiti rad ruku njegovih" (Iz. 3, 10. sl.).

Primjera, koji nam pokazuju i dokazuju ovu istinu, ima na pretek. O njima nam pripovijedaju stranice Svetoga Pisma, kao što nas o tome izvješćuju svjetska povijest i dnevni život. Ali uz to ima i toliko primjera, koji kao da govore drugim jezikom. Hvatam iz neuredno zamršenog klupka svjetske povijesti tek jednu nit: engleskoga kralja Henrika VIII.

Kakav se grešan život diže pred našim očima! Hoće da odbaci svoju pravu ženu, da se oženi s nekom dvorskom damom. Papa Klement VII. na to kaže : Ne! I mora reći: ne! Tada je Henrik svoje kraljevstvo otrgnuo od Crkve, učinio sam sebe vrhovnim poglavarom engleske državne crkve. Plemići, biskupi, koji su se protivili, poslani su na

stratište, tako i njegov vlastiti kancelar Toma Morus, tako sveti kardinal Fisher, biskup iz Rochestera. Sekularizirano je bilo 376 samostana.

Za kratko vrijeme Henrik je sit svoje žene i prohtjelo mu se jedne nove, dvorske gospođice Ivane Seymour. Ana je smaknuta, Ivana postade kraljicom, trećom po redu. Kao četvrta slijedi Ana von Kleve. Ona je poslije kratkoga vremena poslana kući. Slijedećoj, Katarini Howard, za izmjenu odrubljena je glava. Odrubljena kao što i tolikim muževima i ženama, grofovima i barunima, biskupima, ministrima, činovnicima, građanima i seljacima. Smrtne osude slijedile su jedna za drugom.

Takav kralj na prijestolju, a časni muževi, na pr. Toma Morus, padaju kao žrtve na stratištu - gdje je tu Božja pravda? -

Spasitelj je jednom farizejima pripovijedao priču o nekom siromašnom bolesnom čovjeku, koji je ležao pred vratima nekog bogatog gavana i morao od glada skapavati, dok je prema njemu van u noć odzvanjao obijestan smijeh i štucanje od presitosti. Ali gle, siromah umrije i anđeli ga ponesoše u nebo; umrije i bogataš i bi pokopan u paklu. Ali tu je sada sasvim drukčije: nekadašnji siromašni patnik uživa vječnu radost, a nekadašnji bogati gavan trpi vječnu muku.

Potpuna plaća ili kazna ljudima se dodjeljuje tek u drugome životu. To je odgovor na pitanje: Gdje ostaje Božja pravda? Tko bi zgodnije i vjerodostojnije mogao na nj odgovoriti nego li je to učinio Isus usporedbom Lazara i gavana !

Ali ipak ni u ovome životu bezbožnik nije uistinu sretan kao što ni krepostan čovjek uistinu nesretan. Na pr. Henrik VIII. na se je navukao svojom razuzdanošću gadne bolesti te umrije u očaju; naprotiv, Toma Morus popeo se na stratište vesela lica i šaleći se položio glavu na kladu za smaknuće.

\+ + +

11. O BOŽE, KAKO SI VELIK, KAKO SI DOBAR!

Bog je pokazao da nas ljubi time, što nas je stvorio, što nas "je izabrao prije postanka svijeta" (Ef.1,4), te nas iz carstva nebitka pozvao u bitak. To je prvo veliko dobročinstvo, koje nam je iskazao, što nas je izabrao. "Bolje je biti nego ne biti."

Nama je ljudima naše opstojanje stvar tako razumljiva po sebi, da mi tek rijetko na to mislimo, kako nam je Bog iskazao veliku dobrotu, kad nas je stvorio.

Kad je sveta Klara umirala, zaključna molitva njezina života bila je: "O Bože, ja ti zahvaljujem, što si me stvorio." Njoj je stajalo pred očima ovo veliko dobročinstvo Božje sve do sumraka svijesti.

Bog ljubi, što jest, i ne mrzi od onoga, što je stvorio (Mudr. 11, 25.). Sa stvaranjem on je učinio da stvorenje učestvuje u njegovoj savršenosti i učinio ga svojom slikom; kao što beskrajno Savršenstvo ljubi samo sebe, tako ono ljubi i sva svoja stvorenja. I

to ljubavlju, koja se ne samo stepenom već i vrstom ljubavi razlikuje od ljubavi ljudi; mi ljubimo neko biće, jer ima odlika, a Bog ga ljubi, da mu te odlike dade (Toma Akvinski). Najveća je ljubav, što si je možemo predočiti, ljubav majke prema djetetu. A Bog kaže o sebi, da je njegova ljubav prema nama još veća (Iz. 49, 15. sl.).

Naše je stvaranje međutim tek prvi članak dugoga, beskonačnog lanca Božjih dobročinstava. Danomice, svakoga časa Bog nas obasipa svojim dobročinstvima. Gledaj,nebo, zemlju, more - sve je to on radi nas stvorio. Nisu li to dokazi njegove dobrote? Sveti Kralj David u čudu kliče: "Kad pogledam nebo, djelo prsta tvojih, mjesec i zvijezde, što si ih namjestio - što je čovjek da ga se spominješ? Snizio si ga malo manje od anđela, okrunio si ga slavom i čašću i postavio nad djela ruku tvojih. Sve si mu metnuo pod noge, ovce i goveda, k tome i životinje poljske, ptice nebeske i ribe morske, štogod ide stazama morskim" (Ps. 8, 4-9.).

Davidov sin Salomon dobio je od proroka Natana po nalogu Božjem ime Jedidja, "Miljenik Gospodnji" (2.Kralj. 12, 25.). Jedidja je ne samo Solomon, nego i svaki čovjek, što ga je stvorio Bog.

Kako li bismo mi morali biti posebno zahvalni Bogu! Poput sv. Franje, koji mu je sa suzom u oku zahvaljivao,

za izvor iz kojega je mogao uz svoj suhi komad kruha piti gutljaj vode, i za široki kamen, koji mu je služio kao stol. Ili kao sv. Petar Faber, koji je vesela oka gledao preko maslinika i vinograda i - kada oni to nisu mogli - u njihovo ime zahvaljivao je za svu njihovu ljepotu. Ili kao onaj djetinjski, ali ipak mudri pastir, kojega su jednom zatekla dva kardinala, kad je jednom stajao pred jednom trbušastom žabom i plakao. Na pitanje, što ga tako vrlo dira, odgovori: "Plačem, jer još nisam Bogu zahvalio na tome,što me je stvorio kao čovjeka, a ne kao takovo bijedno stvorenje."

Najvećma se treba čuditi, što nas Bog još i kao grešnike ljubi, dakle još i onda, kad mi ne samo zaboravljamo da mu se zahvalimo na njegovim dobročinstvima, već na njih uzvraćamo nezahvalnošću. "On čini da sunce izlazi nad dobrima i zlima i daje kišu pravednima i nepravednima" (Mat. 5, 45.).

Kako li ljubi Bog nas grešnike ! Da nas otkupi, dao je na smrt svojega jedinorođenoga Sina. On nas vabi svojom milošću, da nam opet može oprostiti. Ono, što se o nekom velikodušnom caru reklo iz ulagivanja, to je o Bogu istina. On nije nikada ništa drugo zaboravio nego primljene uvrede. Bog toliko zaboravlja na uvrede, da grešniku dijeli opet nova dobročinstva, kao da nije ništa bilo između Stvoritelja i

stvora; Bog dušu grešnika resi posvećujućom milošću kao onaj otac izgubljenoga sina novim ruhom. On ga hrani kruhom života. Obećaje mu vječno blaženstvo. "Ja ću biti tvoja prevelika plaća." -

Mi stojimo u čudu pred Božjom svemoći, kojom je on stvorio svjetove; još je vrijednije udivljenja Božje milosrđe, kojim on ništi grijehe i mrtvoj duši daje novi život. "Za me je to veća stvar, nego li je nebo i zemlja i sve što se vidi i na nebu i na zemlji", kaže sv. Augustin. I Crkva u jednoj od najljepših svojih molitava kaže, da Bog svoju moć očituje praštanjem i milovanjem (10 nedjelja po Duhovima). Dakako Bog ne naturiva grešniku ova dobročinstva. Daje ih samo raskajanom. On je milostiv prema grijesima ljudi radi pokore (Mudr. 11, 24.) No za pokoru je čovjeku dano kratko vrijeme.

+ + +

12. BOŽJA ISTINITOST I VJERNOST

Mi smo se u nizu razmatranja pozabavili s Previšnjim, kojemu se čovjek može obraćati: s Bogom i s nekima od Božjih svojstava. Prije no što pogledamo druge istine, kanimo govoriti o dvjema božanskim svojstvima, kojih ne možemo neopazice mimoići: o Božjoj istinitosti i Božjoj pravdi.

Mi zovemo Boga istinitim zato, jer u njemu nema sjene, ni daška, ni žilice, ni najmanje točkice neistine : ni svijesne, kojom bi nas on nekako mogao dovesti u zabludu - ta to bi se protivilo već njegovoj dobroti i pravdi - ali ni nesvijesne, kao da bi se on negdje prevario, Njega od toga čuva njegovo sveznanje. Boga zovemo vjernim, jer on drži ono, što obeća, i ispuni ono, čime se zaprijeti.

Ne treba toliko primjera, da osvjedočimo onoga, koji u Boga vjeruje kao u najviše dobro, da je taj Bog istinit i vjeran. Jer zamisliti Boga kao beskrajno savršeno biće i istodobno od njega pameću rastaviti istinitost ili vjernost, to je nemoguća stvar; to je

tako nemoguće kao kad bismo pameću od kružnice dizali okruglost. Ako kružnici manjka ovo svojstvo, tada već nema govora o kružnici. Osim toga za ova svojstva mi imamo više svjedočanstava Svetoga Pisma Staroga i Novoga Zavjeta.

U Starom Zavjetu (4. Mojs.23,19) piše: "Nije Bog kao čovjek da laže,kao sin čovječji da se mijenja." U Novom Zavjetu kaže Apostol (Rimlj. 3, 4.) : "Bog je istinit, a svaki čovjek laža."

A kao što je Bog bezuvjetno istinit tako je on i vjeran. "Znaj, da je Gospodin Bog tvoj, jaki i vjerni Bog, koji drži zavjet i iskazuje milost onima, koji ga ljube..., a onima, koji ga mrze, naplaćuje i trijebi ih" (5.Mojs. 7. 9. sl.). Zato "držimo se tvrdo vjere u nadi; jer je vjeran onaj, koji je obećao" (Žid. 10, 23.).

Ako smo mi prije podvrgli našemu razmatranju druga svojstva Božja, nije time rečeno, da je Božja istinitost i vjernost manje važna. Za naš kršćanski život ona su u nekom smislu važnija od ostalih; jer se na Božjoj istinitosti, na bezuvjetnoj pouzdanosti u njegovu riječ gradi naš vjerski život; na njegovoj se vjernosti temelji naše nastojanje oko kreposti; kršćanska nada u sigurnost, da on drži svoja obećanja; kršćanski strah od sigurnosti da on ispunja svoje prijetnje. A nada u Božju plaću u vječnosti i strah od njegove kazne kod većine su kršćana snage koje

njihovo ćudoredno nastojanje drže u napetosti; govor o autonomiji i heteronomiji, o ćudorednosti, koju ja sam sebi stavljam ili mi je drugi nalažu,na tome ništa ne mijenja.

Pazimo na to, da svoja razmatranja o Bogu i njegovim svojstvima ne obavljamo samo svojim razumom već da tu sudjeluje i naše srce i naša volja.Što jasnije upoznajem Boga svoga Stvoritelja i vječnoga naplatioca, to se tjesnije moram osjećati s njime povezan, to ga toplije moram ljubiti. "Što više seže moje spoznanje, dolikuje da se diže ljubav." A ljubav imamo držati pravom i vrijednom tek onda, ako ne ishlapljuje u čuvstvenom uzbuđenju niti se iscrpljuje u molitvama, već se pomoću treće duševne moći - volje - ravna prema Božjim zakonima.

Katoliče, potraži u svome molitveniku tvoj krsni zavjet, te ga polagano i pozorno pročitaj, rečenicu po rečenicu pred licem Božjim! Zar ne ćeš **ono**, što si kod svoje prve Pričesti i kod svoje potvrde tako svečano obećao,Bogu iznova obećati - sjećajući se njegove istinitosti i njegove vjernosti? Gledaj, ti si se od dana tvoje Potvrde malko primakao izvršenju Božjih obećanja; ali možda i njegovim prijetnjama. Koji je već sat tvojega životnoga dana? Ah možda je već prošlo dvanaest manje četvrt. Hoćeš li moći dobiti dinar od vjernoga Boga, kucne li sada naskoro

12 sati i ti budeš pozvan kući iz vinograda Božjega?

Gledaj, kako ti iskrsavaju ozbiljne i važne misli! Drži ih se čvrsto ; nemoj pustiti, da ti iz tvoga duha izvjetre kao što tolike misli ranije, da ti sotona ne poploča put u pakao s nekorisnim dobrim odlukama. Radije s takvim mislima i odlukama gradi svoj život na čvrstom temelju istinitosti i vjernosti Boga, o kojemu sv. Augustin veli, da on ne ostavlja na cjedilu ni jednoga čovjeka, koji Njega ne ostavlja na cjedilu !

\+ + +

13. BOŽJI RUKOPIS NA NEBU

Bio je ljetni dan, bez oblaka i bez daha vjetra. Najednom zaustavljaju se ljudi na ulicama i gledaju gore prema nebu, koje je nad njima bilo razapeto poput plavog svilenog baldahina. Što su imali vidjeti? Poput srebrne ptice visio je tamo u zraku zrakoplov i činio čudnovate krugove. Pri tome je ispuštao na mahove bijeli dim. Ove pruge dima pretvoriše se u orijaška slova; i na koncu stajala je složena na plavom nebu iz jasnih bijelih slova riječ. Stajala je kao da ju je napisala ruka kakova diva; nije manjkala ni točka nad slovom "i":Reklama za kakav proizvod naše industrije. Ljudi su bili veseli, da, oduševljeni nad zrakoplovnim izumom; bili su ponosni, što žive u doba, kad ljudski duh čini tako velika djela.

Uveče toga dana sreo sam nekoga mladog zubara, koji je uz svoje stručne knjige čitao još sva moguća djela i još ih čita, i tako je zalutao u pravo nastrana mišljenja. On skrene rado razgovor na vjerska pitanja. I ovaj put on je bio, idući sa mnom komad puta,

kod svoje omiljele teme. Čini se,da su ga danas misli više nego li obično mučile, jer je s nekim umornim, zamišljenim izrazom lica pomislio nekoliko rečenica. "Ljudi ne će nikada moći točno odgovoriti na pitanje, ima li Bog ili ne; to će uvijek ostati stvar ličnog naziranja za svakog pojedinca. Kažite mu da ima Bog nad njime, i on će vjerovati u Boga; kažite mu zatim da svemir postoji sam od sebe, i on isto tako ne će vjerovati u Boga."

Odgovorio sam: "Držite li Vi, ima li sunce?" "Držim, razumije se po sebi."

"A zašto?" - "Ta ja ga svagdano gledam!"

"Ako vi sada zatvorite oči i onda ustvrdite, da nema sunca, nego da je posvuda tama; ili ako vi sa zatvorenim očima ustvrdite, da nema sunca, već prema tome, kako tko misli, vaše dokazivanje isto tako osvjedočava, kao da vi sumnjate u opstojnost Božju." - "A, pa ja Boga ne vidim."

Boga ne, ali njegov odraz u svijetu. Ako stojite leđima okrenuti prema suncu, svejedno vi vjerujete u njega. Tako je isto stvorenje odsjev Božji. U stvorenim se stvarima može Boga upoznati i vidjeti kaže Apostol (Rimlj.1,20) i nadodaje, da nemaju isprike oni, koji u Boga ne vjeruju."

Nastade mala stanka. Nad nama su se pojavile zvijezde. Dva mlada čovjeka išla su mimo i govorili su baš o zrakoplovu, koji je danas napisao riječi na nebu. "Ipak je danas bilo impozantno djelo; jeste li i vi vidjeli pismo na nebu?" upita moj pratilac. Htio je očito skrenuti razgovor na drugu stranu. "Jamačno vidio sam pismo i divim se zbroju inteligencije, koja ne piše na nebu slova od dima, koja brzo iščezavaju, nego je stvorila sami svod i na njemu plamenim pismom zvijezda za tisuće godina stavila pečat svoje mudrosti i svoje svemoći. Kako vi možete pojmiti, da zvijezde u svemirskom prostoru tisuće i tisuće godina idu pravilnim putem, ako tu nema nekoga, koji im pokazuje put?"

"Ali je postanak svijeta ipak već davno objašnjen. Vi sigurno poznajete Plateau-ov pokus? Četverouglastu čašu napunite do blizu vrha vodom, a onda do vrha uljem. Kroz čašu prolazi od dna do vrha jedna ručica, koja se vrti. Pri vrtnji ručke ulje se ulopta u kuglu, koja se s ručkom oko sebe vrti. Kod brže vrtnje kugla se splošti u lepezast oblik, napokon se otkine jedan široki prsten i kruži samostalno oko glavne kugle. Tako se i sunce sa svojim planetima razvilo iz plinovite mase pramagle i tako je malo po malo nastao čitavi sunčani sustav..."

"Ja poznam pokus i maglovite pretpostavke, koje se grade na tome. Neki je slobodni mislilac učinio taj pokus

u jednom otvorenom zboru i rekao na koncu: Evo tako je baš nastao svijet ! Tada se digao u zadnjim redovima sasvim priprosti čovjek i reče: Gospodine profesore vi ste pred nama vrlo lijepo vrtjeli povijest. Nego, tko je na početku zavrtio stroj? - Eto, gospodine doktore, tu je ono, o čem se radi. I dokle god mi ne pomognete reći, tko je drugi zvijezdama pokazao njihov put, primoravajte svoj razum, da vjerujete u Boga."

\+ + +

14. UPOZNAJ BOGA, DA GA VIŠE LJUBIŠ

Bog nije napisao svoje ime sjajno tamo daleko na svodu nebeskom. On ga je napisao i na svaki cvijet, na svaki grm, na svaki kristal. Svako od Boga stvoreno biće u sebi krije čudo, koje ne može oponašati nikakva ljudska ruka. Naravno, najveće čudo krije sam čovjek. On tvori ujedno remek djelo Božje svemoći, svrsishodnosti i ciljostremnosti svojih dijelova i snaga.

Bog je svoje ime neizbrisivo upisao na koncu u srce čovjeka; "ljudska je duša od početka opremljena sviješću o Bogu", kaže jedan kršćanski pisac staroga vremena. To su osjećali sami pogani, premda su njihove predodžbe o Bogu bile pomućene i rastočene i premda su bili izgubili vjeru u živoga Boga. Jedan od njihovih mudraca veli: "Proputuješ li zemljama, možeš naći gradove bez zidova, bez znanosti, bez kraljeva, bez blaga, bez palača, bez borilišta (arena) i kazališta, ali grada bez hrama i božanstva, bez molitve, bez zakletve, bez proročišta još nije

nitko nije vidio niti će ikada vidjeti."

Ono što je taj mudrac prije dvije tisuće godina izrekao, to u naše doba potvrđuje znanstveno istraživanje. Pa i tamo, gdje danas vlada poganstvo i idolopoklonstvo, ipak tu u dubini srca živi svijest o jednom živom Bogu.

Neki misionar, koji je u bolnicama Bombaya bio očevidac, kako se ponašaju poganski bolesnici od kuge, pripovijeda u jednom pismu: "Ovdje se moglo vidjeti, kako svi pogani u ozbiljnom času smrti zaboravljaju svoja božanstva i prekidaju sa svojim bezvjerjem. Dižu ruke i oči prema nebu, mnogi od njih nisu znali imena svojih bogova i božica, već su naprosto molili Boga za oproštenje."

Tertulijan je već u drugom vijeku isto zapažao kod poganskih Rimljana : kad im je prijetila kakva pogibelj, nisu se obraćali"bogovima", već Bogu; nisu gledali prema Kapitolu, već prema nebu.

Čovjek najsjajnije **osjeća stvarnost** i blizinu Božju, u glasu svoje savjesti. Šta je to savjest, to se dade lakše osjetiti nego opipati. Glasoviti rimski govornik starine Ciceron to je zgodno ocrtao: "Savjest je jedan pravi zakon, koji po zapovijedi potiče na vršenje dužnosti, a zabranom odvraća od prekršaja, pravo pravilo, primjereno naravi, u sve izliveno, nepromjenjivo, vječno."

A jednako zgodno mudri Seneka: "Bog je blizu kod tebe, on je s tobom, on je u tebi; sveti duh ima sjedište u nama,on je stražar i promatrač nad našim dobrim i zlim djelima."

Neki Indijanac izmolio je malko duhana u jednog bijelca. Idućega dana dođe i donese novčić, koji je zalutao u šaku punu duhana. "Zašto novac nisi zadržao?" upita bijelac. Divljak tada stavi ruku na srce i reče: "Ovdje unutra imam jednoga dobroga i jednoga zločestoga čovjeka. Dobri je čovjek govorio: novac ti ne pripada, vrati ga njegovu gospodaru natrag. Zli je čovjek rekao: to je tebi dano, pripada tebi. Dobri je čovjek opet rekao: nije istina; duhan pripada tebi, a ne novac.Zli čovjek na to: nemoj se uznemirivati, hajde kupi za nj malo rakije. Ja nisam znao na koju bi se stranu morao odlučiti. I napokon da se smirim, legao sam da zaspem, ali se zli i dobri čovjek prepirahu među sobom cijelu noć, tako da nisam imao mira, pa sam novac opet morao donijeti." - Može li se bolje ocrtati djelovanje savjesti u srcu čovječjem? -

Tako mogu svi ljudi, i oni, kojima još ne svijetli svijetlo božanske objave, iz ljepote i savršenosti stvorenja i iz glasa savjesti upoznati, da Bog opstoji.

Mi djeca Crkve imamo još jedan pouzdaniji izvor, iz kojega mi Boga upo-

znajemo, i iz kojega mi upoznajemo istine, koje čovjeku inače ostaju zatvorene: to je Božja objava. Vidljivi svijet i glas savjesti nama nisu tek sredstvo, da Boga upoznamo, nego poticaj, da ga to više ljubimo.

Kad je sv. Franjo Asiški jednoga dana došao u školu, u kojoj su studirali neki od njegovih sinova bogosloviju, čudio se je, što tu obrađuju pitanje: Ima li Bog? Reče: "Ja sam mislio, da ćete vi kušati istraživati, kako se Boga više ljubi." Učenici su ga umirili primjedbom, da su oni takvim raspravama samo htjeli produbiti svoju vjeru u Boga.

I nama su takova raspravljanja samo dodatak i oslonac na našu vjeru, a ne njezin temelj.

+ + +

15. VJERUJEM U BOGA

Vjera u Boga bila je prvim ljudima, koji su proizašli iz Božje stvaralačke ruke, koji su od njega primili dar života, stvar razumljiva po sebi. Ali je grijeh zamračio mišljenje ljudi i oslabio im volju. Padali su sve dublje u zablude i opačine. Ida grofica Hann - Hahn u svojoj knjizi "Mučenici" o stanju poganskoga svijeta slijedaje o deću sliku: "Idolopoklonstvo im je oslabilo srce, filozofija osušila mozak; poganski je svijet živio skroz naskroz za osjetila. A jer su sve životne snage bacili jedino u tome smjeru i tako ih trošili, nisu pazili na nikakvu zapreku, nisu trpjeli nikakve protivnosti. Rasli su do očajno strašnih razmjera, i sve, za čim su željeli, nije ih zadovoljavalo. To ih je još više razdraživalo. Začudo, kako se mogla ljudska narav svojevoljno utopiti u takovo poživinčenje i nalaziti udobnost u takovom blatu užasa, kao što se to pokazuje kod većeg dijela rimskog naroda u doba careva, a posebno kod samih careva. Do ovoga poživinčenja on je mogao doprijeti samo pod uplivom idolopo-

klonstva, koje je nastalo odpadom od vječne istine, od Boga. Rimski narod živio je samo od laži, pao u bezumnu i pijanu vlast osjetnog čovjeka, i da se uzdrži u prevari i obmami, od svojih je zli strasti učinio bogove i božice, kojima se je on mogao s velikom udobnošću klanjati, jer se je njegovo klanjanje sastojalo u tome, da se je podao svojim neobuzdanim strastima. Nepravda, lakomost, bludnost, častohlepje i želja za vlašću, uzgoritost, zavist i okrutnost - ti omiljeli grijesi osjetnog čovjeka sjedili su na prijestolju u hramovima kao i u srcima, i dim, koji se je dizao sa žrtvenih oltara, tako je ovijao otrovnom maglom razum i volju, da su mahnitost i zloća, ludost i opačina ugušili zdrav razum i svaku savjest. Najsavršeniji su izraz ovog poživinčenja, a ujedno njihovi sjajni primjeri, bili sami neki od rimskih careva, neki od careva prvog tisućljeća po našem brojenju vremena. U njima je "ja" poprimilo takvo nakazno svojstvo, kakovo nas ispunja kod nekih indijskih idola s tisuću očiju sa stravom i gađenjem. Oni su bili ne samo neograničeni zapovjednici najvećeg carstva, što ga je ikad bilo na zemlji, već su oni bili ujedno i njegovi vrhovni svećenici, odkada je Julije Cezar preuzeo dostojanstvo velikoga svećenika (Summus Pontifex), da u svim pravcima učvrsti svoju moć. Naskoro su oni pošli korak da-

lje, kako to obično rade neograničeni vladari: sami sebe proglasiše bogovima, i nađoše spremnih poklonika! Krvožedni tirani i besramni krvoloci upaljene glave narediše, da im se iskazuju božanske počasti."

U tu tamu zabluda, u tu baru opačina donijeċe priprosti ljudi iz Galileje ponovno zahtjev vječnoga Boga: Ja sam Gospodin Bog tvoj. Nemoj imati drugih bogova uza me i nemoj se klanjati nerazumnome liku! Za tu su ih nauku ubijali, kao što su ubijali i one, koji su prihvaćali njihovu nauku i vjeru u jednoga Boga. Vodila se tisućgodišnja borba između zablude i istine. Ali na koncu su rijeke mučeničke krvi ugasile plamene na idolskim oltarima, i svijetlo je istine rastjeralo noć idolopoklonstva. Mi danas ne možemo razumjeti, da su se narodi s visokom kulturom klanjali idolima i opakim ljudima iskazivali božanske počasti. Vjera u jednoga živoga Boga nešto je po sebi razumljivo. Mi više nemamo hramova, u kojima sjede na prijestolju idoli.

No jesu li hramovi naših srdaca čisti od idola? Vlada li i tu samo jedan Bog, u kojega vjerujemo? Ili smo unutra stvorili toliko božanstava kojima služimo?..... Možemo li sasvim istinito reći: "Vjerujem u Boga"?

U nekom starom spisu, koji se pripisuje sv. Augustinu, piše: "Drugo je vjerovati Boga, a nešto je drugo vje-

rovati u Boga.

Vjerovati u Boga znači, prihvaćati njegovu opstojnost i sve, što je objavio.

Vjerovati u Boga znači, ujedno Boga ljubiti i njemu služiti.

Da Bog opstoji i da su njegove objave istinite, to vjeruju i toliki zli ljudi, jest, to vjeruju i đavli. Ali vjerovati u Boga, to razumiju samo oni, koji ga ljube, koji su kršćani ne samo po imenu, već i na djelu i u životu."

Istinito govorimo: "Vjerujem u Boga!"

+ + +

16. TROJEDINI BOG

Iz usta Isusa Krista znademo, da su u Bogu tri osobe. On je svojim apostolima ostavio nalog: "Hajdete i učite sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga!" To je velika tajna, nedokučiva našemu razumu. Luđak je, koji misli, da sa slabim svijetlom svoga razuma može istražiti tajnu; ne kao da bi on s nekim svijetlom prosvjetlio duboku tamu, već kao da hoće svjetlom voštanice istražiti sunce. Ali je mnogo luđi onaj, koji tu tajnu zabacuje, jer je ne shvaća. Jer da ona može usitinu biti, to uviđa naš razum. Nauka o trojednom Bogu ne kaže, da su tri božanske osobe Otac, Sin i Duh Sveti jedna osoba, to bi dakako bilo nemoguće; ona kaže naprotiv, da tri božanske osobe imaju jednu božansku narav. Da tajna, o kojoj nam razum kaže samo, da može biti istinita, također mora biti istinita, to nam kaže objava, prije svega sam Isus: "Ja i Otac jedno smo." "Tko mene vidi, vidi i Oca." U Sv. Pismu Novoga Zavjeta susrećemo svjedočanstvo o Trojstvu na svakom koraku.

U Starom Zavjetu ova važna istina

vjere dakako nije izražena. Ali je i tu nalazimo u klici i natuknutu; nagovještanja su tek u svijetlu Novoga Zavjeta posve razumljiva i bistra. Tako riječi Božje u prvoj knjizi Sv.Pisma: "Eto, sad čovjek postade kao jedan od nas" (1.Mojs.3,22). Ili riječi što ih je čuo Izaija (6,3) u nekoj viziji, kako ih kliču serafini pred prijestoljem Božjim: "Svet, svet, svet Gospodin vojska!" Prorok tada nije razumio zašto odzvanja triput"svet"; nama je to sada poslije nego nam je Božje Trojstvo objavljeno, shvatljivo. Tako kad čitamo knjige proroka i Davidove psalme nalazimo toliko riječi, koje Židovi nijesu mogli shvatiti u njihovom pravom smislu, a koje nam tek sada otkrivaju pravi smisao. Zašto je Bog uskratio Izraelcima ovu istinu? Možda stoga, jer su stanovali među poganskim narodima, koji su pali u višeboštvo, pa je to moglo lako pobuditi mišljenje, kao da se Židovi klanjaju trima bogovima, kad bi govorili o trima osobama u jednome Bogu, i kao da oni nijesu ništa bolji od pogana. Pa ima još i danas ljudi, koji nama kršćanima predbacuju taj površni i besmisleni prigovor.

Nauka o Presv. Trojstvu pokušala se svakojakim slikama objasniti. Tako slikom trokuta, čim se hoće reći: Kao što ovaj lik ima tri stranice, a ipak je samo jedan, tako su tri božanske osobe jedno biće. Neki misionar da zor-

nije prikaže tromim Laplanđanima tajnu Trojstva, postaio je u zdjelu s vodom šaku snijega i komad leda. Onda je dao sve na peći stopiti zajedno. Bila je to zorna usporedba, dakako, ali ne više od usporedbe. Neki je drugi usporedio Boga Oca s izvorom malenoga vrela, koji je nevidljiv i sakriven; Bog Sin je maleno vrelo, koje ljudima očituje izvor, koji se tu nalazi, ali je sakriven; Duh Sveti je potočić, koji iz vrela ističe i sve čini plodnim. Jedna crkvena pjesma uspoređuje Boga Oca sa suncem, Boga Sina sa zrakama sunca, Duha Svetoga sa toplinom, koja izlazi iz sunca. Obje ove zadnje usporedbe stoga su lijepe, jer ujedno zorno prikazuju, da Sin izlazi iz Oca, a Duh Sveti istodobno od Oca i Sina i jer je natuknut način djelovanja pojedinih božanskih osoba; Bog Otac je Stvoritelj; Bog Sin "Očev odsjev", je "prava svijetlost, koja rasvjetljuje svakoga čovjeka", Duh Sveti je Djelitelj milosti i života.

No sve usporedbe i slike ne mogu tajnu sasvim objasniti. Pa to i ne treba. Ovdje na zemlji mi Božje tajne imademo vjerovati. Gledat ćemo ih u prekogrobnom životu. U vjeri počiva naša zasluga. U času, kad bude naša vjera prelazila u gledanje, svećenik će za nas moliti trojednoga Boga: "Nemoj se sjećati pogrešaka svoga sluge; premda je griješio, ipak nije zanijekao Tebe, Oca i Sina i Duha Svetoga, već je vjerovao."

17. STVORITELJ SVIJETA

U Svetom Pismu, čim ga otvorimo, govor je o Bogu kao Stvoritelju svijeta. Prve riječi biblije glase: "U početku stvori Bog nebo i zemlju." On je nebo i zemlju svojom svemoćnom voljom učinio iz ništa, dakle bez da je išta bilo prije. Tim su riječima oborena sva maštanja, kojima u staro i novo doba pokušavaju stvaranje svijeta slikati, priče starih poganskih naroda, koji izgubiše vjeru u Boga, a isto tako tvrdnje gdjekojih učenjaka našega vremena, koji ne će ništa da znadu o Bogu kao Stvoritelju svijeta, jer im je nesnosljiva misao na istoga Boga kao zakonodavca i suca. Mi veselo i puni zahvalnosti ispovjedamo svoju vjeru "u Boga, Oca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje."

Sveto Pismo pripovijeda nam ne samo, da je Bog stvorio svijet, već i to kad ga je stvorio; ono govori o sedmici stvaranja.

Prva tri dana, poslije nego je stvoren svemir iz ništa, Bog je obavio "djelo rastavljanja" svijetlo je rastavio od tame; vodu ispod i iznad svoda

nebeskoga; vodu i suhu zemlju. U tri slijedeća dana obavio je "djelo ukrašavanja": na svodu je postavio sunce, mjesec i zvijezde; stvorio je ptice u zraku i ribe u moru; na zemlji je stvorio životinje zemaljske, i kao krunu stvorenja napokon čovjeka. Sedmi dan Gospodin otpočinu.

Kad biblija govori o "danima", to nas ona ne misli obvezati, da pri tome mislimo na vrijeme od 24 sata. Dok još sunce nije stalo na nebeskom svodu, zemlja se nije dakle vrtjela oko sunca, o tome nema govora. Ali je tako bez ikakva temelja, ako si pod pojedinim danima stvaranja zamišljamo vrijeme neodređenog trajanja. Također time ne kažemo, da moramo svaku rečenicu iz biblije uzeti u doslovnom smislu. Već su crkveni Oci mnogo toga shvaćali slikovito i proročanski. Dozvoljeno je praviti razliku između povijesne sadržine i pripovijedalačkog ruha.

Taj povijesni sadržaj ne smijemo tumačiti slikovito niti smije ishlapiti u usporedbama, jer bismo se ogriješili o svetost biblije i dospjeli u zabludu.

Papinska je Biblijska Komisija na ta pitanja godine 1909 ovako odgovorila. U doslovni povijesni smisao ne smije se posumnjati, gdje se radi o istinama, koje se tiču temelja kršćanske vjere. Ta su među ostalim: stvaranje svemira od Boga u početku vremena; po-

sebno stvaranje čovjeka; sazdanje prve žene od prvoga čovjeka; jedinstvo ljudskoga roda; prvotna sreća roditelja u stanju pravednosti, jer su bili bez požude, boli povredivosti i besmrtnosti; prekršaj Božje zapovijedi po nagovoru sotone u obliku zmije; zapovijed, koju je Bog dao ljudima, da iskuša njihov posluh; pad praroditelja iz njihovoga prvoga stanja nevinosti; obećanje budućega Otkupitelja. To su istine, kojima ćemo se ubuduće pozabaviti.

Pri svemu, što vidi, misaon čovjek odmah pita: zašto? I mi tako pitamo odmah. Zašto je Bog stvorio svijet? On nam sam daje odgovor: "Na slavu svoju" (Iz. 43, 7.). "Sve je Gospodin učinio radi sebe" (Priče 16, 4.). "Nebesa pripovijedaju slavu Božju, djela ruku njegovih navješćuje svod nebeski. Dan na dn šapće on tu vijest, noć na noć donosi on taj glas" (Ps. 18,2).

Ali Bog nije stvorio svijet samo na svoju slavu već i na dobro stvorova; htio je saopćiti svoju dobrotu. On je svoju dobrotu najvećma iskazao čovjeku; htio ga je usrećiti; stavio mu je na službu sva ostala stvorenja, da mu ona budu sredstvom, kako da Boga sve više proslavljuje i da prispije u blaženstvo.

Ali čudnovato! Upravo čovjek, kojega je Bog najviše uzvisio, najnesavršenije odgovara svom cilju. Sva ostala stvorenja daju Bogu dužnu čast, jedino mu je čovjek uskraćuje. Jest, on ne samo zaboravlja, da Bogu zahvali i da ga slavi, on se pokazuje uvredljivo nezahvalnim.

"Zemlja se iscrpljuje, da mi pruži kruh za hranu, a ja međutim griješim. Pčele lete, da sa sviju strana sakupe med za moj jezik, koji govori toliko nepravednih, nepristojnih riječi. Grožde nestrpljivo čeka ljetnu žegu da sazori, te obraduje moje srce, koje uskraćuje tako često počast onome, od kojega imade život. Skoro nikada ne mislim na to, da zahvalim Onome, koji me putem stvorenja obasipa tolikim dobročinstvima" (Ivan Aleksandrijski).

\+ + +

18. UZDRŽAVATELJ SVIJETA

U Heimstadtu ima dobra kuglana. Dapače vrlo žestoka. Svakoga četvrtka uvečer skupi se društvo na kuglanje. Katkada je tu i župnik. Koji put stavi svoje knjige i gospodin kapelan na stranu te kroz nekoliko sati nišanjenja kuglom opet učini gipkim svoja koljena, kako je to običavao još u svećeničkom sjemeništu.

Tom prigodom govor se povede o koječemu među ljudima, što u svečanijim časovima nije dobro iznositi; župnik kaže načelniku, da će za putove groblja trebati nekoliko kola pijeska pa ga moli, da bi i on upregao svoja dva riđana. Šumar, koji ljubi red pita kapelana, da li ministranti, da ostanu u potpunoj stezi, moraju za glavnih dijelova svete Mise barem dva puta pogledati naokolo.
Danas je gostionica posjećena u društvu još jednoga "intelektualca" iz grada. Polucipele, široke hlače; naočale s obrubom od roga i tako dalje. On će pokazati, da se je u gradu pošlo naprijed, nego li ovdje u nešto zabačenom gradiću. On skreće govor na kapelanovu pro-

povijed prošle nedjelje. Kapelan je bio održao temeljito promišljenu, toplu propovijed o Božjoj providnosti.

"Vidite, moja gospodo, reče posjetilac ponešto ukrašeno, da postoji Bog koji je stvorio svijet, to možemo, i moramo i mi prihvatiti; ja barem držim inferiornim sve one, koji to niječu. No ja ne mogu vjerovati, da se Bog, pošto je jednom stvorio svijet, i dalje njime zanima. Kada graditelj sagradi kuću, za nj je stvar svršena; on se obraća drugim zadaćama. Ja si Boga predstavljam preveć visokim, da bi se on bavio stalno sa pojedinostima svijeta, tako reći, svojim rukama. Pojedina su bića upravo podložna prirodnim zakonima, kao što kaže naš veliki pjesnik: po vječnim, davnim, ozbiljnim zakonima, moraju sve kružnice našega života kružiti. Moderna je znanost ipak bacila svijetlo u mnogo toga, što se prije gledalo očima religije. Uzmite na pr. munju. Ranije su o njoj mislili da je Bog baca svojom rukom, a danas je jasno, da su to naprosto električna rasterećenja....."

"Oh, nastavi međutim šumar, kome su vjerski razgovori kod stola s birom bili vrlo neugodni, najprije poluglasno, a onda nastavi glasno: "Gospodine kapelane, vi ste na nišanu." Kapelan uzme kuglu, zavrti rukom, da se uvjeri, da uza nju ne prianja ni jedno zrnce pijeska, zaljulja je pozorno u desnoj ruci

i pogodi. Opet jedan "zgoditak"; to je bio njegov specijalitet. "Odlično",povika šumar: "Čestitam!" Kapelan pogleda pola na šumara, a pola na onoga s naočalima s obrubom od roga, te reče: "Vi morate čestitati kugli." "Kugli? Oh!" Ovaj put to reče šumar glasno. "Naravno kugli; pa tko je drugi učinio zgoditak? Kugla je udarom, koji je bio u njoj odlučila sudbinom nišana." Jest, ali tek onda, kad ste je vi poslali na put; to je - izvinite - malko ludo,što nam vi o kugli i t. d. iz toga filozofirate." Kapelan se je morao smijati poštenom žaru šumara te odgovori opet gledajući onoga s naočalima: "Raspravite vi to s gospodinom doktorom." "Ah, ja razumijem, moram učenom gospodinu reći, ako je kugla tako čisto pogodila nišan, to je neko morao odgovarajućom vještinom baciti kuglu; ili: ako se negdje ispoljuju zakoni, tada je neko morao staviti zakone u stvari. Prirodni zakoni ne isključuju Boga, već ga pretpostavljaju. Ja ne bih nikad mislio,da sam tako dobar teolog, nadoda šumar smiješeći se, kao što ste vi dobar nišanđija."

"Priznajem, reče doktor, vi ste oborili moje dokaze, kao i kapelan nišan do kralja; ali moj kralj još stoji, to je usporedba s graditeljem."

"Samo to nije kralj, uze riječ opet kapelan - ni drveni kralj, već samo usporedba, koja hramlje na tri noge,

koju je već sv. Augustin pred tisuću pedsto godina pobio. Vi zaboravljate, da zgrada od graditelja dobiva samo oblik, a svijet u svome bitku i naravi ovisi o Bogu. On bi odmah uronio u ništa, kad bi Bog obustavio svoju stvoriteljsku volju, kao što presuši potok, kad presahne izvor, kao što bi morao prestati sunčev sjaj, kad bi sunce bilo porušeno. Uzdržavanje svijeta po Bogu je produženo stvaranje. Bog sve nosi riječju svoje snage, kaže apostol.- Uostalom, gospodine doktore, to nije prava metoda, htjeti naći Boga cjepidlačarenjem: mi njega moramo tražiti srcem, koje moli."

Time je teološki dio večeri bio završen.

Na čast mladoga doktora mora se kazati, da je on od ove večeri bio i ostao manje ponosit i mnogo veći vjernik. -

+ + +

19. KORMILAR I VESLAČI

Svećenik nekoga gradića zavezao se na maloj lađici prema otoku, koji je ležao nasuprot obali. Na krmi je stao kormilar; sprijeda na veslima sjedili su jedan stariji i jedan mlađi čovjek, otac i sin. Dok su se prevozili, reče svećenik starijemu mornaru: "Jakove, vi ste i danas snužden." "Dakako, odvrati ovaj, zima je pred vratima, a treba se pobrinuti za djecu! Tu nema mjesta dobrom raspoloženju." - "Pustite brigu na stranu!" ubaci svećenik. "Jest, vi nama uvijek propovijedate, gospodine župniče, odvrati čovjek nešto podražen, ali ako si ne razbijam glavu, kako ću onda na kraj sa svojom obitelji, sve ide naopako. Nema čovjeka koji će mi dignuti brigu. Ili, zar mogu mirno pustiti vesla i gledati, kako žena i djeca gladuju i smrzavaju se?" - "To ne, Jakove, odgovori svećenik, vi morate raditi vjerno i marljivo, ali nemajte tjeskobnih briga; brige ne umanjuju teškoće života, već uvećavaju. Zar ne znate staru izreku: "Tko hoće da mozga bez Boga i da se izjeda od mnogih briga, taj ništa ne dobiva,

nego izgriza samoga sebe i ništa ne dobiva i žalostan umire."

Mornar slegnu ramenima; nije imao što da odgovori, ali riječi nije uzeo k srcu. Iznenada povika svećenik: "Ej, Jakove, pozor! mi smo već uz klisure, a vi se na to ni ne osvrćete; činite svoju dužnost!" "Dužnost, gospodine župniče, zar se tako malo razumijete u brodarenje? Mi ovdje moramo veslati; brodu treba dati pravi smjer da prođe mimo klisure, a to je posao kormilara. Njemu ne treba pomagati, sve da čovjek i misli da bolje zna; inače sve ode naopako."

"To sam baš htio čuti od vas, dragi Jakove, odvrati svećenik smiješeći se; nemojte mi uzeti za zlo, no čini mi se, da se vi ne razumijete mnogo u brodarenje Gospodina Boga. Lađica našega života nalazi put kroz klisure do pravoga cilja, ako mi veslamo, a pustimo, da Bog kormilari. Mi moramo raditi, a brigu, da li ćemo uspjeti, moramo prepustiti Onome, o kojemu stoji pisano: "Baci na Gospodina brigu svoju; on će te uzdržati. On ne pušta, da pravednik ikad posrne!" (Ps. 54, 23).

Bog ne samo da uzdržaje svijet snagom svoje svemoći, već on i upravlja svijetom. On se brine za sva svoja stvorenja i vodi sve u svijetu svojom mudrošću i dobrotom. To je neisporedivo lijepim riječima izraženo u jednom Davidovom psalmu: "Izveo si izvore po

dolinama, oni teku između gora. Napa - jaju sve zvijeri poljske. Divlji magarci gase iz njih žeđu svoju. Na njima stanuju ptice nebeske, s klisura odliježe pjevanje njihovo. Napajaš gore iz dvorova svojih, plodom se djela tvojih siti zemlja, i vino, koje veseli srce čovjeku, i ulje, koje mu lice čini sjajnim, i kruh, koji oživi snagu čovjeku. Tada se napoje najveća drveta, cedri libanski, što ih je on zasadio, gdje vrapci prave gnijezda, prednjači im rodina kuća."

Psalmist-pjevač sjeća se jelana i jazavaca, koji traže zaklon u pećinama; lavića, koji traže hranu od Boga, i "vreve životinja bez broja" u velikom moru; a ne zaboravlja ni čovjeka, koji"ide na posao svoj do večera". Oni, "svi tebe čekaju, da ih nahraniš na vrijeme. Kad im daješ pobiraju; kad otvaraš ruku, nasite se dobro." (Ps.103)

Bog se posebnom brigom brine za čovjeka. O toj dobrostivoj očinskoj ljubavi Spasitelj je tako rado govorio. "Pogledajte na ptice nebeske;kako niti siju niti žanju niti sabiraju u žitnice, pa ih Otac vaš nebeski hrani. Nijeste li vi mnogo vrijedniji od njih? ..... Ne brinite se dakle tjeskobno govoreći: Što ćemo jesti ili što ćemo piti ili u što ćemo se obući?..... Ta Otac vaš nebeski zna, da vam sve to treba" (Mat. 6, 23, 31. sl.).

"Ne prodaju li se dva vrapca za

nekoliko para? Pa ni jedan od njih ne će pasti na zemlju bez Oca vašega. A vama je i sva kosa na glavi izbrojena. Ne bojte se dakle, vi ste daleko vrijedniji od mnogo vrabaca" (Mat. 10,29, 31.).

Bog nam je dao besmrtnu dušu, koja je pozvana na vječno blaženstvo ; zato se njegova Providnost brine ne samo za naše tijelo, nego još više po svojoj milosti za našu dušu.

+ + +

20. ODAKLE ZLO NA SVIJETU?

Ako Bog upravlja svijetom, odakle zlo na svijetu, odakle grijesi i trpljenje? Mučno pitanje, staro koliko je staro čovječanstvo; a ipak novo za pojedinca čovjeka. Mora li to biti, da se grijeh širi poput kraljice, koja je zavladala čitavim svijetom, i to sa pratnjom, što pobuđuje stravu: nevoljama, bolestima, mukama i strašnom smrću?

Da odgovorimo na to pitanje, moramo se sjetiti, da je Bog htio čovjeka stvoriti kao slobodno biće. Sva druga stvorenja Bogu služe i hvale ga! nebesa navještaju slavu njegovu; zvijezde mu sjaju sa svojim postajama, s veseljem; ledenjaci i sniježnjaci svjedoče o njegovoj moći; šume mu šume počasne pjesme; ptice slave njegovu očinsku ljubav.

Čovjek je stvorenje više vrste ; njega je Bog postavio "malo manje od anđela". Taj njegov stvor-miljenik nije mu imao služiti niti ga slaviti s gvozdenim "moraš", već s radosnim "hoću". Stoga mu je dao nebeski dar slobodne volje. Što čovjek služi Bogu svojevoljno, to njegovu djelovanju daje

vrijednost pred očima Božjim; kad bi to bio "moraš", onda Bog čovjeka ne bi mogao nagraditi.

No slobodnu se volju može upotrebiti za zlo; to leži u njezinoj biti. A baš zloporaba volje je grijeh. Bog nam je dao slobodnu volju, da vlastitim izborom možemo raditi ono, što se njemu dopada; a ono što se Bogu dopada biva za onoga, koji to radi, tek onda dobro i zaslužno, ako on to dragovoljno radi. Kad se ševa diže s brazde neke oranice u zrak i pjeva svoju večernju pjesmu, - to se Bogu dopada; no to nije "dobro" ni"zaslužno", jer ptica ne pjeva svojevoljno, ona naprosto slijedi nagon, što joj ga je dao Stvoritelj. A kako životinje i uopće svako stvorenje, izuzevši čovjeka, nema slobodne volje, to oni ne mogu učiniti nešto, što se Bogu ne dopada; Bog naime u njih nije stavio nagone, koji mu se ne dopadaju. Oni ne mogu griješiti. To može samo čovjek.

Ovu zloporabu slobodne volje Bog ne će, kao što ne će učitelj da jedan od njegovih učenika zloupotrebljava računicu, koju ga on uči, da vara druge. Ali zbog mogućnosti zloupotrebe Bog nije htio uskratiti slobodnu volju. Učitelj ne uskraćuje učenicima poznavanje računice, jer s poznavanjem računice postoji ujedno mogućnost varanja drugih.

No ne unosi li grijeh neizlječivi nesklad u sklad Božjega stvorenja? On

unosi reski nesklad u ovu harmoniju. Bog mrzi grijeh i kažnjava grešnika; i u toliko nesklad za cjelokupno stvorenje nije neizlječiv. Čovjek, koji se buni protiv Božjoj dobroti, onda baš mora - dakako na svoju vlastitu neizrecivu štetu - biti svjedok Božje pravde. A čim čovjek uvidi svoju zabludu te se pokaje, Bog mu opet oprašta krivicu radi zasluga njegova utjelovljena Sina; tako se opet ispravlja nesklad, kojega je prouzročio grijeh.

Bog pripušta grijeh i zato, jer umije i zlo, što ga čovjek počinja, voditi na dobro. On sliči liječniku, koji bolesnika umije liječiti i onda, kad se bolest pogoršala krivnjom bolesnika. "Nema mudrosti, ni pameti, ni savjeta protiv Gospodina" (Priče 21, 30).

Još je lakše shvatiti, zašto Bog pripušta boli i trpljenja.

Bog pušta da dođe trpljenje na grješnika, ne bi li ga prizvao svijesti. Onaj izgubljeni sin došao je k sebi, tek kad je morao jesti željude. Augustin priznaje, da se je oteo pokvarenom svjetskom veselju jedino rukom Božjom, koja ga je šibala. "Ti si se, moj Bože, ljutio na me pun milosrđa", kaže on u svojim ispovjestima. -

Bog šalje bol na dobre, da ih sačuva od stramputica. "Sve se na svijetu dade podnijeti, samo ne niz dobrih dana." Sreća je nalik na otrov, koji se ušulja, da može pokvariti svako sr-

ce. Voda što teče iznad šljunka, sjajna je i bistra; ako li postoji dugo u jezeru, prelazi u gnjiloću. "Srebro i zlato kuša se na vatri; a miljenici Božji u peći poniženja" (Priče 2, 5).

Ako je grešniku dobro za života, ne treba mu na tome zavidjeti; ne nađe li ga ovdje Božje milosrđe, to će ga sigurno naći na drugom svijetu Božja pravda.

+ + +

21. ANĐELI NA KUŠNJI

U početku vremena Bog nije stvorio samo tvarni svijet i čovjeka. On je stvorio i jedan nevidljivi, duhovni svijet: anđele. To su beztjelesna bića, a imadu razum i slobodnu volju. Njihovo ime "anđeo" uzeto je iz grčkoga, a znači "poslanik". Zovu se tako, jer ih Bog od vremena do vremena šalje s porukama k ljudima. Sjetimo se onoga mladića, koji sjedi u praznom Isusovom grobu i uči žene o Spasiteljevom uskrsnuću. "Anđeo je ime službe, a ne naravi. Pitaš li za ime naravi? ono glasi duh" (kaže sv. Augustin). Ako su katkada anđeli hodali po zemlji u ljudskom liku, to im je Bog dao taj lik, samo za kratko vrijeme, da mogu stupiti u vezu s ljudima i vidljivo s njima općiti. Tako onaj mladić na grobu Gospodinovu, tako na pr. i arkanđeo Rafael, koji je mladom Tobiji bio zaštitnik na putovanju u međanski grad Rages. Poslije on kaže svome štićeniku i njegovim roditeljima: "Činilo se istina, da ja s vama jedem i pijem; ali ja uživam jelo nevidljivo i pilo... A vrijeme je da se vratim Onome, koji me je poslao" (Tob. 12, 19).

Kao čisti duhovi, nadareni oštrim razumom i slobodnom voljom, anđeli su Bogu sličniji, nego sva stvorenja, više nego i sam čovjek, kojega je Bog stvorio "na svoju sliku i priliku". Tamo gdje se u Svetom Pismu slavi dostojanstvo čovjeka piše, da je "on samo malo niže od anđela" (Ps. 8, 6; Žid. 2, 7.).

Zašto je Bog stvorio anđele? Na to pitanje Bog nam nije dao odgovor. No ne ćemo pogriješiti, ako držimo, da je on to učinio stoga, da Ga oni slave i time samo učestvuju u njegovoj slavi. Ali to blaženstvo Bog nije htio dati anđelima tek kao prosti dar, već su oni tu milost sa svoje strane imali zaslužiti svojom slobodnom voljom. Zato ih je Bog stavio na kušnju. No mnogi od njih nisu izdržali u toj kušnji i proigraše svoju sreću.

U čemu je bila ta kušnja, ne kaže nam objava. Ali po mišljenju nekih Otaca i po nagovještanju Svetoga Pisma smijemo držati, da Lucifer, koji je svoje ime "Svijetlonoša" dobio radi svoje osobite ljepote, nije htio više priznavati Boga za svoga Gospodina i Stvoritelja i izvorom svoga blaženstva; nije htio više služiti Bogu i Bogu se više klanjati. Prostorije neba u kojima je vladao najsretniji sklad, u kojima nije bilo pobune volje, koja bi se protivila volji Božjoj, u kojima je svaka misao smjerala na Božje proslav-

ljenje, odjeknuše najednom prodornom pobunjeničkom lozinkom: "Neću služiti". Taj pobunjenički poklik našao je strahoviti odjek u nebu. S njim su se saglasile čete anđela, bilo stoga,što su se htjele izjednačiti s Bogom, bilo s toga, što su htjeli služiti Luciferu, neprijatelju Božjemu namjesto Boga.

Neki Oci drže, da je pobuna nastala stoga, što je Bog anđelima objavio, da će njegov Sin uzeti ljudsku narav, da ljude otkupi. Dio anđela opro se pomisli, da se pokloni Sinu Božjemu u ruhu ljudske naravi, koja je niža od njihove. Ali o tome nemamo ništa određeno u objavi.

Pobunjenički poklik Luciferov našao je međutim još jedan drugi odjek u nebu. Ako je otajstvo zloće stupilo jednom strahovito na vidjelo, ako je grijeh podigao zastrašujuću svoju glavu, s druge strane zasjala je ljubav i vjernost prema Bogu u divnom sjaju.

"I posta rat na nebu. Mihajlo i anđeli njegovi ratovali su sa zmajem... I ne nadvladaše, više im se ne nađe mjesta na nebu" (Otkr. 12, 7. sl.). - Lucifer pade kao munja s neba u bezdan pakla, koji je nastao toga časa i više ne će prestati.

"Bog nije poštedio anđela, koji su sagriješili" (2. Petr. 2, 4.).

Dobri anđeli, koji su izdržali u kušnji, otada su zauvijek utvrđeni u dobru, tako da nikakva nesigurnost ne

može pomutiti njihove sreće u gledanju Boga.

Zli anđeli, naprotiv, otvrdnuše u svojoj zloći, tako da za njih nema više mogućnosti da će više naći sreću, koju su proigrali.

Zašto je Bog uradio po strogoj pravdi nad anđelima, dok je grešnim ljudima iskazao svoje milosrđe, to je njegova tajna. On jamačno imade poklona vrijedne razloge, no dok mi u tijelu živimo, ne ćemo ih doznati.

\+ + +

22. ČOVJEK U SREDIŠTU BORBE

Svaki opaki čovjek traži drugove u svojoj zloći, a đavao najviše. Njegova mržnja na Boga, njegova zavist protiv čovjeka na to ga tjeraju. Znademo dosta primjera za to. Prvi primjer imamo kod naših praroditelja. Smjeli su biti u Božjoj blizini kao djeca kod oca. Dnevno je isprva raspaljivalo mržnju sotone, što je Bog tako ljubljen i čašćen; grizla ga je zavist što ima bića, koja uživaju Božje prijateljstvo. Znamo što je sotona pokušao; i znamo dobro, kako mu je pokušaj uspio. "Bog stvori čovjeka besmrtnim i učini ga prilikom vlastitoga bića. A po zavisti đavlovoj dođe smrt na svijet" (Mudr.2, 23). Drugi je primjer Job. Njemu je sotona digao sav imetak i na koncu najdragocjenije blago na zemlji, zdravlje. Drugi je opet primjer Juda; u nj uđe sotona i njegovim poticajem (Iv.13,2) počinio je najstrašnije izdajstvo na Sinu Božjemu.

Još i sada "protivnik naš đavao obilazi kao ričući lav, tražeći koga da proguta" - kaže sv.Petar u svojoj prvoj poslanici (5,8) i k tome značajno doda-

je: "Njemu se oprite čvrsti vjèrom". Ranije opominje: "Budite trijezni!" Sjetimo se ovdje jedne riječi našega Spasitelja: "Bdijte i molite, da ne upadnete u napast!" (Mt.26,41). Bdjeti, moliti i boriti se - to je naše oružje proti zlom neprijatelju. Bdjeti - da ne padnemo u zamku, koju nam on stavlja, moliti - jer smo preslabi, da svoga neprijatelja pobijedimo, boriti se pouzdavajući se u Božju pomoć - i on će tada pobjeći od nas (Jak. 4, 7).

Da li se strašiti sotone? Ako smo budni, ako se molimo i ako se borimo, onda ne. On je opasan samo za lakomislene. Sv.Augustin kaže: "Sotona je vezan poput psa na lancu. Može ugristi samo onoga, koji mu se u smionoj sigurnosti približi. On može lajati, može dražiti na zlo, no ugristi, može samo onoga, ko ga pusti da ga ugrize. On nas ne prisiljava na zlo, već nas samo draži na nj; on ne može od nas iznuditi pristanak volje, on nas samo moli za pristanak."

Pa i stoga ne treba nam se bojati sotone, jer nismo sami u borbi. Imamo moćnoga saveznika, našega sv. anđela čuvara. Jer nije samo odpalim anđelima dozvoljen izvjesni upliv na ljude,nego i dobrim anđelima. Taj im upliv nije samo dozvoljen, već Bog svakome čovjeku kod rođenja daje određenoga anđela za zaštitu. To je crkvena nauka.

Sveti Grgur Nišenski ovu nauku

označuje kao nauku, koja potječe iz prvih vjekova kršćanstva. On veli: "Predajom otaca do nas je doprla ova vjerodostojna nauka prema kojoj držimo da poslije pada u grijeh našu ljudsku narav nije predobri Bog sasvim prezreo i ostavio je bespomoćnom. šta više, svaki je pojedini čovjek, od njega primio kao pratioca jednoga anđela ili zaštitnoga duha."

Tako možemo razumjeti riječi apostola (Žid. 1, 14), da su "anđeli poslani na službu onih, koji će postići baštinu spasenja."

Kao što stoji sotoni na srcu da nas pokvari, još više stoji na srcu našim anđelima čuvarima, da nas vode u nebo. Zato nas oni štite na tijelu i duši, opominju nas na dobro i zagovaraju nas kod Boga.

Kad bi nam trebalo dokaza, da li se anđeli skrbe za dobro ljudi, ne bi nam trebalo predaleko tražiti i premnogo pitati. Svaki bi lako našao u području svoga iskustva.

Našem će anđelu biti najveća radost, bude li mogao našu dušu poslije zadnjega boja sa sotonom povesti pred Božji prijesto i u nebo. Tada će nas s njime povezati, vječno, zahvalno, sveto prijateljstvo. To prijateljstvo postoji već sada, barem sa strane naših anđela čuvara.

Ali, neka prijateljstvo ne bude

jednostrano! Prikladno je, i razumljivo, da i mi s naše strane srdačno ljubimo našega nebeskoga prijatelja i zaštitnika; da ga dnevno molimo za pomoć i da mu za njegovu zaštitu ostanemo zahvalni. Prije svega primajmo k srcu i spremno slušajmo opomene, koje nam daje za naše spasenje!

+ + +

23. KRUNA I KRALJ STVORENJA

Jenski profesor Ernest Häekel, koji je umro 1919. g., stavio si je u glavu, da će znanstveno dokazati, da čovjek potječe od životinje. Dokaz mu nije pošao za rukom. Tada je posegnuo za naročitim sredstvom, da "istinu dovede do pobjede": dokaz je hinio s krivim slikama. Njegov je majstorluk bio otkriven i svaki mislilac znade, što treba držati o toj "znanosti". Usprkos tome možemo iz ustiju mnogih čuti da čovjek potječe od majmuna; da je to Häekel dokazao. Ali to nije dokazao ni Häekel ni ikoji drugi učenjak prije ili poslije njega; to je naprosto "članak vjere" nevjernika.

Bilo bi bez svrhe, da se prepustimo u prepirku s ljudima, koji se iz bilo kojega razloga zaljubiše u misao, da su oni potomci majmuna. Na mjesto toga mi ćemo se zabaviti sa istinskim porijeklom čovjeka, koje nam pruža sv. Pismo. Neka se oni prizivaju na auktoritet Häekela, mi se pozivamo na auktoritet Božji. Otvorimo li prvu knjigu Mojsijevu, tu čitamo, kako je Bog šestoga dana stvorio zvijeri zemaljske po svo-

jim vrstama, a onda rekao: "Učinimo čovjeka na svoju sliku i priliku..... I stvori Bog čovjeka na svoju sliku. Sazda čovjeka od gliba zemaljskoga i udahnu mu u lice dah života, i postade čovjek živo biće."

Mi se toga čvrsto držimo. Ne moramo misliti, da je Bog na svu muku, poput lončara iz gline modelirao čovjeka-lutku; to Sv. Pismo ne misli reći, već samo to, da je on čovjeka stvorio od dvaju dijelova, od tijela za koje je uzeo tvař iz zemlje i koje se na smrti opet vraća u zemlju, i od besmrtne duše, koju je "udahnuo" u tijelo i po kojoj ga je oživio. Sveti je pisac tako izabrao riječi, da si čovjekova mašta može predočiti, kako je bilo. Sve mudrolije, koje se udaljuju od sadržaja, koji nam pruža objava, pa izmislili ih i ljudi sa zvučnim imenima, pustimo nek počivaju s njima; kad se napusti sigurni temelj Sv. Pisma, danas se izmišlja ovako, a sutra onako. Takva shvaćanja obaraju jedno drugo kao što i modna odijela.

Iz riječi, što nam ih priopćuje biblijsko stvaranje, možemo jasno vidjeti, da je Bog čovjeka stvorio kao najodličnije od svih stvorova na zemlji. Jer Bog je čovjeka stvorio šesti dan stvaranja, te ga, kako veli sv. Grgur Nišenski, uveo u svijet kao kralja u svečanu dvoranu, pošto ju je prije raskošno uredio i ukrasio; ili - kako kaže Laktancije - kao velikoga svećenika

u hram,da on kao jedini razumni promatrač i koji se divi novome savršenom stvoriteljskom djelu u ime sviju stvorenja prinosi žrtvu hvale,zahvale i poklona. Također mu je Bog stavio do nogu,kako čitamo dalje,sve stvorene stvari,da on vlada nad njima i da se s njima služi. Sve stvorene stvari imaju služiti čovjeku,a čovjek ima služiti Bogu. Čovjek je kruna,a ujedno i kralj stvorenja,ali kao Božji vazal. Zato i nije Bog stvorio čovjeka kao ostala stvorenja s prostim "Neka bude!" nego s potresnom svečanošću: reče Bog: "Učinimo čovjeka na sliku i priliku svoju." Upoznaj, čovječe, da si slava Božja!" kaže stoga sv. Ambrozije.

Čovječje je tijelo najveće **vidljivo umjetničko** djelo,što ga je Bog stvorio. Poganski liječnik Galenus,koji nije poznavao pravoga Boga,već ga je samo naslućivao,veli: "O Ti,koji si je samo naslućivao,veli: "O Ti,koji si nas sazdao,dok opisujem čovječje tijelo,držim,da pjevam himnu Tebi u čast." Bog je čovjeka učinio svojom slikom i prilikom tek kad mu je dao dušu: dušu, koja je besmrtna; ona čovjeka čini sličnim onome,koji je sveznajući i posvudašnji,dao mu je dušu,koja ima slobodnu volju i čini čovjeka malko sličnim Svemogućemu. Još više negoli ovi naravni darovi čovjeka je činila slikom Božjom posvećujuća milost, jest, ona ga je činila djetetom Božjim. - O da je on samo takav ostao!

24. ZLATNO DOBA ČOVJEČANSTVA

Iz meteža sadašnjice naše se misli penju tamo gore u doba, kada se je prvi čovjek probudio na život na svemoćni dah Boga Stvoritelja. Pokušajmo objasniti, kakvu je ulogu i kakvu sudbinu Bog na početku zamislio o čovjeku u svijetskom nacrtu.

Ali kad mi govorimo o stvaranju prvoga čovjeka, mi se ne izražavamo točno; točnije bismo morali govoriti o stvaranju obojice prvih ljudi. Jer je Bog stvorio čovjeka "kao muža i ženu" (1. Moj. 1, 27). Pustio je na Adama duboki san, uze jedno od rebara njegovih i napuni ga mesom. Iz rebra sačini Bog ženu i dovede je k Adamu: To je kost moje kosti i meso od mesa mojega, reče Adam. Ona će se zvati mužica, jer je uzeta od muža (1. Mojs. 2, 21-23).

Sve što Bog čini bogato je smislom, pa i ako nam se na prvi pogled čini čudnim. Neka nam kaže muž, kojemu je Bog dozvolio da duboko pogleda u njegove misli, zašto je žena stvorena od rebra muževljeva, naime učeni sveti Toma Akvinski. Bog je htio da svi ljudi bez izuzetka vuku svoje tjelesno po-

rijeklo od Adama i da tako Adam bude praotac cijeloga ljudskoga roda. Drugo, Bog nas je htio poučiti da muž i žena kao bračni drugovi imaju živjeti zajedno u takvoj slozi i vjernosti, kao da bi bili jedno tijelo i jedna duša. Treće, Bog nije Evu učinio iz bilo kojega sastavnoga dijela glave, nego iz rebra Adamova: žena ne smije gospodariti mužu, nego mu mora biti podložna, t. j. slušati ga u svemu, što je pravo i pošteno; ali je nije učinio ni iz noge Adamove: Adam ne smije s njom postupati kao s ropkinjom. Žena ne smije biti ni gospodarica ni službenica muža: ona mu ima biti životna drugarica. Žena je druge vrijednosti nego čovjek, ali ne manje vrijedna. Dakako ona nije nikakav predmet obožavanja. K tome pridolazi i četvrti razlog, koji navodi sv.Augustin: kao što je Eva proizašla iz boka Adamova, dok je spavao, tako je imala i Crkva proisteći iz boka nebeskoga Adama Isusa Krista kadno mu je šiljak koplja između dvaju rebara prodro u srce i otvorio ga.

Eva je iskusila Božju ljubav i bila slika i prilika Božja u istoj mjeri kao i Adam; primila je besmrtnu dušu kao i Adam; bila je Božje dijete po posvećujućoj milosti kao i Adam. Kao što vrijedi o Adamu tako isto vrijedi i o Evi riječ Psalma, da je samo malo niža od anđela.

Povrh toga podijelio im je Bog s

milošću posvećujućom još posebne darove kao dar za rođendan: bistrinu razuma, koja nadilazi narav, tako da su mogli baciti pogled u budućnost i nadnarav, i njihov sud nije bio podložan mnogostrukim varkama i pometnjama, pod kojima mi tako često trpimo. Zatim jakost volje, koja nije ništa znala za mnogostruke zapreke i smetnje, koje naše htijenje silom tjeraju na krive puteve; oni nisu ništa znali o rascjepu u duši, koji nas čini da kukamo: "Sad nam je mir u srcu kao u crkvi, a sad u nama pjeni kao sok u lozi." Povrh svega toga Adam i Eva imali su uživati radosti raja, od kojih je bila najveća smjeti općiti s Bogom kao što dijete opći sa svojim ocem.

Sveti Augustin opisuje u svom djelu "De civitate Dei" (14, 26) život prvoga čovjeka s oduševljenjem riječima: "Bila je hrana spremna, da ne ogladni, piće, da ne ožedni, stablo života da ga starost ne istroši. Nikakve pokvare nije bilo u njegovu tijelu niti je ona prouzrokovala po njegovu tijelu i duši kakovu težinu. Iznutra mu se nije trebalo bojati nikakve bolesti niti izvana boli. Dapače je njegovo tijelo cvjetalo najvišim zdravljem; u njegovoj je duši bio potpuni mir i veselje..... Tijelo i duša stajahu u najurednijem skladu..... Živio je kao stvoren dobar od dobroga, jer se je u Bogu radovao."

To je bilo zlatno doba roda ljudskoga. I to zlatno doba nije imalo nikada svršiti; ni za Adama, ni za Evu, ni za njihove potomke. Jer k darovima ljubeznoga Stvoritelja spadala je besmrtnost (Mudr. 2, 23). Poslije života puna uživanja u raju zemaljskome imao je čovjek, a da ne kuša smrt, biti prenesen u nebeski raj.

Tako je neizrecivo dobri Bog bio naumio s čovjekom.

+ + +

25. IZNAKAŽENA BOŽJA SLIKA

Veliki umjetnik, Leonardo da Vinči naslikao je novu sliku, najveće remek djelo svoga visokoga duha i svoje vješte ruke. Poznavaoci slikarstva dolazili su iz bliza i iz daleka i divili se djelu. O njemu se govorilo posvuda s oduševljenjem. Ali se našao opaki čovjek, crne duše. Otkada je ime Leonardovo postalo glasovito, u sebi je gojio mržnju prema majstoru. I što su više velikoga slikara hvalili, to je više jačala mržnja njegova neprijatelja. Jednoga dana Leonardo je bio odsutan; a njegov se zavidnik ušulja u radionicu, a blatom iznakazi sliku i najzad je proreza na sredini. Kad se umjetnik opet povratio i stupio u svoju radionicu, pogled mu je pao na najljepšu njegovu sliku. Ali što je mogao vidjeti! Slika je bila iznakažena, da je nisi mogao poznati. Leonardova bol bila je velika, pa on brizne u plač.

Jedan još veći umjetnik učinio je jedno još divnije djelo: Bog je stvorio prvi bračni par i postavio ga u raskošni vrt u raju. Sve, što se tu vidjelo i čulo hvalilo je umjetnika, iz

čije su svemogućne ruke proizašla ta djela - krasota i miris cvijeća, pjev ptica bili su trajna hvala Bogu, kao i ljepota obaju ljudi, koji su šetali među cvijećem i radovali se djelima Božjim. Adam i Eva osjećahu se neopisivo sretnima i njihova je sreća bila najljepša hvala Bogu, osobito, kad se popela do svijesne zahvale svome Stvoritelju.

Ali se našlo jedno biće, koje je Bogu zavidjelo na časti, a ljudima na sreći. Bio je to sotona, koji je svojom ohološću zauvijek proigrao svoju nebesku sreću. Skrio se pod lik zmije i s pravim sotonskim nacrtom ušulja se u raj. On je znao da je Bog ljudima dozvolio, da jedu od ploda sa svih stabala u raju, samo da im je zabranio jesti s jednoga stabla. Tu zapovijed Bog nije dao ljudima zato, da im stavi zamku, nego iz ljubavi: da imaju priliku svjesnim i dragovoljnim posluhom dokazati svoju zahvalnost prema Bogu svome Stvoritelju. Da im nije dao nikakvu zapovijed, ne bi imali mogućnosti pokazati, da su Bogu služili drage volje; jest, o slobodnoj volji u pravome smislu ne bi se moglo govoriti. Pripadalo je dapače i na njihov osjećaj potpune sreće znati: mogli smo raditi i protiv volji našega Stvoritelja, međutim, mi smo bili poslušni, i to slobodnim izborom. "Tko je iskušan pa se našao savršen, dobit će slavu; mogao je griješiti,

a nije griješio, zlo učiniti, a nije ga učino" (Sir. 31, 10.).

Ljudi nisu imali ni na kraj pameti, da bi jednoga dana mogli postati nevjerni Božjoj zapovijedi. Pa ipak su postali. Približi im se sotona. Pod izlikom skrbi za njihovu sreću zasija spokojnima u dušu nepovjerenje. Kad mu je uspjelo, da učini ženu nepovjerljivom prema njezinom Bogu, koji joj je iskazao tako neizmjerna dobra, bio je lagan posao u njoj pokrenuti i kakove podmukle svrhe. A kad se u čovjeku jedanput pojavila oholost, tada se treba bojati svega, što je tada bačeno na kocku. Zaboravlja se Božja zapovijed i prijetnja. Eva jede od zabranjenoga ploda, ali grizući zabranjenu jabuku u njoj zagrize i svoju propast. A kad je čovjek jednom postao rob sotone, onda on kvari i druge ljude uza se, najprije one, koje ljubi: od zabranjenoga ploda Eva daje svome čovjeku, koji je također jeo.

Stvar ima drugo naličje prije nego je učiniš, nego što ga ima poslije djela.

Adam još drži u ruci **ostatke** sudbonosne jabuke, a onda se brzo probudi. Bježi ispred Boga. Ali ih on nalazi. Stiže ih Božja kazna.

O čase, u koji je zlo slavilo slavlje! O čase, žalosti, za obojicu ljudi i za cijeli njihov rod! Izgubljena je posvećujuća milost, a snjom i dje-

tinjstvo Božje. Božja slika gadno je iznakažena. Razum je pomračen, volja oslabila i postala sklona na zlo. Protjerani iz lijepoga raja u svijet, u kome niče samo trnje i drače..., a kad se spustila noć, činilo im se kao da iz svakoga grma bulji poput kakve utvare smrt, koja sada ima vlast nad njima. -

O žalosti, o boli srca! - Natrag, natrag u raj! ali su vrata zatvorena. Pred njima stoje kerubi s trgnutim plamenim mačem i priječe put.

+ + +

26. RANJENA ČOVJEKOVA NARAV

U naše doba zhvatila je duhove poput neke duševne epidemije opasna zabluda, naime nauka, tako mila i u koju tako rado vjeruju: Čovjek je dobar. Ako li on usprkos toga ne radi dobro, krivnja nije na njemu, već na lošim društvenim i gospodarskim prilikama. Tu je nauku izmislio Jacques Rousseau; u našem je vijeku propovijedaju masama velike novine, uvjeravaju ih pjesnici, slikovito im je prikazuju na platnenoj površini kina, iznose ih na tapet pred njih govornici kao neko evanđelje.

A ipak je to veličanstvena varka, zabluda, i to opasna zabluda, jer zalutali ljudi na ovom varavom temelju grade svoj život. Ali ako se kuća gradi na labavu temelju, mora se prije ili kasnije srušiti, i njezin će pad biti velik.

Čovjek je dobar? Nipošto! "Osjećanje i mišljenje čovječjega srca sklono je na zlo već od mladosti" (1. Mojs.8, 21). To je istina. To je Božja objava, a osim toga i dnevno iskustvo. Tumač nam tome pruža i Sv. Pismo. Istočni grijeh, što su ga učinili Adam i Eva u

zemaljskom raju, kad su prekršili Božju zapovijed, prešao je kao baštinjeni grijeh na sve njihove potomke (Rim. 5, 12). Mnogi ljudi u ovoj nauci nalaze poteškoću. Kako mogu ja, vele, biti kažnjen za nešto, što nisam počinio ; kako mi se može upisati u grijeh ono, što nisam uradio?

Poteškoća je u nerazumijevanju. Treba razlikovati grijeh kao djelo i grješno stanje kao posljedicu toga djela. Mi ne baštinimo grješno djelo praroditelja i ono nam se ne upisuje, niti smo za nj kažnjeni. Kad dakle neko dijete umre u stanju istočnoga grijeha,a još nije počinilo osobnoga grijeha, ono ne će podnositi muke u paklu. Ali mi smo svi donijeli na svijet sa sobom grješno stanje - izuzevši jedino Blaženu Djevicu Mariju, i prema tome rađamo se na svijet kao pravi griješnici, s teškom krivnjom na duši. Oteti su nam svi darovi, što ih je Bog praroditeljima darovao preko naravi i koje su oni imali prenijeti i na svoje potomke. Grijeh je porušio posvećujuću milost, koja je bila kao pečat djetinjstva Božjega, i zalog potpune buduće sreće u nebu; kad je taj divni Božji dar jedanput izgubio, više ga se nije moglo baštiniti. Izgubljene su i sve odlike, koje su tim bile vezane za praroditelje i za sve ljude. Više rasvijetljenje razuma; sklad između duševnih i tjelesnih moći; tjelesna besmrtnost, ali je najteži

gubitak prava na nebo. Kad dakle neki čovjek umre u stanju istočnoga grijeha, on je zauvijek isključen od gledanja Boga i u tome smislu dolazi u pakao; on ne će podnositi paklenih muka, ali je duševno mrtav i vječno neveseo.

Istočni je grijeh ljudskoj naravi zadao ranu, od koje ona uvijek krvari i koja je uvijek slabi. Rana je zadana razumu. Ako ga Bog svojom milošću ne prosvijetli, on može doći dotle, da više ne razlikuje dobra od zla, tamu od svijetla (Iz. 5, 20). Mjesto vječnoga Boga, prepušten sam sebi, on Bogom drži drvo i kamen, četveronožne životinje i gmizavce (Rim. 1, 23).

Rana je zadana volji, koja više ne sluša duh i sklona je na zlo. "Radujem se zakonu unutrašnjega čovjeka,ali vidim drugi zakon u svojim udovima,koji se protivi duhu mojemu", moramo se svi tužiti s Pavlom; to je zla požuda koja vlada u nama. Ona nam ne može učiniti nemogućom borbu za dobro, ali nam je čini teškom.

Posljedica su istočnoga grijeha one mnogostruke tegobe života, "teški jaram" (Sir. 40, 1), koji leži na nama; čovjek u raju zemajlskom za nj nije znao.

A na koncu gorka smrt, na koju nam se ne da ni misliti, a nitko joj ne može umaći. I kao što uzdiše čovjek tako uzdiše i nerazumna narav, koja je samo radi čovjeka stvorena, pod poslje-

dicama istočnoga grijeha (Rim. 8, 22).

Istočni je grijeh velika tajna. Ali onaj, koji se protivi Božjoj objavi te je niječe, stvara još veću zagonetku.

"Čitavi svijet propovijeda izgubljenoga Boga i palu narav, kako unutar, tako i izvan čovjeka", veli oštoumni Blaise Pascal. "Bez ove najtajnije od svih tajna mi smo sami sebi najveća zagonetka."

Imade jedna nesreća, koja je za čovjeka veća od istočnoga grijeha: a to je osobni grijeh.

+ + +

27. NADA U OTKUPITELJA

Pred nekoliko godina silna oluja na zapadnom dijelu Pensilvanije izgulila je iz korjena silni hrast. Padom hrasta izašla je na vidjelo kamena površina od prilike šesnaest noga u četvorini. Na njoj je bilo urezano više likova, među njima dva lika, koji prikazivahu čovjeka i ženu. Između njih nalazilo se stablo. Žena drži plodove u ruci. Na rubu su kamena urezani jeleni, medvjedi i ptice. Očiti prikaz pada naših praroditelja. Hrastu je bilo najmanje četiri do petsto godina. Prikaz je prema tome morao nastati još prije otkrića Amerike, kad žitelji nisu znali za kršćanstvo. U pameti ovoga naroda još je bila živa uspomena na rajsko doba i na to kako je čovječanstvo palo u grijeh.

Ali ne samo u pameti ovoga naroda, već i kod sviju naroda. Najsjajnija se predaja očuvala kod onih naroda, koje kultura nije preveć začarala, gdje filozifi i pjesnici nisu prerađivali i kalupili istinu po miloj volji.

Avesta, vjerska knjiga Perzijanaca, koja je nastala nekih petsto godina

prije Krista, kaže: Mešija i Mešijane, prvi čovjek i prva žena isprva su bili sasvim čisti i podpuno podložni svome Stvoritelju, Ormuzdu. Bog zla, Ahriman vidje ih i zaviđaše njihovoj sreći. Pristupi im u liku zmije, pruži im plodove nastojeći ih uvjeriti, da je on stvoritelj čovjeka, životinja, biljaka i cijeloga svemira, što ga oni nastavaju. Oni to povjerovaše, i od toga časa s njima zagospodari Ahriman. Njihova je narav pokvarena i od te pokvare zaraženo je čitavo njihovo potomstvo. -I sam Voltaire, koji je izlio čitavu kišu poruga na sve što je vjersko, posebno što je kršćansko, morao je priznati : "Vjera, da je čovjek pao i da je pokvaren, nalazi se kod svih starih naroda. Najprije je bilo zlatno doba, izreka je kod svih nacija."

Isto tako kod svih je naroda bila živa vjera, da ima doći jedan veliki Posrednik, sudac na koncu dana, budući Spasitelj, Kralj, Bog kao osvajač i zakonoša, koji će zemlji povratiti zlatno doba i ljude izbaviti iz vlasti zla. Perzijanci su na pr. govorili, da između dobroga boga Ormuzda i zloga Ahrimana stoji bog Mitras, koji će doći u određeno vrijeme i uništiti Ahrimana ; zemlja će tada postati ravna i jednaka i nastat će jedan život, jedna država, jedan svima zajednički jezik sretnih ljudi. Najupadnije je to, što kod mnogih naroda živi vjera, da će očekivani

Izbavitelj biti Sin Djevice.

To je sve odjek obećanja, što ga je Bog dao poraženim praroditeljima, poslije pada na putu u svijet. On će im poslati Otkupitelja (Mojs. 3, 15). Osjećajući se daleko od Boga, svijesni svoje nemoći, Adamovi i Evini potomci čvrsto će se držali obećanja i nade, ma kako se oni daleko zemljom budu razišli. Dakako, predaja je bila tokom vremena nagrđena, ali ipak glavne su crte ostale jasne: posvuda žalost radi izčezlog zlatnog doba; posvuda čežnja za Otkupiteljem.

Kad je Bog poslije za se izabrao Abrahama, poveo ga iz njegove domovine i pokazao mu novu domovinu, dao mu obećanje, da će Otkupitelj izići iz njegova potomstva (1.Mojs. 28, 18). I odsada pa dalje Bog je držao budnom vjeru u budućeg Izbavitelja i nadu u njega. Uvijek je na njega pokazivao slikama; svedjer je dizao proroke i na njihova usta tumačio nove pojedinosti očekivanoga Mesije. Prorok Izaija tako je jasno prorekao Mesijin život, te sv. Jeronim o njemu kaže, da bismo ga morali radije nazvati evanđelistom Staroga Zavjeta nego li prorokom.

+ + +

28. OBEĆANI MESIJA

Jednoga dana Isus je zapitao svoje učenike: Što misle ljudi, tko je Sin čovječji? Oni odgovoriše: "Jedni,da je Ivan Krstitelj; drugi da je Ilija; drugi opet da je Jeremija ili jedan od proroka." Zbrka mišljenja. "A vi, zapita Isus dalje, za koga me vi držite?" Tada odgovori Petar, u ime sviju,jasno, određeno, čvrsto: "Ti si Krist, Sin Boga živoga". Ne: "Mi te držimo za", nego: "Ti si....."

Odakle je znao Petar, odakle su znali apostoli točno, da je Isus Krist, t. j. očekivani Mesija? Jer su se na njemu ispunila sva proroštva o Otkupitelju i svi mesijanski uzori našli su u njemu objašnjenje. U njemu i samo u njemu.

Bog se nije ograničio samo na to, da Otkupitelja navijesti svojom riječju zmiji: "Neprijateljstvo ću staviti između tebe i žene... Ona će satirati glavu tvoju." On je tokom stoljeća uvijek iznova dizao proroke i na njihova usta iznova pokazivao na budućeg Otkupitelja. Ali ne samo to, on je sveđerno usto sve jasnije unaprijed crtao

Mesijinu sliku u duše ljudi. Također on je po mnogim uzorima nagovijestio pojedine poteze iz života i djelovanja Otkupiteljeva.

S kojih je razloga Bog to učinio? Po Isusovoj smrti ustao je među Židovima čovjek, koji je nosio ime Bar Kochba, t. j. sin zvijezde. On je pokazivao na proročanstvo Balaamovo : "Zvijezda će izaći iz Jakova", i govoraše, da su se te riječi ispunile na njemu; da je on obećani Mesija. I Židovi, koji nisu vjerovali u pravoga Mesiju, na kojemu se ispunilo ovo proročanstvo kod pojave mudraca s Istoka, povjerovaše u ovoga lažnog mesiju i pomazaše ga za svoga kralja. A ne bi li svaki varalica mogao naći vjeru i pristalica, da nije Bog unaprijed narisao sliku obećanoga Otkupitelja, u kojoj je svaki, koji je bio dobre volje, morao upoznati njega, kad se pojavio na ovom svijetu.

Vidimo, da se slika, koju je Bog unaprijed označio, na Isusu do u tančine ispunila. Patrijarh Jakov približno je prorekao, kad će se roditi Otkupitelj: žezlo se ne će uzeti iz Jude, dok ne dođe onaj, kome se nadaju narodi. I Agej je prorekao, da će već drugi hram, što ga je sazidao Zorobabel, vidjeti kneza mira. Prorok Danijel naviješta dapače točno vrijeme Otkupiteljeva dolaska: u sedamdeset godišnjoj sedmici od vremena, kad izađe zapovi-

jed, da se iznova gradi Jeruzalem, Krist će biti ubijen. Proročanstvo se točno ispunilo na Kristu.

Prorečeno je i mjesto Otkupiteljeva rođenja. Kad je pri dolasku mudraca s Istoka u Jeruzalemu Herod pitao pismoznance, gdje bi se Krist imao roditi, nisu se nimalo razilazili u Mišljenju: "U Betlehemu, plemenu Judinu; jer tako stoji napisano u prorocima".

Proroci već u duhu gledaju kako mudraci dolaze s Istoka; slušaju plač djece, koju je pogubio Herod; gledaju unaprijed Krista kao Spasitelja, koji slijepima daje vid, gluhima sluh nijemima govor. Oni ga unaprijed vide kao čovjeka boli, koji je izdan za trideset srebrnika, kojega vode kao janje na zaklanje, s kojega su svukli odjeću i kojemu su probili ruke i noge i na koncu prekomjerna muka završava najpogrdnijom smrću. Ali oni naviještaju i njegovo uskrsnuće u veličanstvu i slavi, njegovo uzašašće na nebo, poslanje Duha Svetoga, isto tako glasno i jasno osnutak i vječno trajanje njegova kraljevstva, Crkve. Sve upravo onako,kako se to u životu Isusovu stvarno ispunilo i kako se to još i danas ispunja.

A kako proročanstva, tako vidimo, da se na njemu ispuniše i mesijanski uzori: Izak, koji nosi na brdo drva za žrtvu; Josip, koga su braća prodala ; Melkisedek, koji žrtvuje kruh i vino; David, koji pobjeđuje Golijata, uskrsno

janje, čija krv izbavlja od smrti; Jona, koji leži u utrobi ribe tri dana i onda opet živ izlazi na vidjelo; i toliki drugi, koji nas sile da priznamo: Zaista, Ti si Krist, obećani Mesija!

Zašto je Isus došao "u svoje i njegovi ga ne primiše"? Zašto ni danas još toliki ne će da se priznaju njegovima? -

Herod je vidio, da je Isus bio obećani Mesija, ali se on bojao za svoju vlast, pa mjesto da u njega vjeruje, nastoji da ga ubije. Židovi su vidjeli, da su se na Isusu ispunila proročanstva, ali oni rekoše: "Mi ne ćemo, da ovaj vlada nad nama."

Tako je i danas: mnogi nemaju dobre volje.

+ + +

29. APOSTOLI O BOŽANSTVU KRISTOVU

Ako je Isus Mesija, kojega je Bog obećao, proroci naviještali, a narodi očekivali, onda o njemu moramo reći,da je on nešto nečuveno: onda on mora biti Sin Božji i pravi Bog. Jer i to su proroci naviještali, da onaj, koji će doći kao naš Otkupitelj na svijet nije ništa manji od samoga Boga: Izaija veli (35, 4): "Recite onima, koji su duhom klonuli: budite jaki!Ne bojte se... Bog će sam doći i otkupit će vas. Tada će se otvoriti oči slijepima i uši gluhima otvorit će se."

Rasvijetljen Duhom Božjim isti prorok gleda, kako su se već unaprijed ispunila obećanja i kliče: "Rodi nam se dijete i sin nam je darovan. Vlast počiva na plećima njegovim, i njegovo je ime: divni savjetnik, Bog, jaki, junak, otac budućega vijeka, knez mira" (Iz. 9, 6).

I zadnji i najveći od proroka pokazuje još prstom na Mesiju, koji se već objavio, i kaže o njemu: "Evo Janje Božje, što oduzima grijehe svijeta.

Ovo je onaj, za koga sam rekao:Za mnom dolazi čovjek, koji me je pretekao,jer bijaše prije mene..... I ja sam vidio i svjedočim, da je ovaj Sin Božji"(Iv. 29, 30. 34).

Ovih nekoliko svjedočanstava dižu svaku sumnju, da proroci nisu nikoga drugoga navijestili kao Mesiju već istobitnoga Sina Božjega.

A da li je k nama došao Sin Božji u Isusu Kristu? - to je pitanje, kod kojega ljudima već stoljećima zastaje dah. Tko će nam dati odgovor, kojemu se možemo pripustiti u životu i na smrti? Da, i u životu i na smrti, jer glasi li odgovor na pitanje "ne!"; onda će i smrt biti sasvim drukčija. Pitanje je tako važno, i pogrešan bi odgovor bio tako opasan, da bismo mi, da budemo sasvim sigurni, najradije pošli nebeskom Ocu i njemu upravili pitanje. Hoće li se on udostojati dati nam odgovor?

On je već dao odgovor; i to ga je dao jasno i nedvojbeno. U dvije prilike on je ljudima govorio s neba glasom, da su ljudi mogli čuti: "Ovo je Sin moj ljubljeni, koji mi je ugodio." Prvi put on je to rekao poslije krštenja Isusova na Jordanu, a drugi put, kadno se preobrazio na Taboru.

Apostol Petar, koji je s Jakovom i Ivanom bio svjedok Preobraženja na brdu i čuo glas na svoje uši, o tom svjedoči u svojoj drugoj poslanici (1,

16-18): "Ne javismo vam sile ni dolaska Gospodina našega Isusa Krista idući za bajkama lukavo izmišljenima; nego smo sami gledali njegovo veličanstvo, jer je primio od Oca slavu i čast,kad mu dođe glas od veličanstvene slave: Ovo je Sin moj ljubezni,koji je po mojoj volji. Ovaj glas mi smo čuli,gdje siđe s neba, kad bijasmo s njim na svetoj gori."

To je napisao onaj isti Petar,koji je već šest dana prije Isusova Preobraženja kod Cezareje Filipove jasno i bistro ispovijedio: "Ti si Krist,Sin Boga živoga" (Mt.16,16) i koji je kasnije u ime Isusovo izliječio jednoga uzetoga i Bogom priznao Sina Božjega (Dj.Ap.3). A kako on,tako priznaju i svi ostali apostoli,da je Isus Krist Sin Božji. Ivan kaže ne manje jasno od Petra (u svojoj poslanici I.15,20): "Ovaj je istiniti Bog i život vječni". Klanjajući se uskrsnulome Toma kliče:"Gospodine moj i Bože moj!"(Iv.20,28). Pavao veli: "U Kristu stanuje sva punina božanstva" (Kol. 2, 9).

Dok čitamo Sveto Pismo, nalazimo na svakom koraku slična svjedočanstva.

Pa da i nisu Isusovi apostoli i učenici, koji su godinama bili uza nj, koji su ne samo vidjeli njegova djela, već su mogli zaviriti i u njegovu dušu, ni s jednom jedinom riječju izrazili stvar razumljivu po sebi: njihova mučenička smrt za Krista, najbolji je

dokaz za njegovo božanstvo; tako glasan, da ne će umuknuti kroz sva stoljeća i tisućljeća. -

Ipak mi imamo jedno još glasnije svjedočanstvo za božanstvo Kristovo : Njegovo svjedočanstvo o samome sebi.

\+ + +

30. KRISTOVO SVJEDOČANSTVO O SEBI

Isus Krist je rekao: "Ja i Otac smo jedno. Vjerujte..., da je Otac u meni i ja u Ocu" (Iv. 10, 30. i 38).

No da li ima dokaznu snagu svjedočanstvo, što ga netko daje o sebi? Uostalom, i u gradu i u selu vrijedi načelo: Nitko ne može biti sudac u svojoj stvari.- Svjedočanstvo običnoga čovjeka o samome sebi dakako ne vrijedi ništa. Ali Isus Krist ovdje čini izuzetak. Jer iz njegova života i značaja možemo uzeti protudokaz, da on uvijek govori istinu, da on također mora reći istinu i kad govori o samome sebi.

Isus je baš jedini od svih ljudi, što su ikada stupili svojom nogom na zemlju, koji je mogao vedra čela upraviti na protivnike, koji su na nj vrebali oštra pogleda, upit: "Tko će me od vas prekoriti za kakav grijeh?" - a da se nije imao bojati ni najmanjega prigovora. Svakoga drugoga, koji je o sebi htio reći takovu riječ, možemo izrugati kao hvališu ili sažaljivati kao luđaka; riječi njegova jezika stotinu i tisuću puta porekao je njegov život

kao lažne. Isusova usta tim riječima izriču samo ono, što njegov život propovijeda još mnogo glasnije.

Također Isus nije svoju istobitnost s Ocem, svoje Božanstvo i Sinovstvo samo jedanput i prigodno izrazio, naprotiv on je to češće izrekao i svečano posvjedočio, i to posvjedočio jasno i bistro: on je ne samo otome osvjedočen da je on istobitni Sin Božji i pravi Bog, on također hoće, da u njega ljudi bez ustručavanja vjeruju.

Kad je Petar izrazio svoju ispovijest: "Ti si Krist, Sin Boga živoga", Isus nije odbio to svjedočanstvo, niti ga oslabio, naprotiv on ga je potkrijepio: "Blago tebi, Simone, sine Jonin, jer tijelo i krv nije tebi to objavila, nego Otac moj, koji je na nebesima" (Mat. 16, 17).

Na najsvečaniji način Isus posvjedočava svoje božanstvo pred visokim vijećem. Veliki svećenik obraća mu se riječima: "Zaklinjem te živim Bogom, da mi kažeš jesi li ti Krist, Sin Božji?" Njegov je odgovor jasan: "Ti kaza" (Mt. 26, 64.) Taj "da" njega će stati života, on to znade. Ali to je istina i, stoga je mora reći. Oni na njemu ne mogu naći nikakove ljage, nego taj jedini "grijeh", što "huli" na Boga, jer se naziva Sinom Božjim; on zato ide u smrt.

Onima, kojima nije dovoljno svjedočanstvo njegova života i smrti, Isus

je pružio jedan još jači dokaz svoga božanstva: svojim čudesima i proročanstvima. "Ako meni ne ćete vjerovati, djelima vjerujte, da upoznate, i da se uvjerite, da je Otac u meni i ja u Ocu" (Iv. 10, 38).

Jednom je Isus rekao nekom uzetome: "Tvoji su ti grijesi oprošteni". Tada su neki pomislili" "On grdi Boga! Tko može opraštati grijehe, ako ne Bog sam?" Isus je prozreo njihove misli i rekao bolesniku: "Ustani, uzmi, postelju svoju i idi kući svojoj!" I bolesnik učinipo riječi Isusovoj u prisutnosti sviju (Marko 2). Ovim djelom Isus stavlja ujedno protupitanje: Tko može ta djela činiti, nego sam Bog? Kad ne bi bila istinita Isusova riječ "Ja i Otac jedno smo", nikada ne bi mogao svemogući Bog ove riječi potvrditi takovim i svim čudesima, što ih je Isus učinio.

On je pretvorio vodu u vino; zapovijedio je oluji; s pet hljebova nahranio je tisuće ljudi; izliječio bezbrojne bolesnike svake vrste; mrtve probudio na život; među kojima jednoga, na kojemu su se već jasno opažali znakovi raspadanja; napokon, on je sam uskrsnuo od mrtvih.

Evanđelisti donose još više čudesa, da ne govorimo o proročanstvima. Isus je naime, po svjedočanstvu svetoga Ivana (20, 30) "još mnoga druga čudesa učinio pred svojim učinicima, koja

nisu napisana; a ova su zabilježena, da vjerujete, da je Isus Krist, Sin Božji."

Ovu je vjeru Crkva čvrsto držala od početka do danas; i kad ju je netko htio drmati i tumačiti, ona ga je neumoljivo isključila iz svoje zajednice. Ona ne će nikada trpjeti, ona ne može nikada trpjeti, da netko stoji u njezinim redovima, koji zločinački pruža ruku za krunom božanstva na glavi Isusovoj.

Dok bude svijeta, trajat će i katolička Crkva; a dok bude postojala katolička Crkva, sva će njezina djeca jednodušno moliti: "Vjerujem u Isusa Krista, Sina Božjega jedinorođenoga!"

+ + +

31. KRIST NAŠ GOSPODIN I KRALJ

U vrijeme kad se Krist rodio - tako pripovijeda jedna legenda - boravila je proročica Sibila u palači cara Oktavijana u Rimu. Vidjela je oko sunca zlatni vijenac a u njemu krasnu djevicu s djetetom u naručju. Ujedno je čula nadzemaljski glas: "Ovo je oltar neba; ovo je oltar Jedinorođenoga Božjega." Proročica je caru pokazala viđenje i objavila, da je ovo malo dijete gospodar nad svim gospodarima na nebu i na zemlji. Car je dao na mjestu, gdje mu je priopćeno viđenje i proročanstvo, dignuti oltar i žrtvova djetetu. Također je naredio, da ga odsada nitko na zemlji ne smije zvati gospodarom, jer se rodio pravi gospodar. Kasnije su na mjestu careve palače sagradili crkvu, koja još i danas nosi ime "Ara Coeli - Oltar Neba".

Pobožno mišljenje ranijih vjekova stavilo je poganskoj Sibili u usta ono, što veli apostol (Fil. 2, 11): "Svaki jezik mora da prizna, da je Gospodin Isus Krist u slavi Boga Oca"; ono, što

mi i danas vjerujući i puni strahopoštovanja priznajemo: "Vjerujem u Isusa Krista... Gospodina našega."

Isus je naš Gospodin upravo kao i Bog Otac, naš Stvoritelj, s kojim je bitno jedan. Ali je on još u posebnom smislu naš Otkupitelj, koji nas je iskupio svojom krvlju kao svoje vlasništvo. "Sin čovječji dođe da spasi, što je bilo izgubljeno" (Mt. 18, 11).

On je naš Učitelj, "svijetlo da rasvijetli neznabošce" (Lk. 2, 32). On nam ne donosi samo nadljudsku mudrost, on je "mudrost iz prijestolja Svevišnjega". Kao takav on se pokazuje već u dvanaestoj godini u hramu Jeruzalemskom, tako da su se svi divili njegovoj mudrosti (Lk. 9, 47).

Na početku svoga naučavanja u nazaretskoj sinagogi na sebe primjenjuje proročanstvo: "Duh je Gospodnji na meni; zato me pomazao i poslao, da navješćujem evanđelje siromasima" (Lk.4,18). Učiteljem istine smatrali su ga i priznavali ne samo njegovi učenici, nego čak i njegovi neprijatelji: "Učitelju, znamo, da si istinit i putu Božjemu doista učiš" (Mt. 22, 16). Jest, čak njegov Otac stavlja ga nama pred oči: "Njega slušajte!" Slušati, ali ne samo tako, da njegovu nauku prihvatimo mozgom i srcem, već i zato, da po njegovim riječima živimo. Dakle, Otac pokazuje Sina ne samo kao Učitelja, nego kao i Zakonodavca. Krist sam veli, da

"nije došao ukinuti zakon, nego ispuniti" (Mt. 5, 17).

On je uzvisio zakon Staroga Zavjeta, usavršio ga i novim duhom ispunio. Ali je on također taj zakon sam na najsavršeniji, za sve ljude najuzorniji način, vršio. Prema tome on nije samo Zakonodavac, nego je on sam živi Zakon, pravac našega života. On nam je dao primjer, da i mi radimo kao što je on radio (Iv. 13, 15).

Budemo li slijedili njegov živi primjer, postignut ćemo cilj, radi kojega je zakon dan, radi kojega je Isus uopće postao čovjekom: vječni život.

Gospodin nam ide ususret još dalje, da možemo njegov zakon vršiti i slijediti njegov primjer: daje nam svoju milost kao silnu pomoć našoj dobroj volji.

Sve što smo ovdje nastojali objasniti s mnogo riječi, sam je Isus jednom rekao Tomi s tri jasne riječi: "Ja sam put, istina i život" (Iv. 14, 6).

On je istina, dakle naš Učitelj; on je put, zakonodavac i pravilo našega života; i on je život, pomoćnik k vječnome cilju po milosti i sami cilj, jer u gledanju Boga bitno se sastoji nebesko blaženstvo. Kako li bismo mi morali biti ovome našemu Gospodinu vjerni i spremni učenici! Njemu, koji nas jedini može usrećiti.

On je istina, čitava istina; ne djelomična istina uz koju mogu stati

još drugi nazori, već potpuna i jedina istina.

On je put, ne uz koji drugi put. Neka izreka glasi: "Svi putevi vode u Rim." Uzmimo da je to ispravno, ali svi putovi ne vode u nebo, nego samo ovaj jedan: Isus. Svi su drugi putevi stramputice.

On je život, jedini cilj, daleko od kojega naše srce ne nalazi počinka.

On je naš kralj. I jednoga ćemo dana morati polagati račun pred njim kao pred našim sucem, kako smo mu vjerno služili.

\+ + +

32. RIJEČ JE TIJELOM POSTALA

Jednoga dana pojaviše se u Betlehemu, vođeni čudnom zvijezdom, tri mudraca s Istoka. Stupiše u štalicu, koju im je pokazala zvijezda, i nađoše Mariju i Josipa s novorođenim djetetom. I padoše ničice i pokloniše mu se i prinesoše mu dar. Oni su očima vjere upoznali, da je to obećani Otkupitelj ljudi, utjelovljeni Sin Božji.

U to doba mnogi su živjeli, višeg i nižeg sloja, koji se ne pokloniše Novorođenčetu; oni su u Isusu vidjeli tek dijete siromašnih drvodjelaca, koji su doputovali iz Nazareta. -

K svakome od nas približila se ili se približava odluka, da li svijesno i s osvijedočenjem gledati Isusa očima vjere ili s neprosvjetljenim očima čisto naravnoga, izvanjskog promatranja; da li se s mudracima pokloniti ili s drugima, nepametnima ići mimo nj za svojim zemaljskim ciljevima. To će biti čas, koji odlučuje cijelom vječnošću.

Mi smo se već odlučili; naše oko obasjava svijetlo vjere. Mi znademo da ovo dijete u jaslicama nije samo Marijin Sin, već i jedinorođeni Sin Božji; druga osoba Presvetoga Trojstva.

Pred više od devet mjeseci bio je arkanđeo Gabrijel stupio pred Djevicu Mariju i navijestio joj: "Gle, ti ćeš začeti i roditi sina i nadjeni mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se sin Previsokoga." Marija ima začeti Sina Božjega, kao svoga vlastitoga sina; Božji Sin ima postati pravim čovjekom, ima uzeti ljudsko tijelo i ljudsku dušu. Postajući čovjekom on ne će prestati biti Bogom, već druga božanska Osoba uz božansku narav, koju posjeduje odvijeka, uzima u punini vremena ljudsku narav. Tako je Isus ujedno i pravi Bog i pravi čovjek. "Kao što je tijelo i razumna duša jedan čovjek, tako je isto Bog i čovjek jedan Krist" (Atanazije).

Čudo vrijedno udivljenja! Pred nama iskrsava isto ono pitanje, koje se je dizalo i iz Marijine duše u času navještenja: "Kako će to biti?" Gabrijel, koji je donio vijest, da će Bog postati čovjekom, također navješta, kako će se to dogoditi. "Duh Sveti doći će na te, i sila će te Svevišnjega osjeniti. Zato i Sveto, što će se od tebe roditi, zvat će se Sin Božji". Uistinu veliko otajstvo, koje naš razum ne može dokučiti. "Htjeti shvatiti ovo otajstvo znači srušiti ga" veli sv.Augustin. Jer Božje su misli kudikamo iznad ljudske spoznaje. Tu ne dostaje slabi ljudski razum, da dokuči dubinu ovoga otajstva. Zato moramo

opet sagnuti koljeno pred riječju Božjom i puni strahopoštovanja priznati: Vjerujem u Isusa Krista, Sina Božjega jedinorođenoga, koji bi začet po Duhu Svetomu, rođen od Marije Djevice."O velikoga čuda! Iz krila Očeva došao je Bog od Boga te iz ljubavi,koja ga je natjerala,na se uzeo ljudsku narav..."

Tu se već krije odgovor na pitanje, zašto je Sin Božji postao čovjekom: iz ljubavi! Htio je ispaštati za grijehe ljudi. Sami ljudi to nisu bili kadri. Grijeh je beskrajna uvreda Bogu;ograničeni čovjek ne može učiniti beskrajnu zadovoljštinu. Zato je Sin Božji došao kao čovjek, kao "janje Božje, koje diže grijehe svijeta." Htio je da nama ljudima po drugi put pribavi milost posvećujuću i nadnaravni život. "Došao sam, da imaju život i to da ga imaju izobilja", kazao je Isus. Napokon on je došao, da nam svojom mukom i svojim primjerom pokaže put u nebo. Svi putovi, koji su daleko od njega vode u propast.

Već više vjekova zvoni pri svakom svitanju dana,u svako podne i u svaki sumrak sa zvonika naših crkava pozdrav anđeoski,da nas potsjeti,da je "Riječ tijelom postala",da je Sin Božji za nas postao čovjekom. Odsada na svaki zvuk anđeoskoga pozdrava puni strahopoštovanja i zahvalnosti poklonimo se Sinu Božjemu, dokle ga ne zavrijedimo gledati tamo, gdje vječno kraljuje sa svojim božanstvom i čovječanstvom.

33. BOŽJA I NAŠA MAJKA

Prema nekoj prastaroj predaji,koja sebi u prilog imade sv. Augustina, sv. je Andrija k riječima "i u Isusa Krista Sina njegova jedinorođenoga Gospodina našega" nadodao: "rođena od Marije Djevice". Od prvih početaka kršćanstva Crkva je Bl. Dj. Mariju smatrala i častila kao Majku Božju.

Ustali su krivi učitelji, koji su Mariju htjeli lišiti toga dostojanstva. Ali su biskupi i narod razljućeni jednoglasno odbili krivu nauku. Pomislimo na onaj ljetni dan god. 431 u Efezu, jedan od najljepših dana u crkvenoj povijesti, kad je više od dvije stotine biskupa izjavilo protiv Nestorija kao članak vjere, da Mariju moramo zvati uistinu Majkom Božjom. Klicanju naroda nije bilo kraja.

Jest, Marija je ona, od koje je vječna Riječ po vječnoj odluci u punini vremena uzela tijelo. Svojim pristankom na ponudu otkupljenja ona je na svaki način omogućila utjelovljenje Sina Božjega. Time je ona postala roditeljkom i haraniteljskom Otkupitelja i njegovom pomoćnicom pri djelu otkuplje-

nja. Kako je nekoć Eva bila Adamu pomoćnica kod grijeha, tako je "nova Eva" "drugome Adamu" pomoćnica pri djelu pomirenja.

A kako je Marija učestvovala u djelu otkupa, tako je ona ujedno duhovna Majka svih, koji su Isusovom žrtvom otkupljeni i koji su kao udovi učlanjeni u njegovo otajstveno tijelo. Marija je Majka Otkupitelja i otkupljenih; Marija je Majka Otkupiteljeva i Majka naša.

Jer je ona imala postati Majkom Sina Božjega, Bog ju je, primajući za nju unaprijed otkupiteljsko Spasiteljevo djelo, kao jedinoga potomka Adamova stvorio bez istočnoga grijeha, tijelo, koje je imalo postati stan Sina Božjega, nije smjelo ni časa stati pod vlašću sotone.

Ona je bila od početka tako puna milosti, da je za cijeli život ostala čista i od svakog osobnog grijeha. Ona je Božje remek-djelo, sasvim bez ljage.

Sveti Bonaventura kaže: "Bog je mogao stvoriti veći svijet, veće nebo, ali veću Majku nije mogao stvoriti."

Ovo svoje remek-djelo Bog je htio zauvijek i potpuno sačuvati nepokvareno. Zato je on na njoj učinio daljnje čudo, da je ona prije i poslije porođenja svoga božanskog Sina ostala Prečista Djevica.

Tako se na njoj ispunilo ono, što su unaprijed prorekli proroci o Majci Otkupiteljevoj: "Gle, Djevica će začeti

i poroditi Sina" (Iz. 7, 14).

Ni smrt nije smjela narušiti ovo Stvoriteljevo remek-djelo; zato je Bog njezino proslavljeno tijelo odmah po smrti uzeo u nebo.

Tamo ona boravi i vlada, okrunjena za kraljicu (Pj. nad pj. 4, 8.), blizu prijestolja Presvetoga Trojstva, kao kći Boga Oca, Majka Boga Sina, Zaručnica Duha Svetoga, kao kraljica cijeloga nebeskoga dvora i moćna zagovornica svih nas.

Što je naravnije nego častiti Mariju, i to više nego ijednoga sveca na nebu, od srca je ljubiti, upravo onako kao što djeca ljube svoju majku, za koju znadu, da ih bezgranično ljubi.

Ne dajmo se zavaravati u tom štovanju i ljubavi, kad neznanje i zloća hoće, da nam ga omraze. Nije istina, da mi Mariji iskazujemo božansku počast; mi vrlo dobro pravimo razliku, koja postoji između Boga i njegovih stvorenja i njegova najodličnijega stvorenja. Reći, da mi uskraćujemo čast Spasitelju, kad je iskazujemo njegovoj Majci, nepristrani razum toga ne shvaća. Naprotiv, mi Mariju štujemo zato, jer je ona Spasiteljeva Majka. Mi se ne stidimo častiti Mariju. Stidili bismo se, kad je ne bismo častili.

Mi je zazivamo u svakoj potrebi tijela i duše puni pouzdanja u njezin zagovor kod Boga.

Mi se molimo i drugim svecima na

nebu s pouzdanjem. Ta, oni su Božji prijatelji i mogu nam stoga kod Boga isprositi milost. Oni su naša braća i sestre i žele nam dobro.

Ali mi se Mariji utječemo još s većim pouzdanjem; jer ona nije samo Božja prijateljica, već Majka Božja. Ona nam nije sestra, već je ona naša Majka s ljubavlju tako velikom i srdačnom, kakve nijedna majka nema prema svome djetetu.

Mi znademo, da joj se ne molimo uzalud čitav život: "Moli za nas grješnike sada i na času smrti naše."

+ + +

34. RIJEČI RASPELA

Osjećajući da mu se približava smrt, neki je redovnik zamolio svoju subraću: "Dajte mi moju knjigu!" Mislio je pri tom na raspelo. Kad su mu ga pružili, umirući ga pritisne na grudi, kao da je htio reći: "Jest, to je knjiga iz koje sam čitao kroz cio svoj život; s njom želim sada prijeći u vječnost."

Slika raspetog Sina Božjega je knjiga, puna dublje mudrosti nego li su sve knjige, što ih je izmislio ljudski duh; ona nam kazuje istine, koje potresaju najdubljim dubinama naše duše, koje zaokupljaju naša zadnja zanimanja. Sva zemaljska zanimanja, koja nas inače sile u svoje okove, pokazuju nam se bezvrijednima, "Kao blato" (Fil. 3, 8), ako shvaćamo riječi ove knjige.

Prije svega ona govori tjeskobnom jasnoćom o grdobi grijeha. Ljudski grijeh vrijeđa višnjega Boga, da je njegov jedinorođeni Sin morao postati čovjekom, da ga ispašta! Nije bilo dovoljno, da siđe kakav anđeo s neba, te zadovolji za krivnju ljudi. Bio je uvrijeđen neizmjerni Bog. A neizmjernu uvredu ni-

je moglo ispaštati stvoreno biće, sve da je najbolja svoja djela ponudio čovjek za pokoru. Njegova naknada ne samo da bi imala ograničenu vrijednost, naprotiv, ona ne bi imala nikakvu vrijednost, jer mu je manjkalo stanje milosti. Pa da su i svi ljudi dali svoje živote ili da su vječno činili pokoru, ne bi mogli zadovoljiti ni za jedan jedini svoj grijeh. Sin Božji morao je na se uzeti ljudsku narav, morao je na se uzeti grijehe ljudi i za njih činiti pokoru, da ljudi ne budu osuđeni poput griješnih anđela.

Ono, što je učinio Sin Božji, imade neizmjernu vrijednost. Zato bi svako pa i najmanje djelo pokore bilo dovoljno, da za grijehe ljudi uvrijeđenoj Božjoj pravdi učini dovoljnu pokoru. Jedna molitva njegova Srca, jedan uzdah njegovih usana bili bi dovoljni. Sv. Toma Akvinski kaže, da bi jedna kap Isusove krvi bila dovoljna, da čitavo čovječanstvo otkupi od sviju grijeha. Ali Isus nije htio učiniti minimum, već maksimum pokore, da nam pred oči prizove svu strahotu grijeha.

On je kao čovjek među ljudima proživio prosječnu ljudsku dob od trideset i tri godine i to životom žrtve. Želja za pokorom činila je, da se rodi u najbijednijem siromaštvu. Želja za pokorom vodi ga u tuđi poganski svijet. Želja za pokorom čini ga da u znoju lica u Nazaretu jede svoj kruh. Želja za po-

korom vodi ga tri godine kroz čitav križni oganj mržnje, nerazumijevanja, nezahvalnosti i napokon u ruke i uze njegovih smrtnih neprijatelja. Želja za pokorom čini, da podnosi zapuštenost od svoga Oca, koja je teža od sve muke zlostavljanja tijela.

Kap krvi Boga-čovjeka bila je dovoljna, da ljude otkupi; a on svoju krv daje sve do posljednje kapi. Na smrti pušta da mu probodu Srce i s mrtvačkom vodom isteče i posljednja kapljica krvi iz beskrvnog tijela. Mrtva Spasiteljeva usta ne govore više; no ova zadnja kapljica krvi ima prodorni glas, koji govori: "Uistinu mi smo otkupljeni dragocjenom krvlju" (1. Kor. 6, 20.).

U knjizi raspela čitamo još jednu drugu istinu: Ona nam govori divnom jasnoćom o Božjoj ljubavi prema čovjeku.

Ljubav prema ljudima bila je ona, koja je potaknula Boga Oca, da svoga jedinorođenoga Sina dade na smrt za njih.

Ljubav prema ljudima, koji bi inače bili izgubljeni, vodila je Sina Božjega s neba na zemlju, od života u smrt - u onako strašnu smrt. "Izbrisao je zadužnicu, koja je glasila protiv nas te je uništio prikovavši je na križ" (Kol. 2, 14.).

Ništa ga drugo nije natjeralo već njegova ljubav, "samo zato je htio biti žrtvovan" (Iz. 53, 7). Maksimum po-

kore plod je maksimuma ljubavi.

A kako je on svojom krvlju izbrisao naše grijehe? On nas je ne samo oteo vlasti sotone i očuvao od vječnoga osuđenja, nego nam je također zaslužio milost posvećujuću i time djetinjstvo Božje i pravo na nebo, koje se na njoj temelji. On nas je od djece srdžbe opet učinio djecom milosti. Treba samo iskoristiti milosti, koje nam je on zaslužio. -

Gdje na svijetu ima tako duboke i nesebične ljubavi!

O tome razmišljajmo cijeli svoj život, cijeli svoj život čitajmo knjigu križa, dok ne budemo licem u lice i vječno slavili Raspetoga u njegovom proslavljenom čovještvu.

+ + +

35. USKRSNULI SPASITELJ

Apostol piše o Sinu Božjemu: "On je sebe poništio uzevši bit sluge i postao sličan ljudima i vanjštinom je bio kao čovjek" (Fil. 2, 7).

Zacijelo, to je skoro nepojmljivo djelo poništenja, što je jedinorođeni Sin Očev odložio kraljevsko ruho božanstva i obukao se u prosjačko ruho ljudske naravi. Ali je još nepojmljivije poniženje, što "je on ponizio sam sebe i bio poslušan do smrti, do smrti na križu" (Fil. 2, 8). No najdublje je poniženje za njega to, što je pustio, da njegovo mrtvo tijelo tuđa ruka položi u grob.

Dok je Kristovo tijelo počivalo u grobu, počeše se obistinjavati riječi, koje apostol neposredno nadodaje ovom poniženju (3, 9-11): "A zato ga i Bog uzvisi i dade mu ime, koje je nad svako ime, da se u ime Isusovo pokloni svako koljeno onih, koji su na nebu i na zemlji i pod zemljom, i svaki jezik prizna na slavu Boga Oca: Isus Krist je Gospodin!" U podzemlju već kliču duše Otkupitelju. Doskora će se slavodobiće nastaviti na zemlji, da onda vječ-

no traje u nebu.

Kad se je naime Isusova duša rastavila od tijela, Isus je sišao u pretpakao. Tamo su boravile duše pravednika Staroga Zavjeta, kojima su bila zaključana vrata u nebo, dok ne izađe Otkupitelj.

Tu je boravio nevini Abel od dana kad ga je ubio Kain; Abraham, Izak,Jakov, David do Josipa, hranitelja Isusova, i Ivana, preteče Mesijina. A skoro u isto vrijeme sa Isusom dođe u pretpakao i duša Dizme, razbojnika, koji je umro s Isusove desne strane na Golgoti. Njemu je Gospodin obećao: "Danas ćeš biti sa mnom u raju. I pretpakao se danas pretvorio u raj, pretpakao, koji je tisuće i tisuće godina bio mjesto čežnje i neopisive tuge za nebom. Kakovo li se kliktanje izvilo, kad se među njima našao iznenada dugo željeni Spasitelj i navijestio im, da je dovršeno Otkupljenje. Kakav li je užitak morao ispuniti ove duše, kad im je saopćeno, da se sada imaju otvoriti zatvorena vrata nebeska, da se njihova čežnja ima ispuniti.

Za vrijeme svoga zemaljskoga života Isus je prorekao: "Kako je Jona bio u utrobi morske nemani tri dana i tri noći, tako će biti i Sin čovječji u srcu zemlje tri dana i tri noći" (Mt. 12, 40); a pokazujući na svoje tijelo reče: "Razorite ovaj hram, i ja ću ga podignuti za tri dana" (Iv. 2, 19).

Rano u zoru trećega dana po svojoj smrti Isus je izvršio ova svoja obećanja; njegova se duša opet sjedinila s tijelom, i Isus se diže proslavljen iz groba "kao prvenac onih, koji su usnuli" (1. Kor. 15, 20).

Veliki svećenik i farizeji sjetiše se poslije Isusove smrti i pokopanja, da je on unaprijed kazao, da će do tri dana uskrsnuti. Zato od Pilata izmoliše stražu za grob i zapečaćeni kamen pred otvorom groba (Mt. 27). No njemu se ne može oprijeti ni pečat, ni grob, ni kamen; on baca okove smrti.

Protivnici nisu mogli sa svojim nastojanjima Gospodina zadržati u grobu, oni su pače time još jače na svijetlo iznijeli istinu njegova uskrsnuća. U svojoj smetenosti nagovaraju vojnike, neka reknu, da su spavali, a kroz to vrijeme da su učenici Isusovi ukrali njegovo tijelo. Ali im čitav svijet odgovara potsmjehom. Već im se Augustin ruga: "O nesretna lukavosti! Svjedoci koji spavaju!" Vojnici koji su na straži spavaju i koji još dobivaju nagradu!

Svi, koje nije zaslijepila mržnja niti otupilo nemišljenje, ne vjeruju ovim izgovorima zbunjenosti i smišljenosti, oni naprotiv vjeruju učenicima, kojima se Uskrsli ukazao; koji su ga vidjeli, kako uzlazi na nebo s Maslinskoga brda i koji su svoje svjedočanstvo za Uskrsloga zapečatili svojom

krvlju. Oni naprotiv vjeruju Tomi,koji je tek onda vjerovao, kad je svoju ruku stavio na mjesto rana Uskrsnuloga Spasitelja.

Da je Krist samo umro,a ne uskrsnuo, uzaludna bi bila vjera naša (1. Kor. 15, 14.).

U Münchenu je pred više godina pala riječ, da se mora "iz groba izvaditi staroga boga Wotana". Ako je jedan bog pokopan, pa ne može uskrsnuti vlastitom snagom, treba ga onda pustiti neka leži u grobu; nema nam ništa više reći.

Mi vjerujemo u Krista i svoju nadu polažemo u njega, i ljubimo onoga, koji je za nas dragovoljno pošao u smrt, ali koji je poslije tri dana,kako je prorekao, opet uskrsnuo od mrtvih.

\+ + +

36. UZAŠAŠĆE

Kad se Crkva u uskrsnoj liturgiji sjeća časa, u koji je Isus božanskom snagom s novo oživljenim proslavljenim tijelom ustao iz groba, đakon zapali posvećenu svijeću. Ona zatim gori četrdeset dana za vrijeme sv. Mise kao slika Uskrsnuloga. Četrdeseti dan čitaju se u Evanđelju riječi: "Pošto im je Gospodin Isus govorio, uze se na nebo i sjede Bogu s desne strane." Neposredno zatim gasi se uskrsna svijeća. Crkva se sjeća onoga uzvišenoga časa,kad je Gospodin na oči svojih učenika s vrha Maslinske gore uzašao na nebo.

Poslije groze Velikoga Petka, poslije tjeskobe Velike Subote osvanuo je sretni uskrsni dan, koji je učenicima donio sigurnost, da je Učitelj pobijedio smrt.

Onda je slijedilo četrdeset sretnih dana, za kojih im se Spasitelj pokazivao i s njima govorio o kraljevstvu Božjem. Na koncu trebalo se rastati. Rastanak je bio bolan, no ipak je bol učenicima bila ublažena. Istina, oni znadu, da se njihov Učitelj povraća natrag u vječnu slavu, koju je bio

ostavio, da otkupi ljude. On se sada ne vraća samo sa svojim božanstvom, već i s proslavljenim čovječanstvom, da odsada kao kralj vlada nebom i zemljom. Otac je njemu, koji je svrgao s prijestolja kneza ovoga svijeta, predao vlast sve do konca vremena. Tek kada se zadnji od otkupljenih učlani u otajstveno tijelo Crkve, tek kad na sudnjem danu budu svi njegovi neprijatelji postavljeni za podnožje nogama njegovim, "tad će se i sam Sin pokoriti onomu, koji mu je sve pokorio, da bude Bog u svemu" (1. Kor. 15, 28.).

Sveti biskup Paulin Nolanski predao se u ropstvo kod Vandalskoga kralja, da svojim životom iskupi nekoga roba. Kad je biskup opet zadobio slobodu, izmoli milost, da se svi zasužnjenici iz Nole mogu s njim povratiti kući. Tko može da opiše kliktanje u Noli, kad se biskup povrati u domovinu s onima, koje je on oslobodio!

Tko tek da opiše kliktanje, koje zaori nebom, kad se otvoriše vrata vječna i dok je ulazio kralj slave (Ps. 23, 9), kada je Isus ulazio na čelu pravednika Staroga Zavjeta, kojima je otključao pretpakao i koje je on kao prvine plijena svoje pobjede nad knezom tame vodio u nebo?

Istina, učenici su smjeli baciti pogled u Isusovu slavu s Maslinske gore; pogledaše put neba, dok dva anđela ne svratiše njihove poglede opet k

zemlji. Sada se oni povratiše opet u Jeruzalem veseli, znajući da Krist sjedi s desne svoga Oca kao Kralj.

Stoljećima dalje odjekuje: Krist je pobjednik, Krist je Kralj, Krist je Vladar! To je napisao na velikom obelisku jedan Papa pred crkvom sv. Petra.

U našim danima (11. prosinca 1925) papa Pio XI. ustanovio je posebnu svetkovinu Krista Kralja, koja će se svake godine slaviti zadnje nedjelje listopada. To proslavljenje Krista Boga-Čovjeka jedan je od plodava njegova otkupiteljskoga djela.

Bol na rastanku učenicima nije bila samo ublažena, već zapravo zaslađena, jer oni znadu iz njegovih usta, da to nije konačni, već samo privremeni rastanak. On samo ide naprijed u kuću Oca, da im tamo spremi stan te ih kasnije primi k sebi (Iv. 14, 2).

Kroz to vrijeme on ih ne će ostaviti kao sirote, on im je obećao Tješitelja i djelitelja milosti, Duha Svetoga (Iv. 16, 7). To zapravo nije uopće rastanak; jer on sa svojima ipak ostaje u presvetoj Euharistiji, koju je ustanovio, kad je vidio, da mu se približava konac.

Kako li je to bilo tek utješno za učenike, i kako li je i za nas utješna misao, da Isus svoje otkupiteljsko djelo na nama nastavlja u nebu kao "zagovornik kod Oca" (1. Iv. 2, 1. sl.; Rim. 8, 34). "On svagda živi da nas zagova-

ra" (Žid. 7, 25). Kao naš veliki svećenik, koji je naučio imati sućut s našim slaboćama, kojemu imade pristup s pouzdanjem, da ćemo naći milost (Žid. 4, 15; sl.). Zato svoje molitve upravljamo Ocu "po Kristu Gospodinu našemu".

Dakle, prema tome istina je ono, što je kazao sv. Leon, da nam je Krist "svojim božanstvom bliže, što nam je svojim čovječanstvom postao dalje."

Kao što za učenike tako i za nas Uzašašće Gospodinovo nema samo slatku utjehu već i jednu ozbiljnu opomenu. Sv. Augustin izražava i jedno i drugo s ovim riječima: "Time što je naš Gospodin Isus Krist primio gore na nebu ljudsku narav, pokazao je, da ljudima stoji sada otvoren ulaz u nebo; a tim što je kao pobjednik ušao u nebesku domovinu, pokazao je, kako i mi treba da pobijedimo i njega nasljedujemo.

+ + +

37. OTUD IMA DOĆI

U jednom talijanskom samostanu molio je valjani brat Inocent s dana na dan pobožno križni put pred lijepim starim slikama-postajama od mozaika. Pred svakom slikom on bi se poklonio, onda bi se udubao kod prizora, kod jednog dulje, kod drugog kraće. Pri tome su ga vidjeli kako kod toga čini nehotične kretnje; sad kretnje obrane, kao da bi htio potisnuti okrutne vojnike od Spasitelja, sad kretnje sućuti, kao da bi htio poput Veronike Gospodinu otriti krv i znoj s lica, sad kretnje spremnosti na pomoć kao da bi htio Isusu pomoći nositi križ, sad užasa, kao da su mu čavli zatjerani u ruke i noge. Na koncu kod svake je postaje kleknuo na koljena i upravio jednu molitvu. Posebno je dugo boravio promatrajući i moleći kod zadnje postaje: Isusa polažu u grob. Iza toga bi pravilno ustao, i pokraj sebe promatrao prazni prostor i pri tome kimao glavom.

To je više puta opazio gvardijan samostana te ga jednog dana pozove preda se i ljubezno upita: "Brate Inocente, zašto u tvome križnom putu ti činiš

još petnaestu postaju i kimaš glavom?" Ponizno, ali s pridržanim žarom srca odgovori brat: "Prečasni Oče, tu bi morala biti još jedna zadnja slika, čiji bi svaki komadić imala obasjavati nebeska svjetlost: tu bismo morali vidjeti proslavljenoga Spasitelja, kako sa svojim sjajnim križem dolazi na sud; i morali bi pred njim stati svi, što su ga u njegovu zemaljskom životu sretali : Herod, koji ga je progonio; Juda, koji ga je izdao; Pilat, koji ga je osudio; Ana, Kajfa, Farizeji i vojnici, a i svi koji su mu činili dobro: Marija i Josip, pastiri, apostoli, Marija Magdalena, Marta, Veronika i Šimun iz Cirene ; a također svi - svi ljudi svega svijeta, svih vremena..... I on bi imao održati veliki sud, da njegovi prijatelji kliknu i s njim se raduju, a njegovi neprijatelji vide njegovu moć te ga se boje."

Brat Inocent bio je priprosta duša, znao je od mudrosti ovoga svijeta tek najnužnije. U svojim mladim godinama premalo je pohađao školu, jer je morao svojoj majci, siromašnoj udovici, pomagati zaslužiti najnužnije centesime, dok nije poslije njezine smrti potražio na samostanskim vratima, da ga prime.

Ali Bog nebesku mudrost često objavljuje upravo "malenima".

Gvardijan se je dirnut nasmijao i rekao: "Brate Inocente, sve na svoje vrijeme! Sada mi sa Spasiteljem idimo

na križnom putu i puni pouzdanja iščekujmo njegov ponovni dolazak. Nemojmo se plašiti nikakve žrtve, da zaslužimo mjesto među prijateljima Gospodnjim, kad on jednom dođe na sud."

Bezazlena duša brata Inocenta, koja je živjela sa Spasiteljem, osjećala je jasno, da Isusov zemaljski život, kako se on jednom odvijao u Palestini i kako ga on nastavlja u svojoj Crkvi, prije svega u presvetoj Euharistiji, mora naći odgovor ne samo u proslavljenoj slavi u nebu, već i ovdje na zemlji.

Zemlja, koja je gledala Boga, ponizna iznad svake mjere, mora vidjeti i proslavljenoga Sina čovječjega: i njegovi neprijatelji, koji će morati biti lišeni u vječnosti po svojoj volji negova usrećujućega pogleda, moraju jedanput vidjeti i priznati njegovu moć i slavu, i moraju vidjeti, čega su lišili same sebe.

Ono, što nepokvarena ljudska duša sluti, to nam Isus potvrđuje vlastitom svojom riječju: "Doći će Sin čovječji u slavi Oca svoga s anđelima svojim, i tada će naplatiti svakome po djelima njegovim" (Mt. 16, 27).

Kad je Gospodin uzašao na nebo, rekoše dva anđela učenicima: "Ovaj Isus... tako će doći, kao što ste gledali, gdje ide na nebo" (Dj. Ap. 1, 11).

"Tako", to znači u slavi proslavljenja, ne u siromaštvu i slabosti i

neuglednosti kao nekoć u Betlehemu; okružen nebeskim četama, ne zapušten i prezren kao nekoć; ne će on tada bježati pred svojim progoniteljima, već on dolazi, da svoje neprijatelje kazni, a svoje prijatelje kraljevski nagradi.

Kad će doći taj dan, to znade samo Otac na nebu (Mt. 24, 36).

Sveti Augustin kaže: Bog nam je zato sakrio taj jedan dan, da pazimo na sve dane. Što se tiče naše lične sudbine pri ponovnom dolasku i sudu, pa to je odlučeno na našoj smrti. Zateče li nas smrt kao neprijatelje Božje to ćemo mi na sudnjem danu stajati na strani osuđenih; nađe li nas kao prijatelje Božje, stajat ćemo među sretnicima s njegove desne. Zato, ne samo ustrajmo u Božjem prijateljstvu, već također u njemu dnevno rastimo.

\+ + +

38. VJERUJEM U DUHA SVETOGA

Nedugo prije svoje muke govorio je Isus svojim apostolima o tome, da se na njemu mora domalo ispuniti ono, što su proroci prorekli o Sinu čovječjemu: Da će biti zlostavljen i ubijen, ali da će treći dan uskrsnuti. To pripovijeda evanđelist Luka i dodaje: "I oni od toga ništa ne razumješe. Ovaj im je govor bio sakriven, i nisu razumjeli, što im je govorio" (Lk. 18, 34).

Matej donosi, da ga je Petar čak i zaustavljao, kad je govorio o trpljenju, koje je stajalo pred njim: "daleko to od tebe, Gospodine, to se ne smije tebi dogoditi!", pomisli u dobronamjernoj neprosvjetljenosti, tako da ga je Gospodin morao odbiti. "Odlazi od mene, sotono, ti me hoćeš sablazniti!" (Mt. 16, 23).

Isus ih je godinama učio riječju i primjerom, ali su oni još daleko od svakoga shvaćanja. Oni ne shvaćaju ni onda, kad su se proročanstva o trpljenju i smrti Sina čovječanskoga ispunjavala. Još u sudačkom dvorištu Petar niječe Gospodina, kojega je vidio u poniženju, ne sjećajući se, da se mora obi-

stiniti i druga riječ: On će tri dana poslije smrti uskrsnuti.

Jest, čak i onda, kad su vidjeli, da je njihov Učitelj uskrsnuo i povratio se na nebo, njihovo je shvaćanje bilo još slabo i maglovito. Poput plašljivih žena zatvoriše dvoranu u kojoj su molili.

Dolazi međutim čas, kad će se i oni odvažno pokazati na javi ne samo kao pristalice Raspetoga, nego će poput njega i oni uzeti na se križ odvažno, da, veselo; bičevat će ih, i oni će se tome radovati (Dj. Ap. 5).

Što je proizvelo tu promjenu? Što se međutim zbilo, da apostoli sada shvaćaju riječ o križu? Da srdačno daju svjedočanstvo za Umrloga na križu? Da se je u njihovim srcima probudila sveta strast: Bogu ugađati, a ne ljudima, i stoga više slušati Boga nego ljude?

Što se zbilo?

U to se vrijeme ispunilo Isusovo obećanje: Doći će Utješitelj, Duh Sveti, koji će ih naučiti sve i koji će ih uputiti u sve, što im je on rekao. U to se vrijeme ispunilo Ezekijelovo proročanstvo: "Dat ću im srce složno i novi duh u nutrinu njihovu, izvadit ću iz tijela njihova kameno srce i dat ću im srce mesno, da hode po mojim uredbama i brižno drže moje zapovijedi. Oni će biti narod moj, i ja ću biti Bog njihov" (Ez. 11, 19).

Deset dana poslije Isusova uzašašća na nebo, začuše apostoli s neba silan šum i u liku plamenih jezika siđe na njih Duh Sveti te ih napuni (Dj. Ap. 2).

Kao što se nekoć čovjek, poslije nego li ga je Bog stvorio, probudio na život i djelovao tek onda, kad mu je Stvoritelj udahnuo "Dah života", tako je i Crkva, što ju je Krist osnovao tek onda dobila pravi život, kada je nada nju došao Duh Sveti.

Sv. Augustin kaže: "Ono što je duša čovječjemu tijelu, to je Duh Sveti tijelu Kristovu, Crkvi." U "Credu" kod sv. Mise, Crkva ga naziva "životvorećim". Prema jednoj riječi sv. Grgura, Krist je glava, a Duh Sveti srce Crkve.

I kao što je Duh Sveti jednom sašao na mladu Crkvu, te je oživio, tako on djeluje u Crkvi i nadalje: on je uči, posvećuje i vodi "do konca svijeta". On je čuva od zablude; on dijeli milosti, što ih je Krist svojim otkupiteljskim djelom zaslužio i ujedno ih pohranio; on štiti Crkvu, da je sile pakla ne nadvladaju.

On posvećuje Crkvu, dok posvećuje pojedine članove i sa svojim dolaskom nosi u dušu posvetnu milost, dakle nadnaravni život. On ne djeluje samo u velikom Božjem hramu Crkve, on svakoga pojedinoga kršćanina čini Božjim hramom (1. Kor. 3, 16).

On je onaj, koji daje milosti u sakramentima; koji "u nama moli neiska-

zanim uzdisajima"; - koji nas rasvjetljuje, da vidimo, što nam služi na spasenje, a što nam je na propast; koji nam daje snagu, da u nasrtajima očuvamo vjernost i u napastima se držimo pošteno.

Kad je crkveni otac Origen još kao dijete ležao u kolijevci, poljubi ga njegov otac Leonida u grudi. Upitali su ga, zašto to radi, a on odgovori : "Srce je moga djeteta hram Duha Svetoga." Takovo strahopoštovanje dužni smo i mi prema samome sebi. Stoga moramo ozbiljno izbjegavati grijeh, koji ga si Duha Svetoga u duši.

"Ako tko ošteti hram Božji, upropastit će njega Bog" (1. Kor. 3, 17). Dijelit će sudbinu Samsona, koji je usmrćen od hrama, što ga je sam porušio.

\+ + +

39. NEBESKI JERUZALEM

Pred nekih sedamdeset godina napisao je neki učenjak (Gregororovius) : "Doći će vrijeme, kad će nadgrobni spomenici Papa imati toliku važnost koliko danas poprsja i kipovi rimskih careva. Papa više ne će biti." 27. studenoga 1875. knez Hlodvig zu Hohenlohe-Chillingfurat poslije jednog razgovora s Renanom u svoj je dnevnik umetnuo slijedeće: "Kod smrti Pija IX. on predviđa velike katastrofe za katoličku Crkvu... U dulje trajanje papinstva Renan vjeruje."

Slično su tokom devetnaestoga stoljeća govorili veoma mnogi. Vrlo je često izgledalo u povijesti Crkve kao onda poslije 20. studenoga 1870.,kad je Crkvi ugrabljen i zadnji ostatak svjetovne moći, te je izgledalo da stoji pred propašću. Ali baš onaj, kojega je udarac najneposrednije i najdublje pogodio, Papa, izjavio je s potpunim duševnim mirom neprijateljima, koji su kliktali od veselja, i preplašenim prijateljima Crkve: "Pobjeda ipak mora biti na našoj strani!" I gle, on se nije prevario u svome pouzdanju. Kao uvijek

tako i sada vrijede o Crkvi riječi : "Nebeski Jeruzaleme, božanskog mira gledanje, od živog stijenja tvrđavo, što vječnom svodu dopireš."

I kao što vazda od početka vrijedi i danas riječ sv. Augustina: "Imade mnogo neprijatelja Crkve, koji tvrde, da je Crkva na umoru i njezino ime da propada; jest, bliži se vrijeme, kad više ne će biti kršćana. Ali dok oni tako govore, umiru sami sebi; a Crkva sada nastavlja svoj život i propovijeda silu Božju svim idućim naraštajima".

Oni, koji misle, da se Crkva mora srušiti, kad na nju zašume oluje, oni u Crkvi vide samo ljudski duh, zgradu, koju je podigao ljudski talenat organizacije. Kad bi Crkva to bila, dakako njihovo bi računanje moralo pogoditi i njezinu propast. No ona je djelo majstorske Božje ruke, pa stoga za njezin daljnji opstanak vrijede zakoni, koji izmiču računanju ljudske mudrosti i lukavstva. U njezinom temelju leži povelja njezina božanskog podrijekla. Pogledajmo to ukratko.

Na koncu svoga evanđelja pripovijeda sv. Matej, da je Isus rekao apostolima, što ih je odabrao: "Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Zato hajdete i učite sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga: i učite ih da drže sve što sam vam zapovijedio: i gle, ja sam s vama u sve dane

do konca svijeta."

Pijo IX. znao je: Spasitelj je rekao: "Sve do konca svijeta , a ne do godine 1870."; odatle njegovo pouzdanje: "Pobjeda mora ostati na našoj strani."

A oni što su ih obratili i krstili apostoli nisu smjeli ostati kao skupina bez ikakva pravila, nego im je Isus već unaprijed predvidio određenu organizaciju. Zato je on vjernike sabrao u jednu zajednicu, koju on sam zove Crkvom, i dade joj sv. Petra kao vrhovnu glavu.

On je to već ranije (Mt. 16.) prorekao, da će Petra učiniti temeljem svoje Crkve i da će mu dati "ključeve kraljevstva nebeskog" t. j. vlast vezivanja i odrješivanja i da će ga učiniti upraviteljem blaga svojih milosti.

I poslije Uskrsnuća, prije nego li je uzašao na nebo, dade mu svečani nalog: "Pasi jaganjce moje"..... "Pasi ovce moje" (Iv. 21.). Tako, isti Petar odmah poslije Isusova Uzašašća na nebo nastupa pri izboru Matije, zatim na Duhove kod propovijedi i kasnije na apostolskom Saboru sasvim jasno kao vrhovna glava mlade Crkve, i oni ga takovim priznavaju.

Da bi njegova Crkva mogla ispuniti svoj zadatak do konca svijeta, da očuva čistu svoju nauku, da ne izgubi svoju čistu nauku u životnim olujama, već je obnavlja, Gospodin joj je s Ocem

poslao Duha Svetoga. Duh Sveti Crkvu vodi i s njom upravlja; njegovo su oruđe papa, biskupi i svećenici.

U ovu našu Crkvu, koja je osnovana iako neuglednim a ono ipak božanskim sredstvima, moramo se potpuno bez ustručavanja pouzdati. Na nju će vrata paklena jurišati svojim bijesom, ali je ne će nikada nadvladati.

Tu našu Crkvu ljubimo svim srcem, ako ustreba za nju trpimo, jest, za nju i umrimo.

I zar da ne budemo ponosna djeca Crkve, kojoj pripadamo?

+ + +

40. KATOLIČKA CRKVA KAO GRAĐEVINA

Jednoga dana pope se Isus na brdo, da propovijeda mnoštvu, što je išlo za njim. Kad je sjeo, pristupiše apostoli k njemu. On otvori usta svoja i učaše. Izvanjska slika ove propovijedi na brdu uzorak je Crkve; gore Spasitelj sa svojim apostolima, koji uči; dolje mnoštvo, koje ga sluša.

Kad je Crkva, koja je tada bila u nacrtima Gospodnjim počela malo pomalo poprimati oblik, zidana je prema ovoj slici: na vršku stoji Petar, zamjenik Kristov poslije njegova povratka k Ocu, a poslije Petrove smrti njegovi nasljednici: pape; sa strane biskupi. Njima je Spasitelj rekao: "Kao što je Otac poslao mene, i ja šaljem vas" (Iv.20,21). Kad je Petar po Božjoj volji i odluci udario svoje biskupsko sjedište u Rimu, ondašnjem glavnom gradu svijeta, to je zakoniti rimski biskup zakonita vidljiva glava Crkve. Rimski biskup imade vrhovnu upravu nad čitavom Crkvom, nad svim kršćanskim općinama, a također i nad svim biskupima. On s njima tvori učeću Crkvu.

I kao što je kod postojanja Crkve

svaki od apostola u sporazumu s Petrom tražio djelokrug svoga rada, tu učio ljude, krštavao i dijelio sakramente; kao što je svaki od njih, kad je narasla kršćanska općina, posvećivao svećenike kao svoje pomoćnike u brizi za duše, tako i sada svaki biskup pod vrhovnim nadzorom Pape upravlja jednim određenim djelokrugom, koji se zove biskupija ili dieceza; tako i sada posvećuje biskup za se svećenike kao pomoćnike u dušobrižništvu, daje im određenu općinu svoje biskupije ili im povjerava na odgovornost neki dio grada. Takovu kršćansku općinu zovemo župa, a trebalo bi, da članovi župe poznavaju svi jedan drugoga i međusobno dijele radosti i boli kao jedna jedina velika obitelj, tako da oni koji stoje izvana moraju reći: "Gledajte samo, kako ljube jedan drugoga!"

Takav izgleda razvoj Crkve, orisan u kratkim potezima, s jedne strane. Promotrimo ga i s druge strane. Sv. Pavao pisao je jednom Efežanima (2,19-22): "Vi ste sugrađani svetih i ukućani Božji, nazidani na temelje apostola i proroka a ugaoni kamen jest sam Krist. Na njemu je sva građevina složena i raste za sveti hram u Gospodinu." U ovoj živoj zgradi Božjoj i svaki je od nas jedan građevni kamen. Mi smo to postali krštenjem, krštenjem ljudi postaju članovi Crkve. I to ne samo izvana ili dogovorno, kao što se na temelju vanjskih obreda postaje članom nekog udruženja, nego stvarno i životno. Krštenik pripada Crkvi kao loza

trsu. Sok trsa kruži svim lozama; tako isto i milost svim članovima Crkve. Dakako, krštenik ne smije sam prekinuti milosnu povezanost s Crkvom.

Dolikuje se jednom promotriti i to, što mi zahvaljujemo našoj svetoj Crkvi. Uzmimo da Crkve za čas nema na svijetu... Isus bi bio za nas uzalud umro; on bi nam bio uzalud zaslužio svoje milosti; ne bi bilo nikoga, koji bi te milosti primjenjivao. Zato hvala Gospodinu, koji je osnovao Crkvu, koji je svojom čudesnom moći drži, i koji nas je pozvao u ovu svetu Crkvu. Zato bezuslovni posluh, i usto veseli i spremni posluh prema Crkvi. Ona ne traži ništa, nego Božju čast i našu sreću. Nadalje poštovanje prema svećenicima kao prema oruđu Duha Svetoga pri dijeljenju milosti. Pa i onda, kad nam se svećenik ne dopada. I onda kad on zaboravi svoje dužnosti. "Ti nisi sudac, njega će suditi Bog, a ti ga časti radi njegove svete službe, jer je on posvećen i njega ti je postavio Bog". (Alban Stolz). Na koncu mnogo, mnogo moliti za dobre svećenike. Svećenicima je potrebna velika milost, da ne oslabe u žaru za duše. Neka priprosta radnica u Münsteru u Westfaliji s godine je na godinu molila svake subote na večer sa svojom obitelji krunicu za dobre svećenike. A u dane svećeničkog ređenja davala je svaki put, da se izreče jedna sv. Misa na tu nakanu. Zaista valjani član katoličke Crkve!

41. TROSTRUKA SLUŽBA CRKVE

Na putu prema Damasku putuje Saul iz Jeruzalema. U džepu nosi pismena ovlaštenja od velikog svećenika,nađe li muškarca ili ženu, koji se priznavaju sljedbenicima Kristovim, da ih veže i dovede u Jeruzalem. Nedaleko od grada obasja ga iznenada nebesko svijetlo i neki glas progovori: "Saule, Saule, zašto me progoniš?" Saul upita: "Tko si ti Gospodine?" Glas odgovori: "Ja sam Isus kojega ti progoniš." - Tko progoni članove, taj progoni samoga Krista. Crkva je otajstveno tijelo Kristovo, ona je neprekidno živući Krist.

Zato Crkva ima određenje i zadatak da nastavlja Spasiteljevo djelo. On si je kao zadatak označio: potražiti i spasiti ono, što je bilo izgubljeno (Lk. 19, 10). A kako je on pozvao k spasenju sve narode svih vremena,a ne samo ljude, koji su u isto vrijeme s njim živjeli u Palestini, on je baš zato osnovao Crkvu.

Spasitelj je unaprijed označio i sredstva i upute, koje ljude vode k spasenju. Najprije ona mora ljude poučiti; ljudi moraju najprije upoznati

istinu. "Hajdete i učite sve narode!", tako je zapovijedio Gospodin. U ovoj riječi leži nalog sa strane Crkve, ali i zadatak za sve ljude: Naime primiti nauku Crkve. O učiteljskoj službi Crkve i o njezinom značaju podrobnije drugom zgodom.

Drugi je zadatak Crkve svećenička služba, koju je Spasitelj na nju prenio. Po ovoj službi pomiruje Crkva duše s Bogom (Mt. 28, 19). Po ovoj službi ona čisti duše od grijeha, ako su u nj upale (Iv. 20, 23). Po ovoj službi ona prikazuje veliku pomirbenu žrtvu Novoga Zavjeta (Lk. 22, 19). Po ovoj svećeničkoj službi Crkva upravlja blagom Kristovih milosti.

Na koncu Isus je naložio svojoj Crkvi, neka uči ljude, da drže sve,što je on zapovijedio. Crkva pokazuje ljudima, koji po krštenju postaju njezinom djecom ili kao žalutala djeca k njoj opet dolaze raskajani, ne samo svojom naukom put prema blaženstvu, nego ona ih trajno vodi na tome putu privikivanjem i nadahnućima, opomenom i sokolenjem, zapovijedima i, ako je potrebno, kaznama. Kao što se dobar pastir brine za povjerenu mu ovcu, čuva je i vodi na dobre pašnjake, te je zdravu i čitavu vodi natrag kući, tako i Crkva, samo još u većem smislu, vrši pastirsku službu na svojoj djeci.

Kako li se moramo osjećati dobro zakriljeni kao djeca naše katoličke Cr-

kve! Gledajmo samo pozorno svakoga dana i časa bilo njezine ljubavi od časa, kad smo u nju bili učlanjeni krštenjem, sve dok ne bude našu dušu, koja će umirati svijetu, predvodila u bolji prekogrobni život.

Ne zaboravimo nikada, što je nama Crkva. Ako nas zaborave i napuste svi ljudi, Crkva će nam ostati vjerna dokle se god mi njoj ne iznevjerimo. Ako za nas sve stvari izgube svoju vrijednost, životne vrijednosti, blago milosti, koje nam Crkva pruža, čuva svoju vrijednost za vječnost.

Ne dopustimo, da spoznaja ove istine u našoj duši izblijedi dnevnom navikom. Ljubav je Crkve svakodnevno nova, i naša radost i naša zahvalnost neka budu svakog dana nove!

Engleskinja Lady Herbert kroz tolike si je zapreke prokrčila put do istine i do Crkve Kristove. Jednoga dana postade joj jasno, da anglikanska zajednica, u kojoj je ona odrasla ne može biti prava Crkva, jer se je otrgla od živoga panja.

Za nju onda više nije bilo oklijevanja. Nisu je mogle zadržati ni obljubljene navike, ni sjećanje, ni briga za obitelj i djecu, da učini odlučni korak. Jednoga dana bile su svladane sve zapreke i ona se svečano odreče zablude.

Slijedećega dana stupi u katedralu. Tu u kući svoga Boga, u blizini

oltara, gdje je znala da prebiva njezin Spasitelj pod oblikom kruha, s neopisivom radošću upozna: "Ovdje sam sada kod kuće! - sve ovo sada pripada meni - sada i zauvijek i vječno. Sada sam zakriljena, jer sam dijete katoličke Crkve!" -

Neka ta svijest i ta radost u svako doba žive i u nama!

+ + +

42. NEPOGREŠIVO UČITELJSTVO CRKVE

Tek su prestala krvava progonstva Crkve, kad se pomoliše u redovima Crkve prvi lažni učitelji. Najopasniji je bio Arije, koji je nijekao, da je Krist pravi Bog. Na to se godine 325. sabraše u Niceji tri stotine biskupa, žabaciše krivu nauku Arijevu izjavivši jednoglasno: "Vjerujemo u Isusa Krista, Sina Božjega, Jedinorođenoga..... pravoga Boga." Ovu izjavu crkvenog Sabora potvrdio je Papa Silvestar, a car je Konstantin pisao svojim kršćanskim općinama: "Ono, što je ovdje ustvrdilo tri stotine biskupa, glas je Božji, jer je Duh Sveti prosvjetlio ove časne muževe i očitovao im volju Božju."

Sveti Atanazije pisao je kasnije: "Ono, što je Bog izjavio na ovom crkvenom Saboru, trajat će na vijeke."

Crkva smatra svojim pravom i svojom dužnošću, da čuva nauku Isusa Krista čistu protiv sumnjama i zabludama. Ona je bila uvjerena, da je u vršenju svoje učiteljske službe nepogrešiva. Ona još i danas stoji na tom stanovištu, da : ili Papa ili opći crkveni

Sabor, koji potvrdi Papa, nepogrešivo navješta nauku vjere i ćudoređa.

No da li Crkva stoji s pravom na tom stanovištu? Da li ona sebi ne pripisuje punomoć i vlast, koja joj ne pripada? Zar nemamo Sveto Pismo, u kojemu su sadržane od Boga objavljenje istine, i zar ne može svaki kršćanin sam istraživati istinu?...

Kad bi netko htio ozbiljno podići ovaj prigovor, moglo bi mu se odgovoriti: Isus nije dao nalog svojim apostolima: Hajdete i pišite, već: Hajdete i naučavajte! Stvarno, od Isusovih apostola samo su dvojica napisala evanđelje i samo petorica njih nekoliko poslanica. Da je Isus htio poučiti svijet pisanim djelima, on bi svojim apostolima jamačno dao drukčiji nalog, i apostoli bi nalog, što im ga je dao njihov učitelj, izvršili na drugi način.

Učeni Pavao ne bi se dao na putovanja, koja su mu trošila vrijeme i snage; bio bi pisao i uz to propovijedao, a onako, on je propovijedao i uz to pisao. Isto nam kaže i zdrava pamet.

Božanski Osnivač Crkve znao je to unaprijed, da napisanu riječ jedan tumači ovako, a drugi onako i da mora nastati kobna pometnja duhova, ako živo učiteljstvo u svako doba svim krivovjernim tumačenjima ne suprostavi pravo tumačenje, koje veže sve. Što bismo jasnije mogli misliti mogli misliti od

riječi u Isusovim ustima: "Ovo je tijelo moje". - "Ovo je krv moja." - Pa ipak u vrijeme Luterovo bilo je više od dvanaest raznih tumačenja ovih riječi; i svako je tumačenje za se svojatalo, da je ono jedino ispravno. Ovu zbrku nije mogao Isus imati u nakani kad je rekao: "Hajdete i naučavajte sve narode!"

O tom je promišljao pred više od 80 godina i anglikanski svećenik Henry Manning u Engleskoj, koja je brojila 400 raznih slijedba, i to je razmišljanje bio glavni razlog, koji ga je doveo u krilo katoličke Crkve.

Nekadašnji protestantski pastor Krogh-Tonning pripovijeda u svojim "Uspomenama jednog obraćenika", da je nekoga dana došla k njemu jedna žena koja je htjela istupiti iz anglikanske crkve, jer se u seoskoj crkvi moralo imati kumove, a o kumovima se ništa ne nalazi u bibliji. Tek kada je pastor kazao da u bibliji ne stoji ništa ni o krštenju djece, ostade zabezeknuta. Neki mu drugi reče, da ne može više ostati u Državnoj crkvi, jer na crkvenim vratima stoje policajci, a o policajcima nema ništa u bibliji. Trogh-Tonning mu odgovori, da on jede, i to vrlo slobodno krumpire, a bez da je u bibliji dozvoljeno jesti krumpire.

Makar je to samo sitni primjer iz svakidašnjeg života, on ipak pokazuje, do kojih nastranosti vodi "slobodno

istraživanje biblije" i načelo "samo Sv. Pismo", i kako je už Sveto Pismo upravo prirodno potrebito živo nepogrešivo učiteljstvo.

Kad bi netko htio **učiniti** Sveto Pismo jedinim izvorom svoje vjere te ga bez pristranosti čitati, naći će u njemu kako je Krist ostavio nepogrešivo učiteljstvo: "Idite i naučavajte sve narode... i evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta" (Mt. 28, 19). - "Ja ću moliti Oca, i dat će vam drugog utješitelja, da ostane s vama do vijeka" (Iv. 14, 16). -

Tko iskreno i nepristrano pročita cijeli Novi Zavjet, na toliko mjesta naći će još, da Crkvu moramo slušati (Lk. 10, 16), jer ona je stup i tvrđa istine (1. Tim. 33, 15).

\+ + +

43. SVEĆENIČKA I PASTIRSKA SLUŽBA CRKVE

Slavni engleski obračenik Newmann, koji si je prokrčio put "iz tame i slika do istine", kako si je sam složio grobni natpis, kao starac napisao je o katoličkoj Crkvi ovo: "Našao sam moć, izvor snage i okrepu, utjehu u božanstvu i pomirbenoj smrti našega Gospodina, u njegovoj stvarnoj prisutnosti u sv. Pričesti, u njegovoj božanskoj i čovječanskoj moći, koja pada u dio svim dobrim katolicima, a koju drugi kršćani jedva da slute."

U svojoj molitvi Bogu kaže: "Ne dopusti nikada, ni za sami jedan čas, da zaboravim, da si ti na zemlji osnovao svoje kraljevstvo, da je Crkva tvoje djelo, tvoja ustanova, tvoje oruđe. Da smo tako pod tvojom vlašću, tvojim zakonima i tvojim okom, da kad govori Crkva, govoriš ti sam. Ne daj, da me povjerljivost s ovom istinom učini bešćutnim prema njoj. Ne daj, da radi slaboća tvojih ljudskih namjesnika zaboravim, da si ti onaj, koji govori i radi u njima."

Kako li je lijepo i pobožno u ovim

riječima izraženo ono, što je Crkva u sebi i što je ona u nama. Divnim je riječima izneseno ono, što je bitno na Crkvi. To je jezik mirne ljubavi časnoga i zrelog duha prema svojoj majci. Tu nema ništa od onoga duha, koji na svojoj majci vidi samo bore i brazgotine i žuljave ruke i radi toga je prezire, namjesto da joj bude na tome još zahvalniji.

Crkva je velesvećenica Novoga Zavjeta, posrednica između Boga i ljudi, kao što je Krist Veliki Svećenik i Posrednik između Oca i njegove djece.

Veliku žrtvu poklona, zahvale, pomirbe i prošnje, koju je Isus kao Veliki Svećenik prikazao na Križu Ocu, Crkva obnavlja posvuda i za sve ljude nekrvnim načinom na Isusovu zapovijed: "Ovo činite na moju uspomenu!" I svim svojim članovima ona dijeli putem sakramenata milosti, koje im u njihovu položaju trebaju. Zato kaže sv. Pavao: "Neka nas svatko drži službenicima Kristovim i djeliteljima tajna Božjih" (1. Kor. 4, 1.).

Kao službenici i oruđa Kristova, a ne namjesto Krista, svećenici stoje vjernicima kao posrednici milosti, što nam ih je Krist svojom krvlju zaslužio. To je svećenička služba katoličke Crkve!

I tko bude uvijek vjerno dijete ove Crkve, u kojoj će naći "moć, izvor snage i okrepu" bit će mu udijeljena

"živa voda, koja uvire u život vječni".

I mi molimo s plemenitim Newmannom: "O Bože, ne daj, da me povjerljivost s ovom istinom učini bešćutnim prema njoj!"

Sveti Petar naziva cijeli kršćanski puk "svetim svećenstvom". U Crkvi Kristovoj ne postoji samo posebno svećenstvo izabranih, od Boga zato pozvanih svećenika, koji vrše svećeničku službu. Svi su vjernici u nekom smislu svećenici. Ovo se opće svećenstvo temelji na krštenju, a usavršava potvrdom. Na svim je članovima Crkve dužnost, da prema svojim snagama surađuju u kraljevstvu Božjem na zemlji.

Na tu je dužnost podsjetio u našim danima posebno Papa Pijo XI. u svome pozivu na Katoličku Akciju. U svome okružnom pismu "Ubi arcano" nalaže biskupima: "Podsjetite vaše vjernike i laičkoga staleža, neka kao alici apostoli u tišini i u javnosti... pomažu širiti poznanje i ljubav Kristovu te tako zasluže časni naziv: izabranog naraštaja, kraljevskog svećenstva, svetoga puka."

Kardinal Pacelli, a kasnije Papa Pio XII., kao apostolski nuncij kazao je na katoličkom sastanku u Magdeburgu: "Potrebe i zadaće su Crkve danas...... tako velike i silne, da svećenici nikako ne mogu biti bez apostolata laika."

Kako je Crkva zajednica živih ljudi, od kojih svaki ima svoju glavu i

svoje mišljenje, svoje posebne slabosti i raspoloženja, to su za jedan uređeni zajednički život i za postignuće cilja Crkve potrebiti neki zakoni. Crkva daje te zakone putem pastirske službe, koju je na nju prenio Krist. Ako Crkva imade pravo i dužnost, da daje zakone, to očito članovi Crkve imaju dužnost, da Crkvu slijede. A gdje se vjernici ogriješe o crkvene zakone, na Crkvu spada udariti kazne za pokoru i popravak grešnika, te se prestraše od daljnjih prestupaka. Ako je Crkva primorana da kazni, ona to čini bolnim srcem. Ali, ako zalutala ovca ne će da više sluša glas pastira, kojim je on opominje, onda ona taj svoj neposluh mora osjetiti na vlastitoj koži. To traži njezino vlastito dobro.

+ + +

44. PRAVA KRISTOVA CRKVA

Krist je rekao sv. Petru: "Na toj stijeni sazidat ću Crkvu svoju." On je dakle osnovao samo jednu Crkvu. To je Crkva, o kojoj mi u sv. Misi molimo: "Vjerujem u jednu, svetu, katoličku i apostolsku Crkvu."

Isus je rekao samo apostolima : "Kao što je poslao Otac mene, i ja šaljem vas", samo je na njih prenio svoje punomoći. A kako Crkva imade trajati do konca vremena, to možemo smatrati Crkvom, što ju je Isus osnovao, samo onu, u kojoj još i danas ima osoba, koje svoje punomoći i svoju vlast posjeduju neprekidnim nizom sve tamo od apostola. To je rimokatolička Crkva. Papa i biskupi zakoniti su nasljednici apostola. Ivan XXIII. je 263. nasljednik Petrov. Između Ivana XXIII. i Petra postoji živa veza.

Imade cijeli niz vjerskih zajednica, koje se zovu Crkvama, ali nemaju ove bitne oznake prave Crkve: nisu apostolske. Nek nam to objasni jedna priča.

Četiri kršćanina: jedan katolik, jedan protestant, jedan grk i jedan starokatolik - pozvaše jednoga muhamedanca,

neka prosudi, koja je od njihovih crkava prava crkva. Ovaj zapita protestanta: "Kada je nastala vaša crkva?" - "Prije četiri stotine godina." - "A šta su bili vaši pređi prije?" - "Katolici." Onda je upitao grka. "Otkada postoji tvoja crkva?" - "Od nekih devetsto godina." - "A što su bili vaši pradjedovi prije toga vremena?" - "Katolici." Na to je stavio pitanje starokatoliku: "Koliko ima da postoji tvoja crkva?" - "Od godine 1870." - "A u što se pribrajala prije toga vremena?" "U katoličku Crkvu." Na koncu zapita katolika: "Koliko ima da postoji vaša Crkva?" - "Ima hiljadu devet stotina godina - otkad ju je Krist osnovao i poslao joj Duha Svetoga." - "A kako ti znadeš da je to još ista Crkva?" - "Neprekidni niz Papa od Petra do Ivana XXIII, to dokazuje." Na to će muhamedanac: "Ako je Krist ustanovio samo jednu crkvu, to mora biti samo katolička Crkva prava Crkva."

Katolička Crkva stoji ne samo sa znakom vanjskoga jedinstva između mnogih crkava, ona posjeduje još i nutarnje jedinstvo nauke, bogoslužja i uprave.

Dok je ugledni protestant Klaus Herms kazao za protestantske crkve : "Ono, u čemu se mi protestanti još slažemo, usudio bih se napisati na nokat moga prsta", držala je i drži katolička Crkva u svim vremenima i svim zem-

ljama čvrsto vjerske istine, kako su ih naviještali apostoli; svetu Misnu Žrtvu, kako su je slavili u dvorani Zadnje Večere i u katakombama; sedam svetih sakramenata, kako ih je Isus ustanovio. Dakako, time ne poričemo, da nije sadržaj vjerskih članaka tokom stoljeća jasnije stupao na vidjelo, pa ni to, da način slavljenja Misne Žrtve, i dijeljenja sakramenata nije prošao mnoge promjene, ukoliko se radi o popratnim ceremonijama.

Ta Crkva je živo tijelo Kristovo, a ne njegovo tijelo u grobu; ona je sazidana na hridi, ali se nije okamenila. Oblici se mijenjaju, no bit joj je nepromijenjena kao u onaj prvi dan. I dok se druge crkve raspadaju u brojne pokrajinske crkve i skupine, daleko jedne od drugih, rimokatolička je Crkva jedinstvena pod zajedničkom vrhovnom glavom, Papom, vidljivom glavom Crkve i najljepšim simbolom njezina jedinstva.

Kako je Krist došao da otkupi sve ljude, u biti Crkve što ju je on osnovao leži, da je ona "katolička", t. j. sveopća. Ona je svijesna te svoje zadaće i nije se umorila u osvajanju svijeta.

Grci, kao ni protestanti nemaju ovog znaka općenitosti. Istočna crkva zadovoljava se time, da sačuva ono, što ima, a protestanti se dadoše na misijski rad tek početkom XIX. stoljeća. Ranije su se tome formalno opirali.

Neslomiva volja za misijskim radom jedan je od najsjajnijih i najjasnijih znakova valjanosti naše Crkve.

No iako rimska Crkva ima jasni znak jedinstva i općenitosti, iako ona može svoje porijeklo nedvojbeno povući natrag do Krista, usprkos toga ona ne bi bila prava Crkva, ako se ne bi s pravom mogla nazvati i svetom.

+ + +

45. SVETOST CRKVE

Određenje je ljudi na zemlji da postanu sveti. Ta oni imaju na koncu vremena zemaljske kušnje, prispjeti gledanju Boga u nebu. Ali u nebo ne može ući ništa nečisto (Mudr. 7, 25). Sv. Pavao stoga kaže: "Ovo je volja Božja: Vi imate biti sveti" (1. Sol. 4, 3). A Spasitelj sam kaže: "Budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski" (Mt. 5, 48). Crkva Kristova je voditeljica k tome cilju. A kako ona ima posvećivati ljude, nužno je, da i ona sama bude sveta. Jer: nemo dat, quod non habet, kako veli poslovica: Ono, što netko misli dati drugome, to treba da prije ima on sam.

Da li je katolička Crkva sveta?

Stavimo li to pitanje s obzirom na njezina Osnivača, odgovor glasi: bezuslovno! Ta Crkvu je osnovao onaj, kojega je Otac nebeski nazvao svojim Sinom, koji mu je omilio; nju je osnovao onaj, koji je mogao na svoje neprijatelje upraviti pitanje: "Tko će mi od vas dokazati kakav grijeh?" (Iv.8,46).

Katolička Crkva stoji u protivnosti s drugim zajednicama. Je li nebeski

Otac zaorio svojim glasom nad Luterom ili Kalvinom ili Zwingliem ili inače nad kakvim drugim osnivačem koje crkve: "Ovo je sin moj ljubljeni, koji mi je omilio?" Je li Luter ili Kalvin ili Zwingli imao odvažnosti da upita: "Tko će mi od vas dokazati kakav grijeh?"

Crkvu možemo nazivati svetom i pod tim vidom, što ona ima moć, da posvećuje svoju djecu. Ona naviješta vjerski i moralni nauk, što ga je preuzela od Krista, i čuva ga uz pomoć Duha Svetoga čist i nepokvaren. Ona ne pušta, da se iz njega izbriše ni jedan zarez, da se ni jedno slovce umetne, a još manje pušta, da mu se primješa koja lažna nauka, upravo kao što majka ne stavlja pred svoju djecu hranu, u koju je primješan otrov. Ona ne trpi da netko dođe te uči, da čovjek, od kako je počinjen istočni grijeh nema slobodne volje, i da ta zabluda ubija svaku težnju za krepošću. Ona ne trpi, da netko protivno jasnoj riječi Božjoj u Sv. Pismu navješta, da čovjeka spasava jedino vjera, a da su dobra djela suvišna. Ona ne trpi da netko plaši duše, koje je Bog pozvao na blaženstvo, s krivom tvrdnjom, da je Bog već unaprijed odredio jedan dio ljudskog roda na osuđenje. I kako Crkva čuva i navije-šta čistu nauku Kristovu, tako je ona i vjerno sačuvala sredstva posvećenja, što ih je Krist uredio, i dijeli ih još i danas, kao što su to činili i

apostoli.

Da je Crkva zaista sveta i da su njezina milosna sredstva djelotvorna, pokazuje uspjeh.

Stablo se poznaje po plodovima : njezina djeca, koja vjernim srcem primaju nauku Crkve i spremno je nastoje vršiti, koji savjesno upotrebljavaju milosna sredstva Crkve, oni uistinu postaju sveti.

Da svetost nije puka prividnost, nego stvarnost, zato imamo osim riječi Crkve još dokaz u čudesima, kojima je Bog katkada potvrdio svetost svoje djece. Kod drugih vjerskih zajednica, uzalud se ogledamo za svecima.

Pred nekih 25 godina napisao je grof Heinrich Coudenhowe-Kalergi: "Tražim takove mučenike ljubavi prema Bogu i ljubavi prema bližnjemu (kao što su na pr. Terezija, Elizabeta, Hildegarda, Ignacije Lojolski, Franjo Asiški, Vinko Paulski, Filip Neri) ima četiri godine u protestantskoj crkvi. Dosada nisam našao još ni jednoga."

No ne tako, kao da izvan katoličke Crkve nema plemenitih ljudi. Ako čovjek bez svoje krivnje živi u zabludi i pritom slijedi rado glas svoje savjesti, njemu Boga daje također izvanrednim sredstvima svoju milost i vodi ga izvanrednim putevima prema cilju.

Ali, tko se ne može ispričati, da je u zabludi bez vlastite krivice, za toga je katolička crkva jedina, koja

ljude spasava.

No zar ne govori protiv svetosti Crkve to, što ih uz njezinu djecu ima toliko, koji nisu sveti, često puta sve su prije nego sveti?

Crkva je nalik oranici, na kojoj raste pšenica i ljulj. Ljulj ne uspjeva stoga, jer je oranica slaba; dočim uspjevanje pšenice u gustim klasovima dokazuje da je oranica dobra.

Ako djeca Crkve ne žive sveto i promaše svoj vječni cilj, nije Crkva kriva, već oni koji ne slušaju nauku Crkve i ne upotrebljavaju njezina sredstva milosti. Jer u Crkvi imade i onoga, što nije sveto, ne smiju odatle zaključiti, da ona nije sveta, već moramo zaključiti: jer u Crkvi ima svetosti - ona mora zato biti sveta.

Na močvarnom tlu ne uspjeva ni jedna jedina pšenična vlat.

\+ + +

46.TROSTRUKO KRALJEVSTVO CRKVE

Crkva ne obuhvaća samo krštenike, koji žive na zemlji, već sve, koji su krštenjem učlanjeni u Tijelo Kristovo i nijesu se od njega svojevoljno opet otrgli; dakle i one, koji su smrću pozvani s ove zemlje - sve one, čija se koljena prigibaju pred Kristom na zemlji i nad zemljom i pod zemljom. Blaženici, koji su već prispjeli gledanju Boga; bijedne duše, koje se još čiste u čistilištu "kao kroz oganj", da postanu sposobni i vrijedni gledanja Boga; i mi koji još stojimo u borbi sa silama tame u mračnim dolinama života pogledom uprtim prema sjajnim visinama vječnosti - svi ovi zajedno sačinjavaju otajstveno Tijelo Kristovo.

One, koji su već na cilju, zovemo slavodobitnom Crkvom; bijedne duše u čistilištu zovemo trpećom Crkvom; a same sebe kako bismo mogli zgodnije nazvati negoli vojujućom Crkvom! Ovu trostruku raščlanjenu sveukupnu Crkvu zovemo "zajednicom Svetih"; ne kao da bismo htjeli reći time, da su svi njezini članovi već sveti, nego jer smo svi mi pozvani na svetost (1.Sol.4,3), i jer smo kršte-

njem opravdani i osposobljeni za savršenu svetost. "Ali se opraste, posvetiste, opravdaste u imenu Gospodina našega i u Duhu Boga našega" (1.Kor.6,11). Trostruka Kristova Crkva sliči izraelskom narodu, kad je prolazio kroz Crveno More. Jedan je dio naroda već prispio do cilja, jedan se dio primakao cilju, a jedan je dio bio još u zemlji ropstva pritisnut od neprijatelja.

Živu povezanost pojedinih članova Kristova Tijela sv.Pavao zorno opisuje (1.Kor.12,21.sl.), dok ovo otajstveno tijelo uspoređuje s ljudskim tijelom u kojemu pojedini udovi na isti način stoje u složnoj životnoj povezanosti: "Oko ne može reći ruci: ne trebam te ili opet glava nogama: ne trebate mi. Naprotiv. Mnogo više su potrebni udovi tijela koji izgledaju slabiji...Bog je tako složio tijelo, da slabijemu udu dade ozbiljniju čast, da ne bude razdor u tijelu, nego da se udovi jednako brinu jedan za drugoga i ako strada jedan ud, s njim stradaju svi udovi, ako li se slavi jedan ud, s njim se raduju svi udovi."

Mi se radujemo s blaženičima u nebu, što su postigli vječnu sreću, a oni sa svoje strane "prikazuju svoje molitve za nas Gospodinu" (Trident.sj.25), da nas Bog pomogne svojom milošću, te i mi postignemo taj vječni cilj. Oni naime znadu naše pogibli, naše borbe, naše slabosti: "Oni vide u Bogu sve što se na zemlji zbiva, kao u ogledalu", kaže sv.Terezija. A sv.Toma Akvinski veli:

"Što da oni ne vide,kad vide onoga koji sve vidi!" Oni na nas ne gledaju bešćutno,nego s velikom nadnaravnom ljubavlju, ta mi smo tako reći dio njih samih.

Našoj braći i sestrama,koji su pred nama preminuli i koji u čistilištu isčekuju,kad će ugledati Boga,možemo kod Boga pružiti pomoć pokorom i dobrim djelima,da im se skrati vrijeme krati vrijeme kušnje. To je Crkva odvajkada vjerovala i radila. Sv.Perpetua vidje u čudesnom ukazanju,kako duša njezina brata uzdiše iz čistilišta; srdačno se pomoli Bogu za njega i malo zatim vidje ga n nebeskoj slavi,oslobođena od svih patnja. Kad je umro car Teodozije,reče sv.Ambrozije:"Ja sam ga ljubio,zato ću ga poslije njegove smrti pratiti u zemlju živih,ne ću ga pustiti prije,nego li ga svojim suzama i plačem dovedem na sveto brdo Gospodnje."

Ali i mi članovi vojujuće Crkve možemo i moramo pomagati jedan drugome dobrim djelima i zagovorom kod Boga. Tako su nekoć kršćani svojim molitvama izbavili Petra iz tamnice.Tako je Stjepan,kad su ga kamenovali isprosio Savlovo obraćenje. Tako je Monika svojim dugogodišnjim prošnjama izmolila spasenje svome Augustinu. Pa i sv.Pavao moli: "Pomozite mi svojim molitvama kod Boga!" (Rim.15,3o).Sv, Jakov opominje: "Molite jedan za drugoga, da se spasite!" (5.16). Ne može se ni jedno udo tijela osjećati dobro samo za sebe, već samo onda, ako je svim udovima dobro.

47. PONOVNO DOBIVENA SREĆA

Bilo je to nekoga poslijepodneva u predproljeće zadnjih godina. Svijetli topli sunčev sjaj učinio je dan blagdanom vabeći u prirodu mlado i staro. Šetači su išli svojim putem poput kakve nepravilne procesije. Na širokoj cesti najednom prestade šetnja, stvori se mala skupina, koja se brzo povećala, Na lijevoj strani stade mrtvački auto s otvorenim vratima, a i na kući, pred kojom se zaustavio vrata su bila širom otvorena. Poslije nekoliko časaka dođoše iz kuće četiri u crno obučena čovjeka s teškim mrtvačkim lijesom. Vješto, kako oni obično obavljaju taj posao, digoše lijes u kola i zatvoriše na njima vrata. Za jedan trenutak auto pođe u pravcu groblja.

Čovječji život dospio je na konac, čovjek se je morao rastati s kućom u kojoj se rodio i uživao radost i trpio patnje, Krenuo je na zadnje putovanje, odakle nema povratka.

Ljudi, koji su preko volje prekinuli svoju šetnju išli su dalje svojim putem, nešto laganije nego li prije, nešto tiše, ozbiljnije. Sretoše smrt.

Onu, koja nije besposlena ni u lijepu predproljetnu nedjelju.

Dok mladi život buja u svim stablima i grmovima i oranicama i dok se ljudi vesele proljeću, na vratima diže ona svoje žrtve. Ljudi, čije su se oči upravo još bezbrižno smijale, gledaju zastravljeni jedan u drugoga. Kada ću ja postati njezinom žrtvom? Kada će ona pograbiti nas jednoga za drugim? Nije li smrt najstrašniji neprijatelj, što ga čovjek poznaje? Nije li to najužasnija riječ što je posjeduje ljudski govor?

Ne, ona nije najgori neprijatelj, što ga imamo. Mnogo nam je gori neprijatelj njezin otac, a to je grijeh. Ljudski govor imade mnogo užasniju riječ od "smrti", a ta je riječ: "grijeh" Za čovjeka, koji je prost od grijeha, smrt uopće nema ništa više strašno. Bilo je ljudi, koji su se sa smrću igrali kao s prijateljem. Sveti ju je Franjo nazivao "sestricom" i zaželio joj je dobrodošlicu. U zadnjim časovima u svojoj "Pjesmi bratu suncu", nadodao je i jednu kiticu "sestrici smrti". Zadnji dan morali su pred njim brat Anđeo i brat Leon svеđerno pjevati pjesmu suncu, a u zadnjim retcima i on je složio svoj gla s njihovima: "Hvaljen budi, Gospodine, radi sestrice smrti!"

No s grijehom ne može se čovjek šaliti. Gdje prebiva grijeh, tu nema nikakve radosti. Jednom je opazio Fra-

njo, da je jedan od njegovih drugova snužden. Svetac ga zapita, da li je pao u grijeh, pred Bogom on može sve urediti. Nije mogao zamisliti koji drugi razlog s kojega, da čovjek bude žalostan. Grijeh je najstrašnija nesreća, koja čovjeka može snaći, i zapravo jedina nesreća.

Neki griješnik dirljivo oplakuje svoju izgubljenu sreću:

"Kao slatku pjesmu, koja tužno
zamire,
kao čarobnu strunu, koja naglo
puknu.
Sada je noć tako tamna, da me
jeza hvata -
noć za kojom ne sviće više jutro.
Nemirno osluškuje duša u daljine,
nemoćno gleda moje oko za
zvijezdama.
Tamo daleko zavija noćni vjetar
hladan i vlažan,
a i zvijezde kruže hladne i
vlažne."

Mi uviđamo baš u tome beskrajnu ljubav našega Spasitelja, što je svladao ne samo smrt, već je skršio i vlast grijehu. On je došao kao Janje Božje, koje diže grijehe svijeta (Iv. 1, 29), "u njemu imamo otkup njegovom krvlju, oproštenje grijeha" (Kol. 1, 14).

I iza grozne noći grijeha sviće jutro, samo ako grešnik upravi svoje oko prema otkupiteljskom svijetlu, ako, uđe u se raskajan, te svoje grijehe

ispovijedi onima, kojima je Spasitelj rekao: "Što god razriješite na zemlji, bit će razriješeno i na nebu" (Mt. 18, 18).

Možda ove priproste retke čita jedan ili drugi, koji jeca pod pritiskom teških grijeha, a nije našao snage, da teret strese sa sebe. Neka danas pod ruševinama grijeha iskopa dobru volju, koja ipak još sasvim duboko leži u njima. Pa kad bi njegova duša bila crvena od grijeha kao skrlet, postat će opet bijela koa snijeg (Iz. 1, 18).

Milost Božja spojena s tvojom dobrom voljom, prijatelju, učinit će čudo. Granut će ti jutro novoga života.

\+ + +

48. NEPOZNATI DAN I ČAS

Kad je Matija Claudius (+ 1815.) ležao na smrti, titrao mu je smješak na usnama te bi od časa do časa kao u tihom začuđenju tresnuo glavom. Njegova je kći istraživala, čime je on u duši zaokupljen. Starac je odgovorio s neopisivom prijaznošću: "Čitav svoj život razmišljao sam o smrti. Nastojao sam riješiti njezinu zagonetku i nazivao je svojom najboljom prijateljicom. A sada, kada je ona pružila ruku za mnom, još mi je isto tako zagonetna i nerazumljiva i ne znam, kakova je i što je. Također ne znam, kakva će ona biti kad me sad uzme sa sobom. Oh, kako li se veselim, što ću sad naskoro riješiti tu zagonetku!"

Smrt ostaje za svakoga čovjeka zastrta neshvatljivim tajnama, dok je čovjek sam ne okuša. Ali onaj, kome se tajna razotkrila, ne može nam o tome više ništa kazati. Samo je jedna stvar sigurna o smrti: da ćemo pasti u njezine ruke.

"Sve se zakone dade prekršiti", kaže Abraham a Sancta Clara, "jedino se ne može mimoići zakon smrti, jer

tim putem mora svatko ići. Ovu čašu mora svatko ispiti, taj čvor mora svatko razriješiti: svakome je dosuđen ovaj napitak, ovu pjesmu mora svatko zapjevati, po ovoj svirali mora svatko zaplesati, ova će cipela svakoga zgnječiti, ovu carinu mora svatko platiti. Umrijeti, umrijeti, moraju svi. Ni vi mladići niste od nje oslobođeni."

Ljudi mogu odbaciti sve izreke Svetoga Pisma - no riječ u poslanici Židovima (9, 27) ne mogu odbaciti : "Čovjeku je odlučeno jedanput umrijeti......"

I kako je istinita ta izreka, tako su isto istinite riječi, koje se neposredno na njih nadovezuju: "..... a poslije toga sud." U času kad se duša odijeli od tijela i povrati svome Bogu, koji ju je na svijet poslao, to će za nju vrijediti riječi: "Daj sada račun upravljanja svoga!" Onda će duša primiti svoju plaću zauvijek, kakovu je zaslužila za vrijeme zemaljske kušnje: Ako je bila vjerna volji Božjoj, plaća joj se nebo sa njegovim vječnim blaženstvima; ako li se volji Božjoj protivila, bit će zabačena i mora svoju krivicu vječno ispaštati u paklu. Ako je ljubila Boga, ali se nije uzdržala od pogrešaka, mora se prije očistiti u čistilištu i tu sazoriti za nebo.

Neka nam misao na smrt bude uvijek ujedno i misao na sud, Kad se prekine "srebrna vrpca" života i mi stupimo u

"kuću vječnosti", Bog će nas suditi za sve, za dobro i za zlo (Prop.12,6,14).

Kako je sigurna istina, da ćemo umrijeti, tako je nesigurno kada i kako ćemo umrijeti

Po riječi Spasiteljevoj ona dolazi kao lupež u noći, u času, za koji ne znamo.

Originalni župnik Kneipp reče: "Mi smo na zemlji slični vojniku, koji je na dopustu, a nijedan dan nije siguran, hoće li ga pozvati natrag." "Smrt vreba ljude, kao jastreb vrapce, kao vuk janje", kaže jedan svetac iz staroga doba.

Na 15. kolovoza 1824, stade na propovijedaonicu francuskog poslanstva u Londonu Abbé Papillon, da održi propovijed. "Kako li je dragocjeno vrijeme našega života", reče, "Jer nikada ne znamo u koji će nas čas Svevišnji pozvati pred svoj sudački stol, da položimo račun za sva naša djela." Na te riječi promjeni boju lica, zatetura i za nekoliko minuta bio je lešina.

Tek pred nekoliko godina dogodio se ovaj slučaj: Oko dva sata poslije podne pođe kao i svaki drugi dan pedesetgodišnji vlasnik kazališta Paul Kolekowski sa svojim generalnim opunomoćenikom Alknisom u neku kafanu. Kao obično naručiše obadvojica kavu i pečenje. I prije nego su išta založili, pade gospodin Kalekowski sa stolice bez ijedne riječi. Gospodin Alknis diže se,

da mu pomogne, ali se i on sruši ne izustivši ni riječi. Posjetioce spopade strah; pomisliše na otrovanje i slično. Ali to nije bilo na stvari: Sat života obojice tih ljudi svršio je sada skoro u istoj sekundi. Obdukcija obadviju lešina dokazala je, da je Kolekowskoga kao i Alkanisa udarila srčana kap.

Umrijet ću, ali ne znam kada, niti znam gdje, niti znam kako.

Zato Spasitelj opominje: "Budite spremni!" (Lk. 12, 40). Budite pripravni čuvajući se grijeha i vršeći vjerno volju Božju!

\+ + +

49. ZVUK ZADNJE TRUBLJE

Priča se o junaku Rolandu, sestriću cara Karla Velikoga, kad se približio smrti, da se obadvjema rukama hvatao za svoje mišice i noge i oči te rekao: "Ja ću opet biti zaogrnut s ovom mojom kožom; s ovim mojim sada slabim, ali onda proslavljenim rukama ja ću ga zagrliti; s ovim mojim sada drhtavim, ali onda proslavljenim nogama, ja ću mu poći ususret; s ovim mojim sada ugaslim, ali onda proslavljenim očima ja ću gledati Boga."

Time je ponovio riječi, što ih je već davno izrekao patnik Job (19, 25.-27.): "Znam, da moj Otkupitelj živi i ja ću uskrsnuti u najzadnji dan iz zemlje i opet ću biti zaogrnut svojom kožom, i u mome tijelu gledat ću moga Boga: Ja ću ga glavom **vidjeti** i moje će ga oči gledati, i nitko drugi, ta moja nada počiva u grudima mojim."

I Božanski je Spasitelj potvrdio ove riječi: "Ide čas u koji će svi, koji su u grobovima, čuti glas Sina čovječjega. I izići će, koji su činili dobro, na uskrsnuće života, a koji su činili zlo, na uskrsnuće suda" (Iv.5, 28.sl.).

Doći će dan, kad će silni zvuk trublje (4. Kor.) zaoriti zemljom, kao što je nekoć odjekivao Salamunovim hramom u Jeruzalemu na velike blagdane, tada će "zakliktati kosti poniženo" (Ps. 50, 10.) i "mrtvi će uskrsnuti neraspadljivi" (1. Kor. 15, 25). Poput feniksa, koji je izgorio u pepeo, a onda se opet digao živ iz pepela, poput sjemenke, koja sagnjije u zemlji, ali umirući nikne opet na novi život, poput gusjenice, koja se začahuri te leži čitavu zimu kao mrtva ali u proljeće ustaje kao leptir te radujući se životu i veseleći se svijetlu lijeta od cvijeta do cvijeta, poput Jairove kćerke koja je ležala mrtva i na Isusovu riječ nasmiješila se novom životu, poput mladića iz Naima, iz kojeg je bila izašla duša, ali uskrsnu na Isusovu zapovijed, poput Lazara, koji je na poklik Božanskoga Prijatelja opet oživio i izišao iz groba, i poput samoga Gospodina, koji je proslavljen izišao iz kamenoga groba, jedanput će svi ljudi, a i mi, na poziv Božji ustati iz grobova na novi život.

"Ovo raspadljivo treba da se obuče u neraspadljivost, i ovo smrtno, da se obuče u besmrtnost" (1. Kor. 15, 53). Kako će se to dogoditi, da ćemo mi primiti isto tijelo, za to se imamo malo starati. Onome, koji nam jamči, da ćemo uistinu jednom uskrsnuti, možemo mirne duše prepustiti i način,

kako će to biti.

Nekoć je zapitala kraljica Kleopatra, lijepa i smiona kakova je bila, rabbi Moira: "Hoće li mrtvi uskrsnuti odjeveni ili neodjeveni?" Rabbi je odgovorio: "Pšenično zrno polažu golo u zemlju, ali ustaje ono s toliko lijepih odijela."

Onaj, koji čini da pšenično zrno postaje vlat, znat će dovesti na svijetlo i sjetvu ljudskih tjelesa.

Čovječja duša i čovječje tijelo tvore jedno prirodno jedinstvo. Smrt je neprirodna rastava, a uskrsnuće uspostavlja opet jedinstvo. I jedinstvo za plaću i kaznu, jer ako je tijelo služilo kao oruđe grijeha, mora i ono biti kažnjeno radi grijeha. Ako je tijelo služilo duši kao oruđe za dobro, mora i ono zauvijek uživati plaću za dobro.

Neki stari crkveni pisac kaže : "Kako je tolika dobra djela.... učinilo prvenstveno tijelo, dolikuje, da i ono ima s dušom dio u blaženstvu."

Krist će tek tada izvršiti potpuno otkupljenje, kad duša i tijelo budu sasvim oteti vlasti sotone. Krist nije donio polovično već cjelovito otkupljenje. "Po čovjeku dođe smrt, i po čovjeku dođe uskrsnuće od mrtvih" (1. Kor. 15, 21.).

Misao, da ćemo u grob, u koji ćemo sići da se raspadnemo, jednom neraspadljivi ostaviti, smrti oduzima

strah i grobu grozu. Za nas je smrt kao zalaz sunca: spušta se noć, ali poslije toga opet izlazi sjajno sunce.

Nadi u buduće uskrsnuće glasoviti Benjamin Franklin dao je na svoj način izraza u grobnom natpisu, što ga je sam napisao prije svoje smrti: "Ovdje počiva tijelo Benjamina Franklina, hrana crvi, poput korica stare knjige, kojoj je poderana sadržina, i kojoj oteše pismo i pozlatu. Ali će se ona opet pojaviti u novom i ljepšem izdanju, popravljena i poboljšana od auktora."

\+ + +

50. KRALJ STRAŠNE VELIČINE

Na radio postaji u Davetry u Engleskoj dogodilo se jednom neugodno iznenađenje. Crvena lampa, koja pokazuje, da odašiljač radi, naglo ugasne. Mislili su, da se morala u vodi dogoditi neka smetnja i čekali su dok stvar ne poprave. Međutim zabavljali su se o ovome i onome, o ličnim stvarima i kućnim brigama, također o stvarima, koje ne bi nipošto kazivali pred širom javnošću. Najednom tamo dotrča oglasivač, vas ustravljen: samo je crvena lampa zatajila, odašiljač radi! Radio-slušatelji cijele Engleske, više od jednog milijuna ljudi, mogli su čuti, kako su gospođe i gospoda govorili povjerljivo pred mikrofonom.

Tako i mi vrlo lagano zaboravljamo, da sve, što činimo i govorimo vidi se i čuje u drugome svijetu, sve naše djelovanje i propuštanje zabilježeno je u knjizi života. Odašiljač, koji nas povezuje s nadnaravnim svijetlom, radi bez smetnje i bez prekida. I kad jedanput opet dođe Sin čovječji i mrtve pozove iz grobova, on će tada ljude suditi prema onome, što je u onim knjigama zabi-

lježeno o njihovu životu na zemlji, kako je to predvidio sv. Ivan: "Vidio sam mrtvace velike i male, gdje stoje pred prijestoljem i knjige se otvoriše. I druga se knjiga otvori, knjiga života: I suđeni mrtvaci biše po onome, što je napisano u knjigama, po njihovim djelima" (Otkr. 20,12). Tada će se s listova ovih knjiga sjati svako dobro djelo, što smo ga učinili u životu, ali će također svijetliti plamenim slovima i svaki grijeh i svako zlodjelo. I sva će dobra djela i sva zla djela odvagnuti jedno breme prema drugome nepodmitljivi sudac, da dobri prime svoju vječnu plaću, a zli vječnu kaznu.

Tako nam Sv. Pismo unaprijed **crta** sliku općeg suda na sudnjem danu. Naravno, riječi treba shvatiti slikovito, a ne doslovno, kao što ne smijemo doslovno shvatiti, da će sudac u onaj dan pohoda "Jeruzalem istražiti sa svjetiljkama" (Sof. 1, 12). To je knjiga Božjega sveznanja, u koju je živo zabilježeno svako dobro i svako zlo djelo našega života. To su knjige naše savjesti, koje se odrazuju u Božjem sveznanju. Kao u kakvom veličanstvenom tonfilmu odvit će se još jedanput pred ljudima sva svjetska povijest optički i akustički, t. j. na naše oči i uši.

"Jer, što u tami rekoste, čut će se na svijetlosti, i što na uho šaptaste u sobama, propovijedat će se na krovovima." (Lk. 12, 3)

Krist će opet doći s velikom moći i veličanstvom, zasjat će kao sunce pravde i svanut će veliki dan suda.

Kao što se u proljeće topi snijeg pred suncem, koje izlazi, dolaze na svijetlo sve stvari, koje su bile sakrivene pod snježnim pokrovom, tako će sunce pravde "rasvijetsliti ono, što je bilo sakriveno u tami" (1. Kor. 4, 5.).

Tada će se očitovati, tko je bio pravedan, te sada u Božjem vrtu može cvasti kao palma (Ps. 91, 13), a tko je bio suho i neplodno stablo, koje ne služi više za ništa već da se spali (Mark. 7, 19).

Zimi su stabla slična jedna drugima, ali kada dođe ljeto, tada se razlikuju plodna stabla od suhih stabala. Tako sada mogu ljudi izgledati jedni drugima slični, ali će se na sudnjem danu moći razlikovati dobri od zlih, kaže sv. Augustin. Pokazat će se tko je bio ljulj na Božjoj njivi, a tko pšenica. Ljulj će biti bačen u vatru, da se spali, a pšenica će biti spremljena u vječne Božje žitnice na nebu.

Prevedemo li Isusov zorni govor u naš obični govor, to znači, da će se toga dana izvršiti potresni konačni rastanak: Koji su činili zlo, ući će u vječne muke, a koji su činili dobro, ući će u vječni život (Mt. 25,46).

Neka nas dan suda nađe sve među dobrima! To mora biti naša jedina že-

lja, koju gaji naše srce, jedina težnja, koja ispunja našu dušu.

Često mislimo na dan suda. To će nas sačuvati od toga, da ne bismo pošli stazom zloće (Sir. 7, 40).

Ne smijemo učiniti kao upravitelj Feliks (Dj. Ap. 24, 25), koji je prekinuo govor, kad mu je Pavao počeo govoriti o sudu.

Naprotiv, smatrajmo posebnom milošću, ako nas netko podsjeti na sud Božji.

+ + +

51. NAGRADA PRIJATELJIMA

Prije duljeg vremena došla je iz Londona vijest, da se tamo našao jedan vrlo čudan putnik, naime 85-godišnji bostonski pravnik Georg Tienkham, koji traga za srećom ima već trideset godina. Reče: "Sada ću biti sretan samo deset minuta." Da postigne taj cilj, on je već dvaput proputovao cijeli svijet, ali uzalud.

A otprilike u isto doba novine su pisale o nekom mladiću u Bretanji, koji je sa jedrilicom isplovio na široko more, da traži "otok blaženika" zemlju vječne sreće.

Tako donose novine: Čitaoci novina na to se sažalno smiju. Sigurno sreću nije naći tamo, gdje je traži mušičavi amerikanac: u lovu na tigre u Indiji ili u pariškim barovima ili u bečkim plesnim lokalima. A zamišljanje nekog otoka blaženika, što ga je u sebi njegovao bretanski mladić sigurno je tek puki san.

Ali u oba slučaja opet je jasno, kako je duboko u čovječjem srcu ukorijenjena čežnja za srećom i kako ona njime zavlada od mladih dana sve do du-

boke starosti; danas isto tako kao i u ona vremena, kad su Izraelci iz Egipta čeznuli za Obećanom Zemljom, ili kada su germanski junaci sanjarili o Walhalli, gdje su mogli davati borbene igre, no gdje su sve rane opet naskoro bile izliječene.

Ali čežnja srca za srećom ne može biti izmirena ni u jednom kraju na zemlji, ni na bilo kojem otoku na moru, ni u Walhalli, o kojoj su maštali. Čovječje srce nalazi svoju sreću tek onda, kad kod svoga Boga, od kojega je i za kojega je ono stvoreno, počine i njega posjeduje na nebu.

Prava je sreća ljudske duše gledati Boga i Boga ljubiti. Boga gledati, ne više samo " ogledalu", već licem u lice. Boga upoznati, ne samo više djelomično, nego potpuno, kao što ćemo i mi biti od njega poznati. (1. Kor. 13, 12.), - to stišava onu čežnju, koja nam ne daje mira, to rješava sva pitanja, koja nas muče.

Sveti Ivan opisuje u knjizi Otkrivenja (gl. 21.) krasotu nebeskog Jeruzalema i pri tom kaže: "Nisam vidio hrama u njemu, jer je njegov hram Gospodin, Bog Svemogući i Janje (proslavljeni Sin Božji). I grad ne treba ni mjeseca ni sunca da svijetle u njemu, jer ga je slava Božja obasjala, i svjetiljka je njegova Janje."

Kad stoga neka duša prelazi s ovoga svijeta na onaj svijet, ne možemo

joj šta ljepše zaželjeti, nego: "Neka joj svijetli svjetlost vječna!" - U gledanju slave Božje i Janjeta ona ima potpunu sreću. Kad duša gleda Boga "kao što jest" (1. Iv. 3, 2), gledanje toga postaje ljubavlju, koja usrećuje: volja obuhvaća svom snagom beskrajno savršenoga Boga; posjedujući ga ona je sretna, ona počiva u svome uživanju. Iz beskrajnosti savršenoga božanskoga bića ona crpi kroz čitavu vječnost uvijek nove radosti.

Pa ako je istina, da nam prijatelj podvostručava radosti, to bi se prema tome dalo povećati blaženstvo na nebu, ono bi se pomnogostručilo, jer su svi blaženici u najčišćoj ljubavi povezani i zajednički uživaju Boga. Tu više nema onoga, što ljude međusobno rastavlja na zemlji: nema zavisti ni zloradosti, ni sebičnosti ni radovanja tuđoj šteti, u nebu se ispunila molitva Sina Božjega: "Da svi budu jedno, kao što si ti, Oče, u meni i ja u tebi" (Iv. 17, 21).

U blizinu ove vječne svjetlosti ne može više zalutati nikakva sjena da muti blaženstvo. Kad smo jednom umakli svijetu, kad smo oprali svoje odijelo i obijelili ga u krvi Janjeta, mi više ne ćemo gladovati ni žeđati, sunce više ne će na nas padati, niti ikakova žega, jer će nas pasti Janje i voditi nas na izvore žive vode, i Bog će otrti svaku suzu s lica našega (Otkr. 7).

"Smrti više ne će biti, ni tuge, ni vike, ni boli više ne će biti, jer prvo prođe" (Otkr. 21, 4).

Dok ljudi zamišljaju u pameti otok blaženika, njihovo će razočaranje biti više, što su ljepše sanjarili o tom zemaljskom raju. Ali nebo možemo zamišljati još krasnijim i krasnijim, njegova je krasota u stvari još beskrajno veća (1. Kor. 2, 9.). Zato ga tražimo svim srcem (Kol. 3, 1).

Kao što brodar ne gleda prema mjestu, odakle je odputovao, već prema svome cilju, tako i mi zemlji okrenimo leđa te lađicu svoga života upravimo prema nebu!

\+ + +

52. OSUDA NA VJEČNI OGANJ

Sv. Ivan u knjizi Otkrivenja riše nebeski grad Jeruzalem pa kaže za sve nas tako znamenitu riječ: "Ne će unići u njega ništa nečisto" (Otkr. 21, 27). Sve da neka duša premine s ovoga svijeta u stanju milosti, ipak joj ostanu zaključana vrata nebeskog Jeruzalema, ako nije sasvim čista, ako još na sebi ima bilo kakovu krivicu. Ona mora u čistilištu tako dugo tamnovati i biti lišena sretnoga gledanja Boga, dok ne ispašta svoju krivicu, dok ne plati svoju kaznu sve do "zadnjega novčića". Tek kad je očišćena i postala sasvim čista, smije ući u sasvim čisto svjetlo.

Duše, koje u čistilištu uzdišu za gledanjem Boga zovemo "bijedne duše". One su bijedne u usporedbi s dušama, koje već imaju udio u gledanju Boga. Ali ako ih usporedimo s dušama, koje su preminule u neprijateljstvu Božjem, možemo ih uistinu nazvati neizrecivo bogatima. Jer za onoga, koji umre u stanju nemilosti, više nema nade ni smilovanja: taj dolazi u pakao.

Jedanput smo ustvrdili, da naj-

strašnija riječ ljudskoga govora nije
riječ "smrt", već riječ "grijeh". Mo-
žda to nije bilo dosta točno, jer je
riječ "pakao" ne manje strašna, da, u
nekom smislu ona je još strašnija. Iza
grijeha ipak još svijetli milosrđe Bo-
žje kao sunce za crnim oblakom. Tko je
svijestan kakvoga grijeha, može, da,
mora imati nadu, da se Božjim milosrđem
opet može osloboditi, dokle ga još gri-
jeh nije povukao u pakao. Ali tko se
nalazi u paklu, on je u tami izvanj-
skoj (Mt. 22, 13). Tu više ne svijetli
zvijezda nade, tu vrijedi riječ: "Osta-
vite svaku nadu!"

Ono, što je sv. Pavao kazao o ne-
bu: "Oko nije vidjelo, uho nije čulo,
u srce ljudsko nije ušlo, što je Bog
pripravio onima, koji ga ljube", to se
u obratnom smislu može kazati, kaže
sv. Ivan Zlatousti, i o paklu: Oko ni-
je vidjelo, uho nije čulo niti je u
srce čovječje ušlo, što sebi spremaju
oni, koji Boga mrze, i koji se od nje-
ga zauvijek rastave. Ono, što je u ne-
bu najveća sreća i blažena radost, ko-
ja se zauvijek obnavlja i raste: gleda-
nje Boga, to je s druge strane ovdje
uzrok najdublje boli: osuđenici ne smi-
ju gledati Boga.

Kako radost blaženika raste u za-
jedničkom uživanju Boga, tako je osu-
đenicima društvo s drugim zlikovcima
izvor novih muka. Ako su za blaženike
minule patnje života, tako da u nebu

nema više ni žalosti, ni tuge, ni muke,
nego još samo nepomućena radost, tako
su u paklu namjesto patnja života, stu-
pile neisporedivo veće patnje, i žalo-
sti i tuge, i muke narastoše do nepoj-
mljivih razmjera, jest, u paklu prebi-
va samo žalost i muka, a radosti nema
ni toliko koliko bi učinila kap vode
na jeziku čovjeka, koji gine od žeđe.
Kako nebo napunjaju veseli hvalospje-
vi, tako pakao odzvanja jaukom i škri-
panjem zubi (Mt. 8, 21).

Ali ovaj užas postaje pravim pa-
klom tek time, što on traje vječno,
kao što znamo iz riječi samoga Spasi-
telja: "I ovi će otići u muku vječnu"
(Mt. 25, 46).

Ako imaš da trpiš muke to pozorno
paziš na tok vremena. Koliko može biti
duga i jedna jedina mrkla noć! Jest,
koliko može biti duga i jedna minuta.

U luci Massachusette bio je usmr-
ćen neki brodar i njegova žena. Osu-
mnjićen s umorstva stao je pred sudom
kormilar. Morao je dokazati da se je
nalazio negdje drugdje (svoj alibi)
barem za jednu minutu. Okrivljenik je
izjavio, da je naravno nemoguće u ta-
ko kratko vrijeme smaknuti dva čovjeka.
Tužilac reče: "Ja bih vas želio upita-
ti, da li je vama jasno, što znači jed-
na minuta?" Izvadi svoj sat i zamoli,
da održe potpuni muk za jednu minutu.
Svi u sudskoj dvorani sjedoše nepomič-
ni, jedva se usudiše disati. Optuženik,

koji se je kasnije priznao krivim, zgrči ruke okrećući se nemirno tamo amo. Činilo se, kao da ta minuta ne će nikada proći, a ipak je to bila samo jedna minuta!

Kako velika mora biti tek muka griješne savjesti u vječnosti, gdje "crv ne umire niti se oganj gasi". (Mk. 9, 43.), gdje se tisuća godina računa manje od jedne minute.

Sigurno nama ne treba uvijek izričito misliti na pakao, no ne smijemo na nj ni sasvim zaboraviti. Misao na vječnost pakla očuvat će nas u napasti od grijeha, kad sve druge misli podbace !

+ + +

S A D R Ž A J

Strana

1. Put moga života 3
2. Traženje puta k sreći.......... 7
3. Putokaz je Božja riječ.......... 10
4. Zlatni putnički štap........... 14
5. Pisana i nepisana Božja riječ.. 18
6. Veliko pitanje: Što je Bog?.... 21
7. Vječni Bog nad vrtlogom prolaznosti........................... 25
8. U prisutnosti velikoga Kralja.. 29
9. Božja svemoć i njezine granice. 33
10. Sveti Bog mora pravedno naplaćivati.......................... 37
11. O Bože, kako si velik, kako si dobar!.......................... 41
12. Božja istinitost i vjernost.... 45
13. Božji rukopis na nebu.......... 49
14. Upoznaj Boga, da ga više ljubiš 53
15. Vjerujem u Boga................ 57
16. Trojedini Bog.................. 61
17. Stvoritelj svijeta............. 64
18. Uzdržavatelj svijeta........... 68
19. Kormilar i veslači............. 72
20. Odakle zlo na svijetu?......... 76
21. Anđeli na kušnji............... 80
22. Čovjek u središtu borbe........ 84
23. Kruna i kralj stvorenja........ 88
24. Zlatno doba čovječanstva....... 91

25. Iznakažena Božja slika........ 95
26. Ranjena čovjekova narav....... 99
27. Nada u Otkupitelja............ 103
28. Obećani Mesija................ 106
29. Apostoli o božanstvu Kristovu. 110
30. Kristovo svjedočanstvo o sebi. 114
31. Krist naš Gospodin i Kralj.... 118
32. Riječ je Tijelom postala...... 122
33. Božja i naša Majka............ 125
34. Riječi Raspela................ 129
35. Uskrsnuli Spasitelj........... 133
36. Uzašašće...................... 137
37. Otud ima doći................. 141
38. Vjerujem u Duha Svetoga....... 145
39. Nebeski Jeruzalem............. 149
40. Katolička Crkva kao građevina. 153
41. Trostruka služba Crkve........ 156
42. Nepogrešivo učiteljstvo Crkve. 160
43. Svećenička i pastirska služba Crkve.......................... 164
44. Prava Kristova Crkva.......... 168
45. Svetost Crkve................. 172
46. Trostruko kraljevstvo Crkve... 176
47. Ponovno dobivena sreća........ 179
48. Nepoznati dan i čas........... 183
49. Zvuk zadnje trublje........... 187
50. Kralj strašne veličine........ 191
51. Nagrada prijateljima.......... 195
52. Osuda na vječni oganj......... 199

S a d r ž a j 203

+ + +